

Sven Winnell 031020:
Om hård och mjuk infostruktur.
Information, informationsteknik,
informationssystem, tillväxt,
välfärdsfördelning och demokrati och
dylikt.

Innehåll
sid

2	Introduktion.
3-54	Den fjärde IT-kommissionens arbete 1998-2003. Kopia av rapport 70/2003.
3	Innehållsförteckning till rapporten.
4	Sammanfattning av rapporten.
55	SOU 2003:55 Digitala tjänster – hur då? Slutbetänkande av IT-kommissionen En IT-politik för resultat och nytta. (Rapport 1/2003)
78	IT-politisk strategigrupp med början i juni 2003. Efterträder IT-kommissionen. Gruppen enligt bilaga till regeringsprotokoll. Ledamöter i gruppen.
82	Sven Winnell 1995: Världshistorien på nio sidor.
90	Teknikhistoria.

92	Sven Winnell: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.
96	1-2 Filosofiska och religiösa verksamheter
96	3-4 Politiska verksamheter och sambandsforskning.
97	5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter
98	7-9 Kulturella verksamheter
99	Systemvetenskap.
101	Den mjuka infostrukturen. Problem och förslag.
101	En lämplig infrastruktur för information. Kan bildas av verksamhetsområdena i klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter.
105	Sammanfattningar om klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och den mjuka infostrukturen.
108	Innehållet i de med rött markerade sammanfatt- ningarna.
116	Den nya regeringens nya hemsidor på internet.
116	Några citat ur läroplanen Lpo 94
118	Vad ska man informera om?
122	Det ska demokratin användas till.
123	Kommentarer till IT-kommissionen och strategigruppen.
126	Några kommentarer om infostrukturen.
130	Från regeringsförklaringen hösten 2003

Introduktion.

Universum bildades för 13,7 miljarder år sedan och kommer att utvidgas för evigt. Det är två av slutsatserna från den bästa bild som någonsin har tagits av den kosmiska bakgrundsstrålningen, enligt Nasa som i början av 2003 presenterade de första resultaten från satelliten WMAP, som sköts upp nästan två år tidigare.

När universum bildades började tillkomma den materia, bl a elektroner, och de krafter som bildar underlag för dagens IT-teknik. Det kan gå fort i den grundläggande fysiska världen, ljusets hastighet är 300 000 km per sekund, motsvarande 7,5 varv runt jorden på en sekund.

Jorden bildades för 4 - 5 miljarder år sedan. Livet på jorden uppstod för ungefär tre miljarder år sedan och växterna och djuren inklusiver människorna kom så småningom till, uppbyggda av celler som är informations-tekniska underverk. Ett litet frö kan växa till ett stort träd, som kan stå i hundratals år och leverera miljontals nya frön och träd. Djuren fortplantar sig på liknande imponerande sätt med hjälp av celler som kan innehålla information för en individs alla levnadsår.

Djur och människor har nervsystem som kan komma ihåg och som kan meddela sig med varandra med hjälp av signaler och beteenden av olika slag. Människorna har talspråk och har skriftspråk som kan lagra kunskaper och åsikter i hundratals-tusentals år.

I det gamla Babylon gjorde man kilskriftstavlor och i bibelns andra mosebok beskrivs hur Moses från Sinaiberget medförde stentavlor med Herrens budord.

Sedan boktryckarkonsten uppfunnits på 1400-talet kunde skrifter spridas i stora upplagor. När fotokonsten kom på 1800-talet kunde texter enkelt kompletteras med bilder. Med hjälp av snabba tryckpressar och transportmedel kunde de senare ganska snabbt spridas över världen. Telefon, film, radio och TV, grammfoner och bandspelare, video, kompletterade.

Elektroniken präglar i hög grad tiden efter andra världskriget:

- 1944 Första stora elektromekaniska räknaren Mark 1. (800 000 delar, 800 km kabel, vikt 5 ton).
- 1947 Den första transistorn konstrueras i USA.
- 1974 Internet föds i USA. AXE-växeln föds hos Ericsson.
- 1984 Macintosh lanseras, "mus" och "fönster" får ny innebörd.
- 1985-90 Kabelteve blir allmänt spridd i Sverige.
- 1990 Bärbara datorer blir vanliga.
- 1994 Internet öppnas för kommersiell trafik i USA.
- 1995 En pentiumprocessor (hjärtat i en vanlig pc) innehåller 5 500 000 transistorer på en yta av några kvadratmillimeter.
- 1996 Internet blir välkänt bland svenskarna.
- 2000-talet Mobiltelefoner vanliga och med mer och mer datorutrustning. Elektronik vanliga i alla slags utrustningar för alla slags verksamheter: administration, kontroll, planering, trafik, transporter, tillverkning, byggande, odling, mätning, vård, utbildning, forskning, utredning, kunskapslagring, information osv. Information mellan människor sker mer och mer med hjälp av databaser, kablar, datorer och Internet o d.

Staten har haft igång fyra IT-kommissioner och börjar nu med en ny IT-politisk strategigrupp. Gruppen har att hantera bl a den hårda och den mjuka infostrukturen.

I sammanställningen i det följande behandlas statens IT-verksamheter och lämnas kommentarer och förslag isynnerhet om den mjuka infostrukturen.

Den fjärde IT-kommissionens arbete.

Sammanfattande rapport över verksamheten åren juni 1998 – juni 2003 inkl. rapport över verksamhetsåret juni 2002 – juni 2003. Rapport 70/2003.

(http://www.itkommissionen.se/dynamaster/file_archive/030605/7a1feff2d92cafd9389e1d04cdd5e256/Fj%e4rde%20IT%2dkommissionens%20arbete.pdf)

Innehållsförteckning

Den fjärde IT-kommissionen – bakgrund	sid 4
Årsrapport juni 2002 – juni 2003	5
Inledning	5
Regionala breddtjänstseminarier – goda exempel	5
Insatser för ett tydligare informationsresursansvar	6
Starkare krav på samordning av IT-politiken	7
Tjänstedesign – etablering av tradition och nätverk	7
Kompetensutvecklingsinsatser	7
Initiativgrupp för informationsstandardisering	8
Process- och strukturmetodik för kommunalt 24-timmarsarbete	8
Guldlänken 2003	8
Tjänsteutveckling inom kommuner och landsting	9
Det IT-rättsliga observatoriet avslutningsåret juli 2002 – maj 2003	10
Övergripande projekt	10
Övriga projekt	15
Övrigt	15
Observatoriet och framtidsfrågan	16
IT-kommissionens arbetsformer	17
Kommissionen och uppdragsgivaren	17
Observatorierna	18
Tematiska områden i IT-kommissionens arbete	19

Inledning	19
IT-infrastruktur, ”bredband”	19
IT och tjänster (inklusive breddtjänster)	23
IT och säkerhet (inkl kryptering, säker identifikation)	24
IT-rättsliga frågor	25
IT och demokrati	27
IT och tillväxt	27
IT, användbarhet och användvärde	28
IT och teknik	30
IT och lärande, kunskap och kompetens	30
IT och handikapp (inkl dyslexi)	31
IT och jämställdhet	31
IT och vården	32
IT och regional utveckling	32
IT och miljö	33
Risker i IT-samhället	33
EU IT-institut i Sverige	34
Statistik om IT i samhället	34
2000-omställningen	34
Pristävlingar	34
Internationella kontakter	35
Uppdrag	36
Kommunikation	37
Webben	38
Ledamöter	38
ITK-kansliet	40
Bilaga 1. Rapporter utgivna av eller i samarbete med IT-kommissionen	42
Bilaga 2. Skrivelser från IT-kommissionen 1998-2003	47
Bilaga 3. Remissyttranden från IT-kommissionen 1998-2003	50-54
	3

IT-kommissionens verksamhet 1998-2003. **Sammanfattning** **inklusive årsrapport för 2002/2003. (Kopia)**

Den fjärde IT-kommissionen – bakgrund

Den första IT-kommissionen tillkallades den 17 mars 1994 av den dåvarande regeringen, med statsminister Carl Bildt som ordförande. Vid regeringsskiftet 1994 tillkallades en andra IT-kommission den 19 januari 1995 med samordningsminister Jan Nygren som ordförande. Enligt regeringens direktiv (Dir.1995:01) skulle kommissionen vara rådgivande i övergripande och strategiska frågor samt pådrivande, kunskapsspridande och framåtblickande inom IT-området. I samband med regeringsombildningen i mars 1996 tillsattes en tredje IT-kommission med dåvarande kommunikationsministern, Ines Uusmann, som ordförande.

Den 6 juni 1996 beslutade regeringen om förändrade och delvis nya direktiv för IT-kommissionen (Dir 1996:46), t.ex. inrättades som en följd av IT-propositionen (1995/96:125) det IT-rättsliga observatoriet.

Vid regeringssammanträdet den 14 maj 1998 beslutade regeringen tillkalla en ny IT-kommission ”för att analysera informationsteknikens påverkan på samhällsutvecklingen”. Ordförande blev dåvarande kommunikationsminister Ines Uusmann, som efter valet i september samma år och den därpå följande regeringsombildningen ersattes av näringsministern, Björn Rosengren.

I direktivet (Dir 1998:38) uppdrar regeringen åt den fjärde IT-kommissionen att utifrån en grundlig analys synliggöra problem samt

peka på framtida möjligheter inom IT-området och utifrån detta arbeta för att främja en bred användning av informationsteknik.

Direktivet föreskrev delvis ändrade former för kommissionens arbete. För att ge kommissionen goda förutsättningar att bedriva ett långsiktigt arbete, fick den ett uppdrag som sträckte sig över en period av fem år. Kommissionens roll som rådgivare och förslagsställare till regeringen betonades. Likaså markerades, mot bakgrund av IT-frågornas allt större vikt inom näringslivet och offentlig verksamhet, behovet av att grundligare analysera och synliggöra informationsteknikens förutsättningar och möjligheter för samhällsutvecklingen. Vidare sades att kommissionen skulle vara framåtblickande och aktualisera nya frågeställningar. Beträffande IT-kommissionens arbetsätt förordades att kommissionen inrättade informella ämnesinriktade nätverk med flexibel sammansättning och inriktning på nya områden.

IT-kommissionens uppdrag enligt direktivet kan sammanfattas på följande sätt:

- Kommissionen ska grundligt analysera och synliggöra problem och möjligheter, samt ge förslag till åtgärder på IT-området.
- Den ska bistå regeringen, samråda och ge råd på IT-området.
- Den ska stimulera användningen av IT.
- Den ska styra och samordna utrednings- och utvecklingsarbete på IT-området.
- Kommissionen ska ha en god internationell utblick.

Regeringens styrning av kommissionens verksamhet har främst skett genom att i samråd med kommissionen fastställa verksamhetsplanen och följa upp verksamheten genom den årliga verksamhetsredovisningen

Årsrapport juni 2002 – juni 2003

Inledning

Arbetet under IT-kommissionens sista verksamhetsår, från 1 juni 2002 till 31 maj 2003 har präglats av den programskrift som kommissionen publicerade i juni 2002, *Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken* (SOU 2002:51). Kommissionen har inriktat sin verksamhet på att skapa förutsättningar för att genomföra det handlingsprogram som föreslås i den nämnda rapporten.

Arbetsformerna ändrades för att möjliggöra detta .1)

Under verksamhetsåret avgick ordföranden Björn Rosengren.

Regeringen utsåg ingen efterträdare till honom. Statsrådet Messing, som var den naturliga kontaktpersonen i regeringen, beslutade efter närmare övervägande att inte inta en aktiv roll i förhållande till kommissionen med hänvisning till den korta återstående verksamhetstid som den vid det laget hade.

Kommissionens arbete under året har bestått av följande huvudmoment:

Regionala breddtjänstseminarier

Insatser för ett tydligare informationresursansvar

Starkare krav på samordning av IT-politiken

Tjänstedesign – etablering av tradition och nätverk

Kompetensfrågor inom informationsresurshandling

Initiativgrupp för informationsstandarder

Process- och strukturmetodik för kommunalt 24-timmarsarbete

Guldlänken 2003

Tjänsteutveckling inom kommuner och landsting

Det IT-rättsliga Observatoriets verksamhet redovisas under en särskild rubrik

Regionala breddtjänstseminarier – goda exempel

IT-kommissionen genomförde under hösten 2002 tre regionala seminarier med syftet att dels sprida kännedom om de idéer som presenterats i Breddtjänstrapporten, dels att fånga upp framträdande exempel på breddtjänster eller ”på väg mot breddtjänster” i landet. Seminarierna ägde rum i Umeå, Borlänge och Lund. Seminarierna redovisas på IT-kommissionens webbplats.

Erfarenheterna var genomgående mycket positiva. Såväl nationella exempel som regionala visades upp och diskuterades. Genomgående erfarenheter var att standarder saknas vilket ökar kostnaderna för kommunernas utvecklingsarbete samt att det brister i överblicken över vilka utvecklingsprojekt som genomförts i olika kommuner eller landsting och som skulle kunna återanvändas.

1) IT-kommissionen arbetade med sex ämnesinriktade nätverk, kallade observatorier. Samtliga observatorier utom det IT-rättsliga Observatorier avslutades och kansliresurserna fokuserades på handlingsprogrammet.

Det blev uppenbart för kommissionen och många av deltagarna på seminarierna att åtminstone dessa två funktioner, standardisering av informationsformat/terminologi och en allmänt tillgänglig informationsbank borde skapas omgående. Kommissionen har på olika sätt arbetat aktivt för att bidra till att sådana skulle åstadkommas. Redan i kommissionens handlingsprogram finns dock detta utsagt och att den där föreslagna främjandekommissionens skulle få en roll bl.a. i dessa sammanhang.

Insatser för ett tydligare informationsresursansvar

IT-kommissionen har vid ett par tidigare tillfällen 2) föreslagit regeringen att vidta åtgärder för att initiera och stötta utvecklingsarbete i myndigheterna med avseende på uppbyggnad av samhällets informationsresurser. Konkret har kommissionen ansett att regeringen borde ge myndigheterna i uppdrag att digitalisera icke digital information, att utveckla standarder för informationsformat och metadata i samråd med andra myndigheter, att utveckla verksamhetsrelaterade begrepp i samklang med begreppsstrukturer i andra myndigheter etc. Detta för att på sikt möjliggöra en enkel och automatiserad horisontell kommunikation mellan myndigheter som en förutsättning för framtida tjänster och 24-timmarsmyndigheten. Det har varit viktigt att peka på för kommissionen att detta arbete inte är en avgränsad förvaltningsfråga utan att den i hög grad har relevans för tjänsteutvecklingen i olika avseenden inom den privata sektorn.

IT-kommissionen har understrukit att utvecklingen av samhällets informationsresurser är en av de absolut viktigaste frågorna för vår ekonomiska tillväxt.

IT-kommissionens kansli intervjuade under hösten ett antal myndigheter för att kartlägga i vilka det fanns en beredskap för de aktuella frågorna. Med dessa myndigheter har kommissionen mycket tentativt diskuterat hur eventuella uppdrag från regeringen skulle kunna utformas. Kommissionen har också fört diskussioner med departementen och kunnat bidra med underlag till regeringens styrning av myndigheterna. Flera myndigheter har sålunda fått uppdrag via sina regleringsbrev, uppdrag som i vissa fall har redovisats eller är på väg att redovisas. Det har blivit uppenbart i arbetet som följt av uppdragen i regleringsbreven att det måste ske en starkare samordning mellan olika myndigheter.

Andra länder, t.ex. våra nordiska grannländer, har tydligare än den svenska regeringen uttryckt en politisk vilja att skapa en elektronisk förvaltning, i vilken en väl utvecklad informationsinfrastruktur är grundläggande. Sverige har vissa steg i rätt riktning även om de inte varit så långtgående som IT-kommissionens ordförande ville i samband med att ITkommissionen presenterade sitt betänkande Breddtjänster. Då markerade näringsministern Björn Rosengren tydligt att det arbetet med informationsresurserna skulle bli en huvudfråga inom IT-politiken.

2) Se IT-kommissionens skrivelse till regeringen den 2000-01-18 - Förslag om uppdrag till Statskontoret rörande mjuk infrastruktur (Dnr ITK 2000/01) samt 2001-03-20 - Om behovet av insatser för utvecklingen av samhällets informationsinfrastruktur (Dnr ITK 2000/69). Förslag i samma riktning lämnas också i Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken (SOU 2002:51)

Starkare krav på samordning av IT-politiken

IT-kommissionen har vid ett par tillfällen 3) tillskrivit statsministern för att påpeka det stora behovet av samordning av IT-politiken inom regeringskansliet. Under en alltför lång tid har IT-politiken präglats av en uppdelning i näringslivrelaterad och folkligt relaterad IT — användning å ena sidan och förvaltningspolitiskt orienterad IT-användning å andra sidan. Sett från IT-kommissionens perspektiv har viktiga frågor hamnat mellan stolarna, viktiga delar av regeringens möjligheter leda utvecklingen har försvunnit, mer på grund av administrativa problem än reella politiska ställningstaganden. IT-kommissionen föreslog senast vid jultid 2002 i första hand att en minister skulle ges ett s.k. § 5 förordnande avseende breddtjänster. Det innebär att ett statsråd får ansvaret att föredra en viss fråga i regeringen även om ansvaret är fördelat mellan olika departement. Ett sådant förordnande syftar till att underlätta samordningen av den aktuella frågan inom regeringskansliet. I andra hand föreslog IT-kommissionen att en intern samordningsdelegation rörande breddtjänster skulle tillsättas under ledning av ett statsråd. Frågan utreds inom regeringskansliet.

Tjänstedesign – etablering av tradition och nätverk

IT-kommissionen har i en workshop och en hearing under våren 2003 uppmärksammat tjänstedesign som länk till nyttocentrerad tjänsteutveckling. Det fanns flera syften. För det första att uppmärksamma beställare, utvecklare och forskare på tjänstedesign som arbetsområde och öka deras insatser på området. För det andra att skapa en gemensam syn på frågeställningarna, och en ”tradition” för vad som är bra arbetsformer och lösningar, samt, för det tredje att

klargöra för en bredare krets att bra design är en egenskap hos de nya tjänsterna som man kan ställa krav på.

Arbetet har skett i samarbete med Svensk Industridesign, SVID med perspektivet Designåret 2005.

Kompetensutvecklingsinsatser

IT-kommissionen konstaterar att det för närvarande finns betydande kompetensbrister rörande alla aspekter av hantering och utveckling av samhällets informationsresurser. Kommissionen har lyft fram kompetensfrågorna både i vad avser arbetslivets problem idag och bristerna i utbildningsväsendet.

IT-kommissionen föreslår i sin slutrapport genomgripande förnyelse av IT-utbildningen på högskole- och universitetsnivå samt en kompetenslyftskampanj för arbetslivet, utifrån erfarenheterna från StrateGis-kampanjen 1999-2003.

Båda initiativen har tagits väl emot i de beredande kontakterna, även inom högskolan där de mest påtagliga förändringarna föreslås.

3) 2002-12-18 Skrivelse till statsministern - Bättre samordning för en stärkt IT-politik (Dnr ITK 2002/99) 2002-06-20 Skrivelse till statsministern - Angående samordningen av regeringskansliets insatser för bred information och breddtjänster (Dnr ITK 2002/39)

Kompetenslyftskampanjen behöver på motsvarande sätt beredas vidare i kontakt med företag, myndigheter och kommuner, både för den egentliga kampanjdelen och för att underlätta egna initiativ inom organisationer och branscher att utnyttja struktur, idéer och material som ingår i förslaget.

Initiativgrupp för informationsstandardisering

En grupp om sju branschföreträdare, med bl. a. byggbranschen, försäkringsbranschen, transportsektorn, skogsnäringen, hälso- och vårdsektorn, har genom IT-kommissionens försorg under våren 2003 fört samtal om ett gemensamt initiativ för att stärka och samordna insatserna för informationssamordning.

Samtalen har resulterat i en preliminär överenskommelse om samarbete, planering för att bredda kretsen av medverkande samt konkreta arbetsinsatser i samverkan med SIS, TNC och W3C.

IT-kommissionens ambition är att samarbetet skall få en mer formell plattform under hösten, där ett konkret informations- och utvecklingsarbete kan inledas.

Process- och strukturmetodik för kommunalt 24-timmarsarbete

Ett samarbete pågår på IT-kommissionens initiativ mellan tre kommuner om att utarbeta en analys- och planeringsmetodik för förvaltnings- och kommunledning kring utvecklingen av 24-timmarsmyndigheten. Deltagare är Botkyrka (koordinator),

Sundsvall och Hudiksvall. Samarbetet syftar till att få arbetsverktyg som är konsultoberoende, som stöd för beredning inför utvecklingsinsatser och eventuella konsultupphandlingar.

Arbetet är ett komplement till den s.k. Sambruksplattformen (koordineras via Botkyrka) och kan ses som en första fas i ett bredare utvecklingsarbete som kan ske i flera uppföljningsprojekt för att täcka flera faser av utvecklingsprocessen.

En projektplan ligger till grund för samarbetet, men ytterligare beredning fordras inför de konkreta arbetsinsatserna i de tre kommunerna.

Guldlänken 2003

Guldlänken är ett pris som delas ut för femte gången. Priset är ursprungligen tillkommet efter en idé från IT-kommissionen och arrangeras i årets upplaga av PROMIS, Landstingsförbundet, Kommunförbundet och IT-kommissionen. Statskontoret har deltagit under tidigare år. IT-kommissionen står för den huvudsakliga arbetsinsatsen. Priset finansieras av IT-kommissionen och PROMIS. Motivet bakom Guldlänken är att premiera den myndighet eller offentliga förvaltning som använder Internet på det bästa sättet i sin dialog med medborgarna. Priset delas ut i två klasser, den ena med betoning på förbättrad service och den andra med tyngdpunkt på demokratiaspekter (se www.guldlanken.nu).

Tjänsteutveckling inom kommuner och landsting

IT-kommissionen har under året fört en dialog med ett antal företrädare för ett flertal kommuner. Dialogen har rört sig om tjänsteutveckling och dess förhållande till kommunernas hantering av sina informationsresurser. Frågan är viktigt för många kommuner där de ser betydande sambruks- och samordningsvinster i framtiden. Den gemensamma kongressen mellan kommun- och landstingsförbunden lyfte också upp frågan och kongressen gav förbunden i uppdrag att ge ett centralt stöd till det lokala utvecklingsarbetet.

2002/2003 års Rapporter

4/2002,	SOU 2002:51 Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken
5/2002,	SOU 2002:102 Legal information and the Internet – Experiences and challenges. Det IT-rättsliga observatoriet
6/2002,	SOU 2002:112 Law and Information Technology. Swedish Views. An anthology produced by the IT Law observatory of the Swedish ICT Commission.
1/2003,	SOU 2003:55 Digitala tjänster – hur då? En IT-politik för resultat och nytta. Slutbetänkande av IT-kommissionen
2/2003,	SOU 2003:58 Perspektiv på rättsinformationen – rättsinformation och IT 2002
47/2002	Hänger högskolan med i Internet? Jan Odhnoff o Inga Hamngren
48/2002	Den fjärde IT-kommissionens arbete verksamhetsåret juni 2001-juni 2002
49/2002	Om kvinnors användning av Internet eller ”När kvinnan äntligen har tid sitter mannen framför PC:n” Håkan Selg
50/2002	Personaldatorer – en utvärdering av arbetsmarknadseffekter Roland Steen
51/2002	Breddtjänster – några exempel – ett antal exempel på modern och strukturerad informationshantering
52/2002	IT i domstolsprocessen (Det IT-rättsliga observatoriet)

53/2002	Att bryta isoleringen – sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning Peeter Horm, Sarah Olofsson
54/2002	Open Source – Ur ett praktiskt juridiskt perspektiv (Det IT-rättsliga observatoriet) Mattias Andersson ”Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier”
55/2002	Företagshemligheter i digital miljö av Fredrik Jonasson, Awapatent (Det IT-rättsliga observatoriet) Ett seminarium i observatoriets serie ”Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier”
56/2002	Behandling av personuppgifter och rättsinformationen. Workshop tisdagen den 16 april 2002.(Det IT-rättsliga observatoriet).
57/2002	Livsform-Livscykel-Livsstil. Om drivkrafterna bakom a nvändningen av Internet. En översikt av kunskapsläget utifrån ett antal aktuella svenska forskarrapporter. Av Håkan Selg
58/2002	Demokrati som handelsvara? – svenska konsulter och kommuner om e-demokrati. Bygger på en rapport av Anna Bjurström med efterföljande seminariediskussion
59/2003	Den nya marknaden (Det IT-rättsliga observatoriet)
61/2003	Något om patenterbarhet av datorprogram i svensk rätt. Diskussionsunderlag. Patrik Wallström och Mikael Pawlo. Ett seminarium i observatoriets serie ”Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier”
62/2003	Upphovsrätter i ny miljö
63/2003	e-Risk An interdisciplinary conference on the future of ICT society
64/2003	How responsive should universities be?
65/2003	The failure of European ICT standards policy. And a possible future? Greg FitzPatrick
66/2003	Operatörsneutrala stadsnät, - en fullständig dikeskörning? Fredrik Orava
67/2003	Kvalitetskontroll av centrala Internetfunktioner, Benny Stridsberg
68/2003	Aktörsperspektiv på IT, Pernilla Hultén
69/2003	Bruket av vingar – IT-kommissionens råd, ITK-ledamöternas rapport
70/2003	Myndigheters utveckling av e-tjänster, Frida Hallén, Ellinor Carnlöf

Det IT-rättsliga observatoriet avslutningsåret juli 2002 –maj 2003

En viktig uppgift för observatoriet är att urskilja och beskriva områden och frågor, där användningen av IT innebär juridiska svårigheter, framför allt sådana som är ofullständigt kända och diskuterade. Det handlar då inte enbart om att avlägsna existerande hinder för IT-användningen, utan också om att formulera strategier för framtiden.

Övergripande projekt

Antologin

Syftet med detta projekt är att på ett beskrivande och spännande sätt informera om våra svenska försök inom området juridik och IT. Antologin täcker in teoretiska och praktiska frågor både vad gäller materiell rätt och IT-användning inom rättsväsendet. Antologin - Law and Information Technology. Swedish Views - publicerades i januari 2003 och åtföljdes av ett symposium i mars 2003. Symposiet gästades av ett 40-tal inbjudan. Inledare var ett antal framstående professorer från olika universitet i Europa. Seminariet öppnades av Justitiekansler Göran Lambertz. En sammanfattande uppfattning bland inledarna var att Sverige varit lyckligt lottat att ha ett observatorium.

Rättsinformation & IT

Detta projekt påbörjades redan 1996. Under åren har ett antal konferenser och seminarier genomförts. Dessa har resulterat i rapporter och skrivelser som löpande överlämnats till regeringen.

- * Rättsinformationskonferensen 2001 jämförde rättsliga informationssystem i Sverige, EU, Australien och USA. Den genomfördes som brukligt i samverkan med Stiftelsen för rättsinformation och Institutet för rättsinformatik vid Stockholms universitet (IRI). En rapport publicerades december 2002.
- * Observatoriet genomförde tillsammans med stiftelsen och IRI ett seminarium om personuppgifter i rättsinformationen. En observatorierapport publicerades i januari 2003.
- * Hösten 2002 genomfördes ytterligare en rättsinformationskonferens i samma regi. Temat var denna gång en summering och framtidsdiskussion. En rapport har publicerats i maj 2003. En webbsändning från konferensen - liksom föregående års konferens - finns tillgänglig via Internet och observatoriets webbplats.
- * Observatoriet har avslutningsvis summerat de senaste rapporterna i en PM som överlämnats till regeringen.

Hösten 2003 kommer Stiftelsen och IRI att genomföra ytterligare en konferens.

Övriga projekt

Ensamrätter i ny miljö

Under verksamhetsåret har rapporter från seminarieserien publicerats tillsammans med observatoriets summeringar.

* Rapporten om företagshemligheter publicerades i november 2002.

* En rapport från ett seminarium om open source publicerades i december 2002. I ett nytt projekt som nyligen slutrapporterats i en PM har observatoriet undersök andra rättsliga frågor rörande open source. Rapporten och PM har överlämnats till regeringen.

Observatoriet har i detta projekt haft kontakt med Statskontorets projekt om öppen källkod.

* Rapporten om patenterbarhet av datorprogram i svensk rätt har överlämnats till regeringen.

* Upphovsrättsfrågorna i seminarieserien Ensamrätter i ny miljö - ny distributionsformer och tekniska åtgärder – behandlas i en rapport som publicerades i maj 2003.

Elektronisk fakturering

Direktivet om elektronisk fakturering har behandlas vid en workshop och observatoriet har sammanfattat sina synpunkter avseende genomförandet främst vad gäller säkerhetsfrågorna i en PM som överlämnats till regeringen i april 2003.

Breddtjänster

Juridiska frågor kring breddtjänster har diskuterats i observatoriet. I

fråga om offentlighet och sekretess har en skrivelse överlämnats till den offentlighets- och sekretesskommittén. Frågor om integritetsskyddsregleringen och breddtjänster återstår fortfarande att diskutera.

IT i domstolsprocessen

Rapporten från projektet IT i domstolsprocessen publicerades i september 2002 och har överlämnats till domstolsverket.

Övrigt

Observatoriet har genomfört 5 sammanträden under verksamhetsåret. Därvid har förutom de olika projekten diskuterats bl.a. utvecklingen inom integritetsregleringen, arbete i den s.k. Formelgruppen, standardavtal för Internetuppkoppling samt förslaget till en lag om elektronisk kommunikation.

I oktober 2002 fick observatoriet två nya ledamöter: Kerstin Wiss-Holmdahl och Nicklas Skår

Observatoriet och framtidsfrågan

I och med att IT-kommissionens verksamhet läggs ned per den 31 maj 2003 har fråganuppkommit om framtiden för det IT-rättsliga observatoriet. Diskussionerna har klargjort flera saker.

För det första har observatoriet varit en av många uppskattad innovation av det statliga utredningsväsendet. Arbets sättet – nätverksuppbyggnad, framtidsinriktning, växlande fokusering på olika uppkommande problem – har fungerat väl och även väckt internationell uppmärksamhet.

För det andra har observatoriet utgjort en påbyggnad på den ordinarie, traditionella utredningsapparaten. Denna har löpande kunnat tillgodogöra sig observatoriets resultat och expertis. Egna förslag från observatoriet har via IT-kommissionen slussats vidare till regeringskansliet. Utan kopplingar till en IT-kommission och till regeringskansliet får observatoriet svårt att verka. Bland annat kan man knappast räkna med att experterna från den privata sektorn kommer att engagera sig i en liknande verksamhet som försöker stå på egna ben eller som etableras som en vanlig kommitté under något av departementen. Observatoriets ledamöter har varit i stort sett eniga om att ett IT-rättsligt observatorium utan en IT-kommission skulle bli en svag konstruktion.

För framtiden bör det emellertid vara möjligt att bibehålla och utveckla vissa av observatoriets funktioner bl.a. genom att lita till de samverkansparter som funnits med under resans gång.

Framför allt gäller detta Stiftelsen för rättsinformation och Institutet för rättsinformatik.

Ansträngningar i denna riktning har inletts. Det gäller dels den konferens om den elektroniska rättsinformationen som arrangeras i oktober 2003 (se ovan), dels ett initiativ som tagits att i nordisk samverkan etablera ett nätverk för rättsinformatik där forskningsinstitutioner i Danmark, Finland, Norge och Sverige tillsammans skapar ett forum för bl.a. konferenser om juridik och IT och planering av gemensamma forskningsprojekt. För att nätverket ska komma till stånd förutsätts stöd från NorFA, den nordiska akademien för forskarutbildning. En ansökan har nyligen gått in. Även andra initiativ är tänkbara, t.ex. nationella workshoppar som vänder sig till samma krets som tidigare observatoriet gjort. En möjlighet kan vara att samordna sådan verksamhet med de årliga rättssymposier som Justitiedepartementet sedan några år tillbaka ordnar i samverkan med juridiska forskningsinstitutioner vid landets universitet och högskolor. Också Svenska föreningen för ADB och juridik (etablerad 1981) öppnar möjligheter som ett forum.

Rapporter m.m. under verksamhetsåret - SOU

Legal information and the Internet – Experiences and challenges, Rättsinformation och IT 2001 - IT-kommissionens rapport 5/2002, SOU 2002:102.

Law and Information Technology Swedish Views - An anthology produced by the IT Law Observatory of the Swedish ICT Commission. Editor Peter Seipel, IT-kommissionens rapport 6/2002, SOU 2002:112.

Perspektiv på rättsinformationen, Rättsinformation och IT 2002 - IT-kommissionens rapport 1/2003, SOU 2003: 58

- Observatorierapporter

- 52/2002 IT i domstolsprocessen - Redovisning av ett seminarium
54/2002 Open Source - ur ett praktiskt juridiskt perspektiv, Mattias Andersson. Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier
55/2002 Företagshemligheter i digital miljö, Fredrik Jonason
Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier
56/2002 Behandling av personuppgifter och rättsinformationen
59/2003 Den nya marknaden
61/2002 Något om patenterbarhet av datorprogram i svensk rätt, Patrik Wallström och Mikael Pawlo. Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier
62/2003 Upphovsrätt, Nicklas Lundblad, Daniel Westman, NAMNFRÅGAN EJ KLAR

- ObservatoriePM

- 15:2001 Alternativ tvistelösning (ADR) online
16:2003 Observatoriets syn på säkerhetskrav vid elektronisk fakturering - Införandet av direktivet 2001/115/EG i svensk rätt
17/2003 Öpen programvara inom offentlig sektor. Erik Woodcock
18/2003 Observatoriets syn på ett framtida rättsinformationssystem

IT-kommissionens arbetsformer

Kommissionen och uppdragsgivaren

Kommissionen har sammanträtt relativt ofta och regelbundet, i genomsnitt varannan månad. Inledningsvis handlade sammanträdena om att etablera arbetsformer för kommissionen. Hur skulle relationen till regeringen se ut, vilket inflytande kunde kommissionen påräkna inom de områden där regeringen kallat ledamöterna för att få råd etc. Höga förväntningar från ledamöterna mötte en krass verklighet, där beredningsprocessen i regeringskansliet och riksdagsarbetet inte lämnade öppningar för ett direkt inflytande. Det blev uppenbart att kommissionen måste arbeta i former som möjliggjorde ett mer långsiktigt snarare än omedelbart inflytande.

Det ledde till en systematisk diskussion om var kommissionen kunde ha inflytande: tre områden identifierades.

1. öppningsfasen, det där det går att se att viss IT:s användning i samhället skulle kunna innebära möjligheter eller problem som om de inte hanterades, antingen skulle falla som möjlighet eller uppstå som problem.
2. beredningsfasen, det där frågorna redan har anhängiggjorts i Regeringskansliet och
3. utvärderingsfasen, då genomförda beslut kan bedömas med avseende på effekter.

I valet av strategi fanns en viss ambivalens – direktivet pekade entydigt på öppningsfasen, det politiska intressen pekade mer på utvärderingsfasen, ITK-kommissionen som en potentiell ”haverikommission”. I efterhand kan konstateras att huvudenergin ändå lades på de tidiga skedena, IT-kommissionen blev ett slags framtidsspannare, någon som strävade efter att sätta framtidsfrågorna på den politiska dagordningen.

En ganska oklar situation ledde fram till behovet av att mejsla ut effektiva och handfasta arbetsformer inom kansliet, i det löpande arbetet. För detta blev IT-kommissionens observatorier avgörande.

Observatorierna

Under slutet av 1998 och under 1999 ändrades organisationen av verksamheten. Den inriktades på sex huvudområden. För vart och ett av dessa skapades ett ämnesinriktat nätverk, ett observatorium efter förebild av det IT-rättsliga observatoriet som bildades redan 1996. Kommissionen samlade inom respektive observatorium ett antal personer med djupa insikter i observatoriets område. Varje observatorium utarbetade sin egen verksamhetsplan som infångade de övergripande prioriteringar som IT-kommissionen har gjort. Följande observatorier fanns därefter etablerade inom kommissionen:

Det IT-rättsliga observatoriet behandlade frågor om hur IT-utvecklingen påverkar olika rättsområden och behov av framtida förnyelse och förändring.

Observatoriet för IT-infrastruktur arbetade med tele- och datakommunikationsfrågor. Dess ambition var att urskilja och beskriva angelägna områden och åtgärder för att åstadkomma en väl utbyggd digital infrastruktur till rimlig kostnad för landets samtliga

hushåll, företag, organisationer och myndigheter.

Observatoriet för informationssäkerhet

Observatoriet såg informationssäkerhet som ett informations- och kunskapsproblem. De åtgärder som krävdes för att höja säkerheten måste vidtas ute hos de enskilda användarna. Samtidigt argumenterade observatoriet för mer samordnade insatser på central nivå i samhället.

Observatoriet för IT, demokrati och medborgarskap analyserade problem och möjligheter som rör IT och demokrati, makt och maktfördelning. Observatoriet arbetade bl.a. med IT som medel för deltagande i olika kommunala eller lokala angelägenheter.

Observatoriet för IT, lärande, kunskap och kompetens följde och analyserade utvecklingen inom utbildningssektorn och inom arbetsmarknadssektorn.

Observatoriet för IT och tillväxt analyserade hur IT bidrar till tillväxten och vad som hindrar respektive gynnar det för att på den grunden kunna ge förslag till åtgärder.

IT-kommissionen utsåg ordförande och beslutade om observatoriernas budget. De förslag och rekommendationer som observatorierna arbetade fram bearbetades av sekretariatet, och lades därefter fram för IT-kommissionen för ställningstagande innan de presenterades för regeringen. I övrigt tog observatorierna självständigt, inom ramen för sina arbetsområden och inriktningar, upp de frågor som man fann anledning att belysa. Givetvis kunde även frågor som IT-kommissionen väckte tas upp och behandlas i observatorierna. Så var ofta fallet. I många frågor samverkade observatorierna. Frågeställningar som inte föll direkt inom ett av observatorierna men som ändå hade strategiskt intresse fångades upp i en särskild projektfamilj, Allmänna projekt.

Tematiska områden i IT-kommissionens arbete

Inledning

I detta avsnitt redovisas ett antal av de teman som IT-kommissionen arbetat med. En fullständig redovisning låter sig inte göras, redovisningen täcker dock de huvudsakliga områdena och flertalet av dem som resulterat i rapporter. Ordningsföljden i redovisningen är påverkad av resursinsatsen från kommissionen om än ej i strikt mening. Som framgår är bredden i kommissionens åtagande betydande. De teman som tagits upp av kommissionen har varit levande i stort sett under hela arbetsperioden men fått sina tyngdpunkter vid olika tillfällen. Andra teman som funnits levande parallellt har valts bort eller förlorat sin aktualitet.

Det ligger i sakens natur att många återvändsgränder prövas i vägen fram eftersom kartan inte är ritad. Det är ett resurskrävande arbetssätt, det kräver hög grad av generell kompetens och det finns få alternativa arbetssätt med det uppdrag som kommissionen haft. Redovisningen i detta kapitel är av de spår som blev, av den karta som ritades, med hänsyn tagen till alla andra utredningsinsatser som gjorts på det dynamiska och spännande område som IT-kommissionen fått som uppdrag att bevaka och försöka förstå.

IT-infrastruktur, ”broadband”

IT-kommissionen prioriterade tidigt frågor om IT-infrastruktur. Observatoriet för IT infrastruktur samlade flera av pionjärerna inom Internet i Sverige. Deras syn på nät baserade på TCP/IP var radikal, i den meningen att den bröt helt mot det förhärskande traditionen i

nätbyggnad, den som grundades på telekommunikationsteknik.

Observatoriet för IT-infrastruktur formulerade en vision om den svenska IT-infrastrukturen 1999, en vision som fick stor genomslagskraft för de kommande årens debatt om IT-infrastrukturen i Sverige (Publicerad i SOU 1999:134, ITK 2/99 *Framtidssäker IT-infrastruktur för Sverige*):

”Alla människor i Sverige ska inom 5 år ha en fast Internetanslutning på minst 5 Mbit/sek till alla till högst samma kostnad som ett busskort.”

Infrastrukturen skulle också vara byggd på ett sådant sätt att den klarade en fördubbling av kapaciteten varje år. Varje användare skulle, oberoende av plats i landet, ha möjlighet att välja bland minst fem Internetoperatörer och få goda prestanda och tjänster med hög kvalitet.

Frågor om infrastruktur hade tidigare uppmärksammats av IT-kommissionen vid flera tillfällen, senast i rapporten SOU 1998:79, IT och regional utveckling - Erfarenheter från tre hearingar under mars 1998. I rapporten framförde IT-kommissionen tre rekommendationer beträffande infrastruktur:

* Målsättningen bör vara att landets samtliga hushåll och företag ska ha en väl utbyggd bredbandig digital infrastruktur, av världsledande teknisk standard, tillhandahållen till ett internationellt konkurrenskraftigt pris.

* Kostnaderna för en bredbandig digital kommunikation skulle vara i stort sett lika över hela landet.

* Investeringsprogrammet som därmed krävdes, borde sträcka sig över regiongränserna. Landets samtliga skolor och bibliotek skulle tidigt omfattas av investeringarna. Investeringsprogrammet måste vara följsamt med den innovativa tjänsteutveckling som ägde rum på olika håll i landet.

Kommissionen ansåg att Internettekniken skulle komma att användas inte bara för datakommunikation utan också för all annan elektronisk kommunikation såsom:

- * Telefoni, både stationär och mobil
- * Videokonferenser
- * TV- och radioutsändningar (vid sidan av och utöver traditionella utsändningar)

IT-kommissionen ville genom sitt observatorium för infrastrukturfrågor föra en diskussion med olika aktörer, skapa samsyn och formulera rekommendationer och förslag till åtgärder kring betydelsefulla frågor som rör den grundläggande tekniska infrastrukturen.

Teknikval för en utbyggd fysisk infrastruktur

IT-kommissionen gjorde också ett tekniskt ställningstagande. Med befintlig fiberkabelteknik kunde den trafik som förutsågs för överskådlig framtid transporteras i fiberoptiska nät. Begränsningen ansågs finnas i ändrustningarna, som ansågs vara det enda som med tätare intervaller behövde bytas ut och ersättas med modernare

utrustning för att successivt kunna öka kapaciteten. Observatoriet tog tidigt ställning för fiber som teknik baserat på bedömningen att fibern har i praktiken obegränsad kapacitet, att den här hållbar och att den är tillräckligt bra för överskådlig tid även om andra alternativ kommer fram.

Infrastruktur

En IT-infrastruktur består enligt observatoriets definition av i huvudsak följande komponenter:

- * Kanalisation
- * Fysisk infrastruktur (fiberkablar och förmedlingsutrustning)
- * Logisk infrastruktur (stödsystem som ger samtrafikmöjligheter, uppslagning av domännamn, säker nationell tid, etc.)
- * Säkerhetsfunktioner (dvs. kryptering, digitala signaturer)
- * Lagstiftning
- * Kompetens

Kommissionen och dess observatorium har på olika sätt påverkat olika aktörer i samhället inom alla dessa områden. En viktig debatt handlade om kanalisation och mörk fiber i förhållande till sådan teknik och verksamhet som åstadkom transmission och andra tjänster. Vad borde vara ett gemensamt åtagande och vad borde marknaden göra?

Kommissionen drev starkt frågan om kostnaderna för infrastrukturen – den borde göras så bra och billig som möjligt vilket förutsatt vissa principer för anläggning och finansiering av t.ex.

fibernet, nämligen de grundläggande nivåerna i nätet, motsvarande kanalisation och fiber. Företagen som konkurrerade om att anlägga kanalisation och fiber kom att få ganska höga avkastningskrav på sina investeringar vilket innebar höga kostnader för trafiken; när priserna ändå sattes lågt för hushållens användning av bredband av olika slag fick företagen stora svårigheter att finansiera sina investeringar på den marknaden och var tvungna att gå in på tjänsteområdet för att hämta hem vinsterna där.

IT-kommissionen argumenterade för mer samfälliga insatser för infrastrukturen; om Sverige relativt snabbt fick fram en fiberinfrastruktur som var relativt heltäckande så skulle Sverige kunna vara en testbädd för hela världens utrustningsleverantörer. Sådana samfälliga insatser skulle möjliggöra finansieringslösningar som skulle gjort den nationella infrastrukturen billig. I rapporten *Att ge plats för bredband* visas hur detta skulle kunna gå till.

Ett slående exempel på betydelsen av priset på förbindelser på det nationella nätet finns i rapporten om Kollektiv IT-infrastruktur i glesbygd (21/2000 Allmänna serien). C.a 70% av driftskostnaderna för ett hushåll i Högarna skulle hamna på förbindelsen mellan det operatörsneutrala nätet i Högarna och en punkt på det nationella nätet där de boende i Högarna kunde välja uppströms Internetoperatör. Kommissionens bedömde det som självklart att lägre kostnader i "stomnätet" skulle skapa väsentligt mycket starkare incitament för föreningsbaserad nätuppbbyggnad i glesbygd.

IT-kommissionen propagerade för att regionala eller lokala aktörer skulle finansiera sina IT-infrastrukturer med s.k. infrastrukturlån, dvs. lån med lång löptid och med avkastningskrav som ligger något över BNP tillväxten. Sådana lån kan man upptas genom Europeiska Investeringsbanken i EU, SEK-systemet i Sverige och genom

Kommuninvest för de kommuner som är anslutna dit. Anmärkningsvärt nog har vare sig SEK eller Kommuninvest mött något intresse alls i frågan.

Observatoriets förslag byggde på en strategi med två delar. Anläggning av mörk fiber karaktäriseras av ekonomiska skalfördelar; hela proceduren med tillstånd, grävning, anläggning etc. är tidsödande, low-tech och ger som resultat en närmast oändlig kapacitet. Möjligheterna att tjäna pengar på nätet är mycket begränsade när kapaciteten väl finns där – det innebär att de operatörer som tävlar med nätuppbbyggnad kan nå en kort tid av lycka för att sedan inse att det vore bättre om man gjort det ihop. Däremot är förädlingsvärdet så mycket större på de tjänster som handlar om att lysa upp nätet ända upp till innehållstjänster. Strategins två delar var således: anläggning av mörk fiber måste hanteras som anläggning av annan infrastruktur i samhället, som ett gemensamt och samordnat åtagande. Resten, det som nätet används till måste vara en fråga för marknaden. Tjänster skulle skapa i fri konkurrens på en öppen marknad.

Konkurrensen mellan operatörer skulle stimuleras. Observatoriet ville att varje användare skulle kunna välja bland minst fem leverantörer av IP-tjänst oavsett var man bodde i landet. Behovet av kapacitet och tjänster ansågs öka kontinuerligt, nätet skulle komma att användas för allt fler funktioner. IT-kommissionen såg också att det fanns självklara offentliga aktörer som skulle kunna använda en utbyggd infrastruktur för sina egna ändamål och som ett led i det även utveckla de tjänster som de behövde. Kommissionen har med stigande förvåning åsett hur företrädare för de närmast berörda politikområden varit fullständigt frånvarande i debatten om investeringar i teknik som så påtagligt kan minska kostnader och höga kvaliteten i en offentliga tjänsteproduktionen. Enligt kommissionens bedömning har regeringen inte förmått samordna samhällets intressen i denna infrastrukturfråga. Den transportpolitiska

propositionen kom mitt i den hetaste debatten om IT-infrastruktur. Regeringen avsatte över 300 mdr kr i den propositionen. IT nämns nästan inte med ett ord. Kommissionen häpnade.

Sverige hade fortfarande möjlighet att ta tätpositionen och ligga före andra länder i Europa. Kommissionen ansåg att regeringen då hade behövt göra en tydlig markering att den såg det som en viktig angelägenhet att bygga ut en robust infrastruktur som kunde ta hand om både telefoni, Internet, distribution av TV och en rad andra informationstjänster. Infrastrukturen behövde vara finmaskig och utvecklas så att den nådde ut till hushållen, olika verksamheter och till gles- och landsbygden. Utvecklingen skulle bygga på en förstärkning av marknadskrafterna som kunde ske genom att kommunerna, som redan har ett lokalt ansvar för all annan planering för infrastruktur, också planerade grundläggande behov av transmissionskapacitet i samband med stadsplanering, samhällsplanering eller motsvarande.

Kompetensfrågor

Utvecklingen av IT beror starkt av hur god vår kompetens är. Det gäller specialister som har kunskaper för att bygga och driva nät, säkerhetskompetens för att kunna hantera de risker som är förknippade med användning av IT samt allmän kompetens för att beställa och utnyttja IT generellt.

Sverige har för närvarande för få specialister med kompetens att bygga stora nät. Här har regeringen börjat förstärka de insatser som görs genom att högskolan utbildar fler nätbyggare. Mer bör göras såväl inom grundutbildning som inom forskning och fortbildning. Utbildning inom området informationssäkerhet är eftersatt, även om

det finns undantag. Ökad uppmärksamhet bör ägnas åt kompetens och utbildningsfrågor inom hela IT-området.

Internationell utveckling

Observatoriet följde nära utvecklingen i flera länder och uppmärksammades också utomlands. Utländska besök var vanliga och det knöt nära kontakter med grupperingar som arbetade men IT-infrastrukturfrågor i andra länder. Canada, Norge, Kina, Spanien och Japan är exempel på länder som ITK haft upprepade kontakter med för diskussion om gemensamma frågor.

Rapporter om IT-infrastruktur:

- SOU 1999:134, ITK 2/99 Framtidssäker IT-infrastruktur för Sverige
- 19/2000 Att ge plats för bredband, svenska o engelska
 - 20/2000 Generell specifikation av Internettjänst, svenska o engelska
 - 21/2000 Kooperativ IT-infrastruktur i glesbygd
 - 25/2000 Generell vägledning till framtidssäker IT-infrastruktur, svenska o engelska
 - 41/2002 Operatörsneutrala nät
 - 66/2003 Operatörsneutrala stadsnät, - en fullständig dikeskörning? Fredrik Orava
 - 67/2003 Kvalitetskontroll av centrala Internetfunktioner, Benny Stridsberg

TP-TEST

IT-kommissionen tog under hösten 2001 fram ett testprogram, TPTEST. Syftet med TPTEST är att användare, via sin Internetanslutning, ska få en bra uppfattning om vilken genomströmningshastighet (bandbredd, bit/s) som erhålls till/från olika platser, dvs. platser

där en mätserver för TPTEST är placerad. Programmet överfördes senare under hösten till Iistiftelsen och Konsumentverket.

IT och tjänster (inklusive breddtjänster)

Breddtjänster är IT-kommissionens beteckning på digitala tjänster som kommer en bred krets av användare i samhället och/eller i näringslivet till del och som av dem bedöms ”viktiga”.

Det är offentliga tjänster, men också tjänster i näringslivets regi. Kommissionen ger i boken ”Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken” flera exempel på existerande breddtjänster och spännande men omtumlande visioner för viktiga sektorer som vården, skolan och handeln.

IT-kommissionen lägger genom Breddtjänsteboken grunden till en ny fas i IT-politiken. Den utgår från de senaste årens satsningar på tillgång till datorer, Internet och till bredband. Nu ska vi som medborgare få nytta och utdelning på dessa satsningar i form av tjänster i vardagsliv och arbete, tjänster som gör det enklare för företag att producera och göra affärer och i form av tillväxtskapande utvecklingsmiljöer och kompetenser.

IT-kommissionen har till regeringen föreslagit ett samlat *handlingsprogram för breddtjänster* som ska skapa en kraftsamling kring utvecklingen av breddtjänster där intressenter från olika delar av samhälle och näringsliv samverkar. Programmet ska ge den vägledning och sammanhållning som idag efterlyses från många intressenter. IT-kommissionen har också föreslagit att en *främjandekommission* tillsätts för att driva på utveckling, samverkan och resultatuppföljning.

Handlingsprogrammet för breddtjänster består av två delprogram:

- * långsiktiga satsningar på bred information och tillgänglighet till information
- * vidareutveckling av bredband, en framtidssäker IT-infrastruktur

Idag kan man vara oroad över att Sverige har för låg takt i utvecklingen av en bra och värdefull användning av IT. Det kan innebära att vi inte får skörda frukterna i ökad välfärd av att vara tidigt ute. Det obalanserade "IT" måste bli till ett välbalanserat "IT". IT-kommissionen lyfter särskilt fram de mjuka delarna i form av breddtjänster. Det är informationstjänster i samspel med varandra, på många områden och till gagn för många människor. Exempel på första steg finns redan inom arbetsförmedling, hälsovård, handel, transporter, privata intressegrupper med mera. Men arbetet möter många hinder och misslyckanden saknas inte. För att nå framgång krävs ökade ansträngningar, större målmedvetenhet, mer samverkan, och mer kunskaper om förutsättningar och tillvägagångssätt. Framgången kommer när enskilda människor upplever att deras vardag fungerar enklare och bättre genom goda informationstjänster, när oredan på datanäten övergått i ordning, åtkomlighet och begriplighet, när alla informationsöar som naturligt beror av varandra fått goda förbindelser. IT i sig är inte lösningen. Men IT är en nödvändig förutsättning för att nå denna framgång.

IT-kommissionen är medveten om att satsningarna på breddtjänster måste utformas så att de både tar tillvara möjligheter och klarar att hantera breddtjänsternas risker. Uppgiften är svår men inte omöjlig. Den kvarstår även om man skulle avstå från att samordnat och genomtänkt utveckla breddtjänster. Det öppna samhället är sårbart. Breddtjänster är ett sätt att tänka kring samhällets framtid och samtidigt styra teknikutvecklingen. IT-kommissionen föreslår ett handlingsprogram på bred front med satsningar på kunskapsbygge, verksamhetsutveckling,

standarder, forskning och så vidare. Också nödvändiga satsningar på hård teknik, främst bredband, finns med i bilden. Prioriteringar behövs och kommer att bedömas olika av olika intressen ter. Det är viktigt att effekter och prioriteringar belyses i en bred debatt, inte minst på arbetsmarknaden.

IT-kommissionen tar en aktiv roll i arbetet med breddtjänster. I första hand genom att initiera samverkan mellan olika myndigheter i arbetet med bred information och breddtjänster, stödja nätverksarbete mellan berörda aktörer och följa arbetet i andra länder, särskilt inom EU.

Som framgår av berättelsen över IT-kommissionens sista verksamhetsår har arbetet helt präglats av det nämnda handlingsprogrammet.

Rapporter om breddtjänster:

SOU 2000:123, ITK 3/2000 Hur blir en ny infostruktur motorn i e-Sverige?

SOU 2001:25, ITK 3/2002 Vårt digitala tjänstesamhälle – vision 2011+

SOU 2002:51, ITK 3-4/2002 Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken

46/2002 IT-samhällets mjuka infrastruktur

51/2002 Breddtjänster – några exempel

65/2003 The failure of European ICT standards policy. And a possible future? Greg FitzPatrick

70/2003 Myndigheters utveckling av e-tjänster, Frida Hallén, Ellinor Carnlöf

SOU 2003:55 Digitala tjänster –hur då?

Skrivelser:

- 2001 Till regeringen mars med övergripande rekommendationer och konkreta förslag kring utvecklingen av mjuk infrastruktur. ”Om behovet av insatser för utvecklingen av samhällets informationsinfrastruktur” (Dnr ITK 2001/18)

Aktiviteter:

- Bildandet av ett informellt nätverk, SIRNET, med fokus på samverkan och med exempel på praktiskt arbete i förvaltning och näringsliv med digital information och tjänster.
- 2001 Seminarium IT-samhällets mjuka infrastruktur - några exempel från Transport, Förvaltning och Hälsovård
- 2001 Tvådagars seminarium om Vårt digitala tjänstesamhälle – vision 2011+
- 2002 Presskonferens med Björn Rosengren i samband med publiceringen av rapporten Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken i samband med Offentliga rummet i Luleå.
- 2002 anordnade IT-kommissionen i samarbete med lokala organisationer tre regionala seminarier i Borlänge, Umeå och Lund. Seminarierna var helt inriktade på att visa exempel på Breddtjänster.
- 2003 Workshop om tjänstedesign
- 2003 Hearing om tjänstedesign

IT och säkerhet (inkl kryptering, säker identifikation)

Allt eftersom nya tillämpningar utvecklas ställs högre krav på att kommunikationen ska vara säker. Företag, myndigheter och enskilda ställer krav på leverantörer av IT-produkter och operatörer av nättjänster för att kunna genomföra elektroniska affärer, elektronisk ärendehantering och samhällsservice, distansarbete och -utbildning, kommunikation mellan privatpersoner etc., på ett säkert sätt, både inom och utanför Sverige.

De säkerhetsfunktioner som efterfrågas i den ökade användningen av Internet bygger i de allra flesta fall på någon användning av krypteringsteknik. De säkerhetstjänster som är förknippade med elektroniskt informationsutbyte är integritet, autenticitet, oavvislighet samt konfidentialitet. Det är i det sammanhanget viktigt att de svenska Internetanvändarna har tillgång till starka och tillförlitliga krypteringsalgoritmer och att det inom infrastrukturen skapas funktioner för hantering av nycklar och certifikat.

IT-kommissionen samarbetade genom sina observatorier för IT-infrastruktur och för informationssäkerhet mycket aktivt med olika aktörer för att åstadkomma en effektiv struktur för t.ex. nyckeladministration.

I samband med utvecklingen av den nya myndigheten Krisberedskapsmyndigheten gjorde observatoriet en sammanfattning av viktiga utestående åtgärder för en högre informationssäkerhet. Kommissionen kom till slutsatsen att säkerhetsläget väsentligt skulle förbättras om regeringen verkställde de förslag som redan förelåg, inte minst det förslag till ett grundskydd som IT-kommissionen lämnat. Regeringen borde också skapa en effektiv ledningsfunktion för samordning av säkerhetsarbetet på IT-området, t.ex. genom en stärkning av de mandat för samordning som krisberedskapsmyndigheten fått. IT-kommissionen upprepade det kravet i Bredtjänster – ett nytt skede i IT-politiken. Handläggaren för observatoriet för informationssäkerhet flyttade under hösten 2001 till II-stiftelsen för att inom ramen för ett nära samarbete med operatörerna och myndigheterna mer operativt bidra till utvecklingen av Internet.

Ur IT-kommissionens synvinkel har säkerhetsarbetet under ledning

av Krisberedskapsmyndigheten utvecklats positivt. De uppdelning av ansvaret på olika myndigheter (främst KBM, PTS, FRA och FMV) syns ha förutsättningar att fungera tillfredsställande.

Rapporter:

23/2000 Säkerhet på Internet – datavirus och blockering av tjänster

39/2001 Incidenthantering

PM:

1/2001 Grundskydd i datorer och programvaror, svenska o engelska

Skrivelser:

Grundskydd i datorer och programvaror

IT-rättsliga frågor

En viktig uppgift för IT-kommissionen har varit att urskilja och beskriva områden och frågor, där användningen av IT innebär juridiska svårigheter, framför allt sådana som är ofullständigt kända och diskuterade. Det handlar då inte enbart om att avlägsna existerande hinder för IT-användningen, utan också om att formulera strategier för framtiden. Det IT-rättsliga Observatoriet har arbetat med dessa frågor och därvid spänt över ett mycket omfattande område. Verksamheten i observatoriet har avrapporterats årligen. Här hänvisas till de årliga rapporterna där liksom i föreliggande rapport mer utförliga beskrivningar av projekt och aktiviteter gjorts.

Ett urval rapporter:

SOU 1998:109, ITK 10/98 Rättsinformation och IT

SOU 2000:48, ITK 1/2000 EG-rätten och den svenska
rättsinformationen

SOU 2001:71, ITK 1/2001 Rättsinformation under 2000-talet. Nuläge
i Sverige och Europa, trender och policy

SOU 2002:102, ITK 5/2002 Legal information and the Internet –
Experiences and challenges

3/98 Cyberrymdens juridik – Lagstiftning och självreglering

4/98 Mobila agenter

5/98 SPAMI?

7/98 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare?

9/98 Rättspolitik på IT-området

5/1999 E-post på arbetsplatsen

10/99 Teknikberoende yttrandefrihetsreglering?

11/99 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare? II

12/2000 Ledningsrätt i IT-tider

14/2000 Elektronisk handel och indirekt skatt

15/2000 Behov av associationsformer?

16/2000 Insynens gränser – Allt eller intet?

17/2000 Datavirus – Hur skall en reglering utformas?

18/2000 e-skatt? i-skatt? o-skatt?

30/2001 Ledningsrätt i IT-tider – utnyttjande av befintlig
infrastruktur för att dra fram optokablar för bredband

31/2001 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare IV – Fri, ensam,
trygg?

43/2001 Gratiserbjudanden och IT

52/2002 IT i domstolsprocessen

54/2002 Open Source – Ur ett praktiskt juridiskt perspektiv

55/2002 Företagshemligheter i digital miljö

61/2003 Något om patenterbarhet av datorprogram i svensk rätt

PM

1999 Fri aktör – egenanställd – ny daglönare. Hur ser det ut
idag?

1999 Nätets genomskinlighet

1999 Observatoriets syn på vissa straff- och processrättsliga
lagstiftningsfrågor

6/2000 Fri aktör – egenanställd – ny daglönare III. Hur skapar
man en rättslig miljö för dessa?

7/2000 Rättsliga och andra samhällsaspekter på agentteknik

8/2000 Auktioner på nätet

9/2000 Överlever upphovsrätten upphovsrätten?

10/2000 Bolagsstämma online

2000 Företagshemligheter

11/2001 Digitala dokumentets bevisvärde

12/2001 Deposition av källkod

14/2001 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare – en summering

15/2001 Alternativ tvistelösning on line

2001 Open source

16/2003 Observatoriets syn på säkerhetskrav vid elektronisk
fakturerings

IT och integritetsfrågor (PUL)

Rapporter om integritetsfrågor:

8/98 En missbruksmodell

56/2002 Behandling av personuppgifter och rättsinformationen

PM

1/98 En missbruksmodell, svenska och engelska

IT och demokrati

Syftet med observatoriet IT, demokrati och medborgarskap var att arbeta med frågor om demokratins och medborgarskapets förändring och utveckling. Hur IT kan stärka demokratin, förbättra den offentliga servicen och öka delaktigheten och kontakten mellan medborgare och politiker var centrala frågeställning för observatoriets verksamhet.

Observatoriet skulle vidare bevaka utfallet av olika demokratiexperiment som pågick både nationellt och internationellt samt följa samhällsutvecklingen gällande medborgarskap. Tidsperspektivet för behandlingen av olika områden var både ett närliggande samt ett mer långsiktigt.

I mars 2002 anordnade IT-kommissionen tillsammans med Justitiedepartementets demokratienhet, Klarspråkgruppen, Statskontoret, SverigeDirekt och Öppna Sverige ett seminarium om hur vi kan öka demokratin i förvaltningen – "Medborgaren i fokus – hur skapar vi en förvaltning i demokratins tjänst".

Rapporter om IT och demokrati:

- 24/2000 Forskning om IT och demokrati
- 29/2001 Informationsteknologi som ideologi
- 35/2001 E-röstning. En lägesbeskrivning
- 36/2001 Internets påverkan på demokratin i Kina
- 58/2002 Demokrati som handelsvara?

IT och tillväxt

IT-kommissionens direktiv anges bl.a. att kommissionen på olika samhällsområden skall analysera informationsteknikens förutsättningar och peka på möjligheter, grundligt analysera och synliggöra problem och ge förslag till konkreta åtgärder hur IT kan användas för att öka tillväxten och sysselsättningen. För att särskilt belysa utvecklingen inom arbetslivet och näringslivet inrättade IT-kommissionen i december 1998 ett observatorium, kallat Tillväxtobservatoriet.

Observatoriets utgångspunkt var den moderna informations- och kommunikationsteknikens utveckling och en ekonomi som alltmer baserades på utveckling och förädling av kunskap och kompetens. Utvecklingen av Internet och en säker elektronisk kommunikation ansågs vara de enskilt viktigaste tekniska förändringarna.

Observatoriets uppgift var att bidra till en ökad förståelse av vad informations- och kommunikationstekniken betytt och kommer att betyda för näringsliv och arbetsliv i framtiden, vilka förändringar som kan förutses och betydelsen av ICT för den svenska ekonomin i ett internationellt perspektiv.

Observatoriet skulle synliggöra de nya förutsättningar för tillväxt och sysselsättning som skapas genom användningen av ICT,.

Observatoriet skulle öka förståelsen för de faktorer som bidrar till förändringar av produktionen av varor och tjänster, marknadens sätt att fungera och konsumenternas ställning.

Observatoriet skulle undersöka gynnande och hindrande betingelser för en önskvärd utveckling inom arbetslivet och näringslivet vilket inkluderar analyser av behovet av institutionella förändringar.

Observatoriet skulle också presentera förslag till åtgärder och till särskilda fördjupade utredningsinsatser

Tillväxtobservatoriet har studerat olika statistiska avbildningar av svensk och utländsk ekonomi med avseende på IT:s påverkan på produktiviteten, i synnerhet med avseende på effekterna av den s.k. IT-bubblan. I ett projekt har observatoriet jämfört tre olika tekniska högskolor med avseende på resursutbyggnaden för utbildning och forskning inom området Internetteknik. Observatoriet har ägnat viss tid åt att analysera förutsättningarna för att utvärdera IT-politiken, ett uppdrag som ITPS fått av regeringen.

Rapporter om IT och tillväxt:

- SOU 2000:96, ITK 2/2000 Självreglering inom elektroniska affärer
- 28/2000 Ekonomin genom analytikernas kalejdoskop
 - 34/2001 Solowparadoxen eller den nya ekonomin?
 - 47/2002 Hänger högskolan med i Internet?
 - 64/2003 How responsive should universities be?
Rapporten IT och Arbete, redovisning av en hearing om Kista som innovativ miljö
- SOU 1999:138, ITK 3/99 Från callcenter till kontaktcenter
- 27/2000 Konsekvenser vid tillväxt av elektronisk handel
 - 50/2002 Personaldatorer – en utvärdering av arbetsmarknadseffekter

IT, användbarhet och användvärde

På uppdrag av Socialdepartementet genomfördes under hösten 2001 en kartläggning av tillgång och användning av IT bland äldre.

Kartläggningen och diskussionerna vid en efterföljande hearing finns dokumenterade i rapporten "IT och äldre". I rapporten föreslår IT-kommissionen att regeringen ställer särskilda stimulansmedel till förfogande för satsningar på introduktion och försöksverksamhet som stimulerar till användning av IT-teknik.

Kommissionen konstaterade att det inte främst handlade om tillgång till IT utan om medvetenhet om vad IT kunde vara bra till. En viktig målgrupp utgörs av äldre, men IT-kommissionen underströk att aktiviteterna skulle kunna omfatta alla. Sökande till de föreslagna stimulansmedlen skulle i första hand vara folkbiblioteken, men även föreningar som till exempel pensionärs- och invandrarorganisationer skulle kunna komma ifråga.

Som ett led i kartläggningen av IT-användningen bland äldre studerades ett antal aktuella statistiska undersökningar av tillgång och användning av Internet bland befolkningen. Därvid konstaterades bland annat att undersökningarna genomgående tenderade att överskatta Internetanvändningens omfattning, indirekt också att sätta likhetstecken mellan ickeanvändning och eftersatta grupper i samhället. Den här bilden har kunnat etableras till följd av att mekanismerna bakom användningen av Internet – eller omvänt - varför någon väljer att avstå från Internet – är otillräckligt kända. Studien finns publicerad i rapporten "Vem använder Internet och till vad?".

Arbetet med äldrerapporten har aktualiserat frågan varför en person ändå väljer att ändra beteende och ta till sig Internetmediet för att utföra olika aktiviteter. En riktig bild av den processen är angelägen för alla aktörer – myndigheter, företag och föreningar – när dessa utformar sina webbstrategier. Detsamma gäller för indirekta aktörer – IT-institut, forskningsorganisationer, forskningsfinansiärer, konsulter, riskfinansiärer m.fl. som har stödjande funktioner. IT-kommissionen studerade därför Internetanvändningens eventuella mervärde med utgångspunkt i användarens situation. Kommissionen sammanställde den kunskap som tagits fram vid högskolor och IT-institut, såväl i Sverige som internationellt, men intervjuade också företag som tillhandahåller webborienterade tjänster, t.ex. mät- och analysföretag samt konsulter. Studien presenterades i rapporten Livsform Livscykel-Livsstil.

Slutsatsen kan enkelt uttryckas som att de behov man har av olika slags tjänster varierar mycket beroende på familjesituation, smak, tankestil, var man bor, grupptillhörighet etc. Internetbubblan blir på sätt och vis rätt begriplig – många av de företag som utvecklade tjänster hade haft glädje av att bättre förstå hur deras marknad egentligen såg ut. Rapporten ger en god förståelse för det.

IT-kommissionen påpekade med grund i sina analyser att relativt få människor faktiskt aktivt tog del av olika digitala tjänster. Slutsatsen blev att samhället under överskådlig tid inte enbart kan leverera tjänster digitalt utan att det under lång tid måste finnas alternativa vägar att komma i åtnjutande av samhällets tjänster.

Fyrtalisternas tjänster

I arbete med att äldre i större utsträckning kunde få nytta av IT gjordes en genomgång av tillgänglig kunskap. Den pekade på att

människor med funktionsnedsättningar var uppmärksammade av flera organisationer men inte ”friska pensionärer”. Analysen pekade på människor som står i bryningstiden mellan arbetsliv och pensionärlivet. Om de i större utsträckning än i dag fick tillgång till system och produkter som gjorde det möjligt för dem att finnas kvar i sina nätverk, att deras hem blev mer lättskötta och interaktiva etc. då skulle de vara lättare för dem att inlemmas i ett mer elektroniskt baserat system för personlig säkerhet, vård och omsorg. Det är något som alla kommer att behöva allt eftersom funktionsnedsättningarna sätter in. Det omedelbart viktiga skulle vara det mervärde som möjligheterna till att finnas kvar som en resurs på arbetsmarknaden och att upprätthålla sina nätverk skulle utgöra.

Kommissionen utvecklade för detta en modell – PISA, där P stod för problem, IS för innovationssystem och A för affärsidé. Tanken var att formulera både problem och möjligheter för gruppen fyrtalister, att samla företagare, entreprenörer, finansiärer av utveckling, akademiska och användare för diskussioner med förhoppningen att ur detta skulle komma nya affärsidéer. ITK ordnade ett par sådana seminarier som finns sammanfattade i pm ”40-talisternas nya IT-tjänster – Affärsmöjligheter för svenskt näringsliv”.

Rapporter om IT-användning:

SOU 2002:15, ITK 2/2002 IT o äldre

SOU 2002:24, ITK 1/2002 Vem använder Internet och till vad?

Spridning av Internet bland befolkningen

49/2002 Om kvinnors användning av Internet

57/2002 Livsform-Livscykel-Livsstil

PM

”40-talisternas nya IT-tjänster – Affärsmöjligheter för svenskt näringsliv”.

IT och teknik

IT-kommissionen har i ganska lite omfattning ägnat sig åt rena teknikfrågor. Området har ansetts i första hand vara en fråga för marknaden och för de forskningsfinansierande myndigheterna. Kommissionen uppmärksammade dock de snabba förändringar som skedde i fråga om gränssnitten mellan främst Internet och användarna och anordnade en hearing för att kasta klarare ljus på dem. Hearingen pekade tydligt på att PC:n som den nästan allenarådande porten mot Internet var på väg få en väsentligt mindre dominerande ställning. Andra terminaler som TV:n, mobiltelefoner och olika typer av interaktiva ytor eller föremål utvecklades i rask takt.

Rapport:

1/99, SOU 1999:86. PC:n är död –länge leve PC:n! –nya möjligheter för Sverige

IT och lärande, kunskap och kompetens

Från IT-kommissionens start har utbildningsfrågorna stått i fokus. De har bedömts som de strategiskt viktigaste för den framtida utvecklingen. Fokus har förskjutits från att ge landets skolor tillgång till datorer och Internet till att IT är ett redskap för pedagogisk utveckling.

IT-kommissionen tog i samverkan med KK-stiftelsen initiativ till den satsning där regeringen avsatte 1,5 miljarder kronor för pedagogisk utveckling. Alla lärare som tog del av denna utbildning fick tillgång till en egen PC som staten betalade. Satsningen innefattade också epostadress till alla elever samt förbättringar av skolornas anslutningar

till Internet. Satsningen leddes av delegationen IT i Skolan (ITIS). IT-kommissionen fanns representerad i delegationen.

I IT-kommissionens fortsatta arbete försköts fokus mot den högre utbildningen samt det livslånga lärandet. Det blev alltmer uppenbart att ”livslångt lärande” skulle bli ett nyckelbegrepp för framtiden. I och med att utvecklingstakten var starkt accelererande ökade behovet av att utvecklas och att lära vidare i samma takt. IT antogs bli det viktigaste hjälpmedlet för det livslånga lärandet. Frågeställningar som blev aktuella att belysa var till exempel vilken roll högskolor och universitet skulle spela i det livslånga lärandet, och om det nuvarande regelsystemet tillät att de spelade en roll? Skulle det komma att behövas kunskapsdatabaser i framtiden för att ögonblicklig tillgång till kunskap vid behov?

Användningen av informationsteknik som en del i vardagsarbetet för allt fler människor ansågs ställa ökade krav på olika baskunskaper. Kraven ansågs öka på förmågan att ta till sig skriftlig information och att kunna kommunicera skriftligt. Var och en måste också kunna förstå i vilket sammanhang som information ges.

Hur många människor behöver bättre baskunskaper för att kunna vara aktiva i arbetslivet även i fortsättningen? Hur många har särskilda svårigheter, t.ex. dyslexi, som kan överbryggas med riktade insatser? Observatoriet antog att det rörde en ganska stor grupp i samhället som riskerade att få en försvagad ställning på arbetsmarknaden om inte kraftfulla åtgärder vidtogs.

Det ansågs bli alltmer uppenbart att stora förändringar i samhällsutvecklingen innebar ett behov av nya förhållningssätt till lärandet. ”Det livslånga lärandet” hade blivit ett begrepp som användes allt oftare och som sågs som en strategiskt viktig framtidsfråga.

Skolan

Inom grund- och gymnasieskolan har en utveckling inletts där den grundläggande pedagogiska inriktningen förskjuts från utlärn timer till eleverna till ett aktivt kunskapssökande arbetssätt hos eleverna. En målsättning är att eleverna som lämnar skolan har ett kunskapssökande arbetssätt. IT är ett viktigt hjälpmedel i denna förändringsprocess. Lyckas denna målsättning skapas en god grund för det livslånga lärandet. IT-kommissionen har aktivt bidragit till denna utveckling.

Universitet och högskolor

Inom universitets- och högskolevärlden finns på några håll en motsvarande utveckling. Det verkar dock ej på samma sätt som inom skolan finnas en grundläggande strävan att förändra det pedagogiska arbetssättet. IT används i stor utsträckning, men dess potential för bidra till en pedagogisk utveckling utnyttjas inte i tillräcklig utsträckning.

Rapporter om lärande:

SOU 2000:124, ITK 4/2000 Vuxenutbildning – en nyckelfråga i IT-samhället

45/2001 IT i skolan – mirakelmedicin eller sockerpiller?

53/2002 Att bryta isoleringen – sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning

PM:

1/2001 IT i skolan

IT och handikapp (inkl dyslexi)

Kommissionen gjorde hösten 2000 en genomgång av området IT och handikapp och anordnade en serie seminarier om *handikapp och spjutpetsteknik samt om äldreboomen*.

Rapporten ”IT-satsningar på området läs- och skrivsvårigheter/dyslexi” är framtagen på uppdrag av IT-kommissionens observatorium för IT, lärande, kunskap och kompetens. Projektet var ett samarbete mellan Förbundet FMLS, AMS, Skolverket, KK-stiftelsen och Hjälpmedelsinstitutet. Rapporten sammansattes och skrevs av Torbjörn Lundgren, verksam inom Förbundet FMLS. I rapporten presenteras en rad förslag till lösningar på problem vilka skulle underlätta för människor med läs- och skrivsvårigheter samt bidra till att deras kompetens bättre togs till vara.

Rapport om dyslexi:

42/2001 IT-satsningar på området läs- och skrivsvårigheter/dyslexi

IT och jämställdhet

Frågan om jämställdhet har funnits med i kommissionens arbete på flertalet områden. Kommissionen anordnade ett seminarium om IT och jämställdhet hösten 1999, samtidigt som

rådet för jämställdhet inom IT och transportområdet, JÄMIT skapades. Syftet med det seminariet, som samlade ett 20-tal framträdande forskare och aktörer inom området, var att kasta ljus på följande frågeställning: kommer ett samhälle som i högre grad än i dag är präglad av IT har förändrats i sina strukturer så att frågan om jämställdhet behöver förstås på ett annat sätt än i dag?

Kommissionen konstaterade i inbjudan till seminariet att IT ofta förstärker förhållanden inom organisationer som utformats ”före IT” och att ny teknik historiskt sett sällan varit radikal med avseende på förändringar i könsroller. Tekniken har ofta i stället befäst rådande maktförhållanden. En utgångspunkt för seminariet var att IT-infrastrukturen skulle möjliggöra stora förändringar, att företag och förvaltningar kunde bygga sina organisationer på ett nytt sätt, att vård, skola och omsorg kunde få en ny organisation. Boendemönster kunde ändras och med dem stadsbyggnaden. Radikala förändringar blir möjliga på många områden, möjligen även för jämställdheten?

Slutsatserna från seminariet finns i rapporten 68/2003 *Aktörsperspektiv på IT* av Pernilla Hultén. IT-kommissionen har med hänvisning till JÄMIT inte funnit anledning att vidare fördjupa arbetet på området IT och jämställdhet.

Rapporter
68/2003 *Aktörsperspektiv på IT* av Pernilla Hultén

IT och vården

År 2000 arrangerade IT-kommissionen ett rundabordssamtal om IT i sjukvården med både näringsministern och socialministern. Ett flertal

främst mindre företag i branschen var inbjudna tillsammans med experter på IT-användning. Samtalet fokuserade på hur IT kunde bidra till att höja kvaliteten och sänka kostnaderna för vården i framtiden. Som en direkt förlängning av detta rundabordssamtal startade socialdepartementet året därefter en arbetsgrupp med bred sammansättning som skulle ta fram ett programdokument för hur IT kunde användas i vården på lång sikt. Socialdepartementet publicerade arbetsgruppens arbete i rapporten *Vård ITiden*.

IT och regional utveckling

I samtliga IT-propositioner har frågan om IT:s möjligheter att bidra till målet att ”hela Sverige skall leva”. Den tredje IT-kommissionen anordnade ett antal regionala seminarier och hearings om IT som faktor i den regionala utvecklingen. Under den fjärde kommissionen har frågorna om IT-infrastrukturen stått i fokus i diskussionerna om regional utveckling.

Regeringen har tagit initiativ till statliga åtgärder för att underlätta för bredbandsanläggning i glest befolkade delar av landet. Kommissionen har vid sidan av IT-infrastrukturfrågorna engagerat sig särskilt i regional utveckling med hänvisning till bl.a. NUTEK:s uppdrag och kompetens inom området.

Rapporter om regional utveckling:
SOU 1998:79, ITK 9/98 IT och regional utveckling

IT och miljö

1997 publicerade dåvarande IT-kommissionen rapporten IT och miljön – en samlig goda exempel (SOU 1996:178). Den fjärde IT-kommissionen hade under flera år ett samarbete med miljövårdsberedningen för att bidra med IT-aspekter på dess arbete. Kommissionen tog dock ställning mot att upprätta ett särskilt observatorium om IT och miljö med hänvisning till att sakkunskap om miljöfrågor enligt kommissionens uppfattning borde vara den centrala kompetensen, inte kunskapen om IT. En särskild grupp bildades på miljödepartementet med miljöministern som ordförande med denna argumentation som bakgrund för att belysa frågor om IT och miljö.

Det perspektiv som IT-kommissionen argumenterade för i sammanhanget var det som den federala miljöbyrån (EPA) före fram, att en bra användning av IT kunde minska miljöbelastningarna i olika avseenden. Ett sådant exempel som kommissionen konkret försökt bidra till är förändringen av Banverkets regleringsbrev. Banverket, tillsammans med vägverket och andra aktörer på transportområdet kommer på sikt att ha utvecklat en informationsinfrastruktur som gör intermodala transporter enkla och ekonomiskt effektiva vilket väsentligt bör minska miljöbelastningen från transportsektorn.

Rapporter om IT och Miljö

SOU 1996:178, IT och miljön – en samlig goda exempel

Risker i IT-samhället

IT-kommissionen har vid upprepade tillfällen diskuterat sådana

konsekvenser av IT-utvecklingen som inte är uppenbara i dag men som kan komma att uppträda på längre sikt.

Den engelska uttrycket som brukar användas i internationell litteratur är "second order consequences". Diskussionen utmynnade i ett försök att tillsammans med Forskningsrådsnämndens angripa frågan om långsiktiga risker på ett mer systematiskt sätt genom ett internationellt seminarium.

Vid IT-kommissionens och Forskningsrådsnämndens seminarium "e-risk" presenterades några särskilt inbjudna vetenskapsmän och näringslivsföreträdare sina tankegångar runt den utveckling vi ser begynnelsen av idag. Seminariets syfte var att belysa vad som kan tänkas bli andra- och tredjeleds effekter av användningen av informations- och kommunikationstekniken, att kartlägga områden inom vilka kunskap saknas och peka på områden där forskning behöver påbörjas. Ur kommissionens synvinkel var det viktigt att klargöra i vilka avseende det var befogat att föreslå särskilda politiska åtgärder.

Rapporten E-risk spänner över en mångfald olika samhällsområden och berör även grundläggande mänskliga drag som premisser för vår samhällsutveckling. Det skulle föra för långt att redovisa seminariets innehåll här.

Rapport:

63/2003 "e-risk" An interdisciplinary conference on the future of ICT society. Rapporten är baserad på ett seminarium 1999: E-risk, arrangerad i samarbete med f.d.Forskningsrådsnämnden.

EU IT-institut i Sverige

Under första halvan av 1990-talet fanns flera oberoende initiativ för att etablera ett IT-institut i Sverige. Nutek och KTH gjorde en gemensam framställan till Näringsdepartementet under 1995; förslaget kom att ingå i regeringens IT proposition 95/96 som i allt väsentligt gillades av riksdagen. IT-kommissionen tog frågan på allvar och rekryterade en person för att bidra till gynnsamma förutsättningar för att EU skulle dels etablera ett IT institut, dels placera det i Sverige. IT-kommissionen prioriterade frågan och investerade motsvarande 3 manår i projektet. Såväl näringsliv som flera regioner i Sverige involverades. Ett ganska omfattande nätverk av framträdande politiker, näringslivsföreträdare och regionala beslutsfattare var engagerade. Kommissionen var instrumentell för att ordna sammanträde med dåvarande kommissionären för IT i EU kommissionen, Bangeman, och Björn Rosengren, dåvarande IT-minister. Kontakterna med Verrue, Bangemans kanslichef var utmärkta, IT-kommissionen uppfattades inom DG13 som den naturliga samtalspartnern för ett institut i Sverige. ITkommissionen la ner sitt engagemang när Näringsdepartementet och Sveriges statsminister aktivt började driva frågan. Tyvärr avtog regeringens engagemang för frågan, i synnerhet som övriga EU-länders uppbackning av projektet i stort sett uteblev i samband med Lissabonmötet där Sveriges statsminister reste frågan. Frågan har rest ånyå 2003 genom en skrivelse från EU-kommissionen rörande en byrå för informationssäkerhet.

Statistik om IT i samhället

1998 gav dåvarande Kommunikationsdepartementet sin myndighet, SIKA, i uppdrag att samordna statistiken på IT-området. IT-

kommissionen var i hög grad drivande för att få till stånd en analys av behoven av IT-statistik. Kommissionen och SIKA har tillsammans arrangerat en serie av arbetsmöten syftande till att öka precisionen i beställningen till SIKA och övriga producerade myndigheter.

2000-omställningen

IT-kommissionen uppmärksammade tidigt de problem som kunde förväntas i samband med millenniumskiftet – många datasystem hade använt två positioner för datum vilket fungerat väl under nittonhundratalet. Vid övergången till år 2000 förväntades en rad problem bl.a. eftersom 00 skulle komma att tolkas som ett tidigare datum än 99. Arbete med millenniumskiftet blev en stor belastning för kommissionens kansli och kommissionen beslöt att skapa en särskild organisation för millenniumfrågan, 2000-delegationen.

Pristävlingar

Guldlänken är ett pris som delas ut årligen sedan fem år tillbaka.

Priset är ursprungligen tillkommet efter en idé från IT-kommissionen och det stötts idag även av PROMISE och Statskontoret. IT-kommissionen står för den huvudsakliga arbetsinsatsen. Motivet bakom Guldlänken är att premiera den myndighet eller offentlig förvaltning som på mest föredömligt sätt utnyttjar Internet i sin dialog med medborgarna.

Priset delas ut i två klasser, den ena med betoning på förbättrad service och den andra med tyngdpunkten på utökad demokrati.

Prisutdelningen äger som regel rum i samband med konferensen Offentlig@rummet med en publik på ca 400 personer och en mycket festlig inramning. Prisutdelare genom åren har varit Mona Sahlin, Britta Lejon och Björn Rosengren.

Inspirerat av Guldlänken upprättade IT-kommissionen tillsammans med Institutet för Social Ekonomi ett pris för bästa IT-användning inom den sociala ekonomin. Priset skulle uppmärksamma sådan IT-användning inom den tredje sektorn, vilken på ett bra sätt kunde bidra till en effektiv verksamhet men också att på ett bra sätt integrera den tredje sektorn i den första och andra. Priset delades bara ut vid ett tillfälle, i samband med den 7:de europakonferensen om social ekonomi 9 juni i Gävle 2001. Priset delade ut av statsrådet Ulrica Messing och gick till Seniornet.

Internationella kontakter

IT-kommissionens kansli har haft många utländska besökare under sin verksamhetsperiod. Kommissionen som företeelse och dess arbetsformer har väckt uppmärksamhet utomlands. Kommissionen har haft besök från ett tjugofemtal länder, alla med syfte att diskutera IT strategi inom något område, påfallande ofta IT-infrastruktur. Besökarna har varit regeringstjänstemän, regeringsmedlemmar, politiker, forskare, journalister, företagare och industrigrupperingar. Kansliet har bedömt det som värdefullt att delta aktivt i den internationella informationen om IT-Sverige och Sveriges IT-politik. Kommissionen har också haft aktiva kontakter med sin motsvarighet i flera europeiska länder och besökt Japan, Canada, Irland, Egypten, Finland, Norge, Danmark, Island, Sydkorea, Frankrike, Italien m.fl länder.

Inför och under ordförandehalvåret var IT-kommissionen en särskilt ”populär” besöksplats. Kommissionen tog då initiativ till en praktiskt besöktjänst för att kunna hantera inflödet av begäran om besök och styra gästerna till de myndigheter eller företag som var lämpligaste mottagarna.

IT-kommissionen har haft besök av såväl stora, formella delegationer, exempelvis från Tanzania, Frankrike, USA, Irland, Japan, Kina, Sydafrika och Danmark men även mindre, informella besök av mer personlig karaktär. Besöken har omfattat både grupper och enskilda journalister, huvudsakligen från utländska tidningar och TV-stationer.

Ett besök av intresse för kommissionens arbete med breddtjänster gjordes av en japansk kommitté med uppdrag att utveckla den japanska användningen av nya standarder som utvecklas inom W3Cs projekt rörande den semantiska webben. Kommittén hade representanter från näringsliv och regering. IT-kommissionen har i sin dialog med Japanska kollegor de facto tjänat som inspirationskälla till utvecklingen inom informationsresursområdet i Japan. Kommissionen har ett brett internationellt nätverk inte minst i denna ganska nya fråga.

Andra besök från Japan har varit grupper från NEC, Mitsubishi Research Institute, Computers&Communcations Promotion Committé och Masuda University och andra universitet. Ett flertal japanska journalister har också besökt kommissionen.

Två franska och en thailänds besöksgrupp samt Life Academie’s internationella kurs om IT and Governance har besökt kansliet.

Den amerikanska delstaten UTAH avser att bygga ett höghastighetsnät i fiber. VD för organisationen Utopia besökte kommissionen för att diskutera infrastrukturfrågor.

Från Taiwan har IT-kommissionen haft besök dels av representanter från ministeriet, enheten för avregleringsfrågor och dels en grupp från Taipei stads förvaltning.

Kansliet har deltagit i SIDA:s referensgrupp för Förenta nationernas ICT Task Force och deltog som presentatör och rapportör vid Bukarestkonferensen inför WSIS, World Summit Meeting on Information Society.

IT-kommissionen har dessutom haft diverse kontakter med EU-kommissionen i enlighet med sitt uppdrag.

IT-kommissionen har också medverkat vid ett stort antal seminarier och liknande för utländska gäster.

Kansliet har haft mycket omfattande externa kontakter - deltagande i externa hearingar, seminarier och föredrag vid konferenser, som särskilt inbjudna och vid överläggningar i sakfrågor. Omfattningen har närmast sig ett hundratal engagemang. Sådant deltagande har bedömts vara viktigt med hänsyn till direktivet och har utgjort en kanal för att sprida information om framtidsfrågor och policyfrågor inom kommissionens olika arbetsfält.

Delar av kommissionen genomförde en veckas studiebesök i Japan i november 2000. Besöket planerades i samarbete med Tekniska attachékontoret i Tokyo. Besöket samplanerades även med Exportrådet och tidpunkten valdes så att det kunde arrangeras en specifik IT-vecka i Tokyo där både IT-kommissionen och en svensk industridelegation deltog. Som ett led i programmet anordnade IT-

kommissionen ett seminarium på svenska ambassaden med en presentation av IT-Sverige ur olika perspektiv. Åhörare var japanska företagare, forskare och politiker samt en del svenska industrirepresentanter. Kommissionens olika studiebesök och en sammanfattning av veckan i övrigt finns beskriven i en rapport, "IT-kommissionens resa till Japan, November 2000", (Observatorierapport 32/2001).

Representanter för IT-kommissionens observatorium för informationssäkerhet besökte under våren 2001 både USA och Canada för att studera utvecklingen inom området, Internetteknik och infostruktur.

Uppdrag

IT-kommissionen intog tidigt en principiell hållning, baserad på direktiven, till särskilda uppdrag från regeringskansliet. Direktiven gav kommissionen i uppdrag att självständighet söka sig fram till de frågor som den bedömde som särskilt viktiga att lägga sina resurser på. Om IT-kommissionens skulle acceptera att gå in i en roll som utredningsorganisation och resurs för regeringskansliet skulle regeringen intentioner med kommissionen inte uppfyllas. I några avseende har dock IT-kommissionen accepterat att göra avsteg från den nämnda principen. Det har då varit uppdrag som legat i linje med IT-kommissionens planering.

IT och äldre

På uppdrag av Socialdepartementet genomfördes under hösten 2002 en kartläggning av tillgång och användning av IT bland äldre. I samband med utredningen anordnades den 15 oktober 2002 en hearing i Rosenbad. Kartläggningen och diskussionerna finns dokumenterade

i rapporten "IT och äldre". I rapporten föreslår IT-kommissionen att regeringen ställer särskilda stimulansmedel till förfogande för satsningar på introduktion och försöksverksamhet som stimulerar till användning av IT-teknik. En viktig målgrupp utgörs av äldre, men IT-kommissionen understryker att aktiviteterna skall kunna omfatta alla. Sökande skall i första hand vara folkbiblioteken, men även föreningar som till exempel pensionärs- och invandrarorganisationer skall kunna komma ifråga. IT-kommissionen har mottagit en mängd förfrågningar från främst folkbiblioteken om de föreslagna medlen. Regeringen har dock än så länge inte ställt dem till förfogande även om de ligger i linje med regeringens bedömningar i IT-propositionerna 95/96 och 2000, Ett IT-samhälle för alla.

Utvärdering av personaldatorreformen

Näringsdepartementet uppdrog hösten 2001 åt IT-kommissionen att utvärdera den s.k. personaldatorreformen, främst ur arbetsmarknadsaspekter. Studien visade på väsentligt positiva effekter med avseende på kompetensutveckling, besparingar i företag och någon ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Samtidigt pekade studien på att alternativa aktiviteter för att sprida persondatorer i samhället var under utveckling och att det fanns en hel del kraft i det spridningsförlopp som skedde utan den aktuella reformen av förmånsbeskattningen. När reformen genomfördes undanrycktes grunden för de marknadsledda aktiviteterna för spridning. Uteblivna, budgeterade inkomster i kommunerna, landstingen och hos staten, var betydande, i storleksordning 5 mdr kronor för de första tre åren.

Vård ITtiden

"IT i sjukvården". IT-kommissionen arrangerade under våren 2000 en rundabords diskussion om IT i sjukvården med ministrarna Rosengren och Engqvist samt representanter från

sjukvården och industrin. En fortsättning och fördjupning inom det området var den arbetsgrupp för Telemedicin som Socialdepartementet bildade och som IT-kommissionen ingick i. Arbetsgruppen har överlämnat departementsrapporten "Vård ITiden – strategier och åtgärder för att bredda användningen av telemedicin och distansöverbyggande vård" till regeringen.

Kommunikation

IT-kommissionen har genomfört ett stort antal presskonferenser och pressluncher under sin verksamhetsperiod, deltagit i ett antal nyhetsprogram i radio och tv. Kommissionen har ordnat ett stort antal seminarier, hearings och workshops med bredd deltagande från många delar av samhället. Kommissionen och dess arbete är välkänd bland allmänheten; en indikation på detta är den omfattande kommunikation som skett över IT-kommissionens webbplats och de höga resultaten av de löpande mätningar som gjorts av besöken på webbplatsen. Anmärkningsvärt nog är det webbplatsen också många utländska besökare.

Under hösten 2000 arbetade IT-kommissionen fram en speciell *"informationsbilaga till tidningen Kommunaktuellt"*. Bilagan som i sitt huvudsakliga innehåll riktade sig mot kommuner och landsting publicerades under oktober 2000. I den lyftes fram delar av kommissionens arbete som var av specifikt intresse för kommuner, såsom IT-infrastruktur, IT i utbildningen, IT och samhällsservice, IT och demokrati.

Inför *"Europeiska rådsmötet"* i Stockholm 22-24 mars 2001 gick UD ut med en inbjudan till ett antal svenska företagare och organisationer att delta i en speciell IT-utställning.

Utställningen skulle tematiskt lyfta fram IT ur ett antal aspekter vilken visade Sveriges bredd och spetskompetens inom området. IT-kommissionen inbjöds av Utrikesdepartementet att ingå i juryn och var med om att utvärdera de drygt 120 kandidater som anmält sitt intresse

Tumregler vid val av Internetoperatör

På webbplatsen har kommissionen publicerat artikeln "Några tumregler" vid val av Internetoperatör. Tumreglerna vänder sig i första hand till privatpersoner som ska anskaffa en s.k. bredbandsanslutning. Tumreglerna bygger på IT-kommissionens generella specifikation av Internettjänst. En annan artikel "Vill vi ha Internoperatörer med krav på exklusivitet?" tar upp problemet med att vissa operatörer "låser in" sina kunder i privata nätområden s k walledgardens. Detta innebär att användaren av bredbandsanslutningen bara har tillgång till de innehållstjänster som den operatören väljer att leverera.

Webben

I syfte att förbättra informationen om IT-kommissionen och dess resultat byggde IT-kommissionen om sin webbplats i början av år 2001 (www.itkommissionen.se). På ett enklare sätt går det nu att ta del av rapporter, skrivelser m.m. Antalet besökande/accesser har varit stort, t.ex. under perioden mars 2001 till maj 2001 drygt 500 000 st. IT-kommissionen har i samband med framtagandet av en ny webbplats också byggt ett nytt Intranät för kommissionens ledamöter och kansli. Webbplatsen vidareutvecklades kontinuerligt.

Ledamöter

Björn Rosengren, näringsminister, ordförande i IT-kommissionen till hösten 2002. är sedan oktober 1998 näringsminister och ordförande i IT-kommissionen. Han kommer närmast från Norrbottens län där han varit landshövding sedan 1995. Björn Rosengren har haft en lång rad fackliga uppdrag, bland annat som ordförande i TCO. IT-kommissionens huvudsakliga uppgift är att fungera som rådgivare till regeringen. Det är viktigt att kommissionen arbetar både på kort och lång sikt för att undanröja hinder och ta vara på demöjligheter som IT erbjuder för tillväxt, sysselsättning och livskvalitet, menar Björn Rosengren. (Förordnande 1998-10-15 – 2002-10-14)

Thomas Falk

(Förordnande 1998-07-23 - 2000-01-01)

Birgitta Frejhagen, VD InfoKomp

är VD och grundare av InfoKomp, årets tillväxtföretag 1998. Hon har varit ledamot i IT-kommissionen sedan 1996. Birgitta Frejhagen startade sin karriär på IBM, har varit ordförande i LOs datautskott och vVD för Folksam. Hon var ordförande i NUTEKs forskningsprogram MTO (Människa - Teknik - Organisation) och har en motsvarande roll inom Vinnova. Ledamot av KK-stiftelsens styrelse. En av ITkommissionens främsta uppgifter är frågan om kompetensutveckling och livslångt lärande, menar Birgitta Frejhagen. Det är viktigt att förnya pedagogiken och metodiken för lärare, både de som arbetar med barn och ungdomar, och de som arbetar med vuxna kortutbildade.

För att kunna ta del av de nya möjligheterna i informations- och kunskapssamhället måste alla lära sig ett mer professionellt sätt att arbeta och utveckla sin sociala kompetens.
(Förordnande 1998-07-23 – 2003-05-31)

Lisbeth Gustafsson, chef säljkanaler, Posten är chef för Posten säljkanaler, ett affärsområde inom Posten med ansvar för utveckling av tjänster för elektronisk affärsverksamhet. Hon har tidigare under flera år haft en rad ledande befattningar inom Digital, närmast som VD för Digital Equipment AB. Lisbeth Gustafsson har ett stort intresse i frågor om teknikutvecklingens effekter och konkreta nytta för användarna och menar att det är viktigt att ytterligare stärka Sveriges position som en ledande IT-nation. Lisbeth Gustafsson är socionom och har en bakgrund inom statlig och kommunal förvaltning.
(Förordnande 1998-07-23 – 2003-05-31)

Lars Ilshammar, fil. doktor och författare, är historiker, frilansjournalist och IT-debattör. Han är verksam vid Högskolan i Örebro där han har arbetat med en avhandling om den svenska IT-politikens framväxt på vilken ha disputerade våren 2002. Hans intresse för IT berör främst frågor om demokrati, tillgänglighet och offentlighet och han har publicerat ett flertal böcker och artiklar inom området.
(Förordnande 1998-07-23 – 2003-05-31)

Ove Ivarsen, IT-ombudsman på LO är LOs IT-ombudsman med samordningsansvar för policyfrågor som rör IT i samhälle och arbetsliv. Några av hans arbetsuppgifter handlar om att skapa former för användarinflytande över IT-utvecklingen i arbetet samt utveckla nya metoder och tekniska tillämpningar som

stödjer lärande och kunskapsspridning. Ove började som studieombudsman på Skogs- - Träindustriarbetareförbundet och blev sedan studiematerialansvarig på LO. Därefter arbetade han med facklig organisations- och ledarutveckling för att 1995 övergå till att ansvara för LOs IT-frågor. För Ove är frågor om tillgång och lärande tillsammans med demokratiaspekten det centrala i dagens IT-utveckling. Sveriges unika ställning som världsledande IT-nation måste kunna tillvaratas av alla medborgare. Tillväxt och sysselsättning genom innovativ IT-utveckling och kompetensutveckling är delar av detta.
(Förordnande 2001-06-11 – 2003-05-31)

Helejna Larsson, projektledare är utbildad teknikinformatör och arbetar som projektledare på Semcon. Hon har tidigare varit ordförande i Ungdomens IT-råd, en kommitté med uppdraget att forma visioner om barn och ungdomars del i utvecklingen mot det nya kunskapssamhället. Hon har även arbetat som konsult med miljöfrågor på kommunal nivå. Alla ska ha samma möjlighet att lära sig använda och ta till sig den nya informationstekniken, anser Helejna Larsson och hon menar att en av IT-kommissionens viktigaste uppgifter är att förebygga klyftor mellan olika grupper i det nya samhället.
(Förordnande 98-07-23 – 2003-05-31)

Marie Persson Björkman, Chef Vodafone, var tidigare industriattaché vid Sveriges Tekniska attachéers kontor i Silicon Valley, där hon sysslade med omvärldsbevakning, analys och trender inom IT-området. Hon har tidigare varit vice VD samt affärsutvecklings- och marknadschef på WM-data Education AB. Hon var med i ledningsgruppen för tidigare KFB's forskningsprogram Telematik och hon var även med i

styrelsen för the Interactive Institute. Marie Persson-Björkman är civilingenjör med examen från datatekniklinjen på KTH.
(Förordnande 99-06-22 – 2003-05-31)

Peter Seipel, professor Stockholms universitet, vice ordförande IT-kommissionen, är professor i rättsinformatik och leder den dagliga verksamheten vid Institutet för rättsinformatik vid Stockholms universitet. Han är en av de ledande experterna inom IT och juridik både i Sverige och internationellt och har flera svenska och internationella utredningsuppdrag bakom sig. Peter Seipel har varit ledamot i IT-kommissionen sedan starten 1994 och är ordförande i det IT-rättsliga observatoriet. Bland hans skrifter kan nämnas "Computing Law. Perspectives on a New Legal Discipline" (1977) och "Juridik och IT" (6 upplagan, 1997). Den viktigaste uppgiften för IT-kommissionen är att ställa frågor som leder till oväntade perspektiv och insikter.
(Förordnande 98-07-23 – 2003-05-31)

Rolf Skoglund, VD ID Invest driver idag en egen verksamhet inom riskkapitalförsörjning. Han var tidigare direktör inom Ericsson med ansvar för koncernens IT-frågor. Han startade Microsofts verksamhet i Sverige och blev senare ansvarig för en stor del av Microsoft's Europeiska verksamhet. Att vidareutveckla Sveriges ledande ställning när det gäller att utnyttja informationsteknik är en viktig förutsättning för att utveckla kunskapssamhället och därför också en av de viktigaste frågorna för IT-kommissionen, menar Rolf Skoglund.
(Förordnande 1998-07-23 – 2003-05-31)

Lisa Söderberg
(Förordnande 1998-07-23 – 1999-04-16)

Ines Uusmann, Kommunikationsminister och ordförande i IT-kommissionen
(Förordnande 1998-07-23 – 1998-10-15)

Hans Wallberg, samordnings- och utvecklingsansvarig SUNET är anställd vid Umeå universitet som chef för datacentralen. Han är även samordnings- och utvecklingsansvarig för SUNET, det svenska universitets- och högskolenätet och sitter i styrelsen för II-stiftelsen och ISOC-SE. Hans Wallberg är en av Sveriges ledande experter på infrastruktur och datakommunikation och har även ett stort intresse för säkerhetsfrågor. Att verka för att tillgodose hela Sveriges behov av en säker infrastruktur till en rimlig kostnad är en viktig uppgift för IT-kommissionen, menar Hans Wallberg.
(Förordnande 1998-07-23 – 2003-05-31)

ITK-kansliet

Henrik Ahlén, sekreterare (2003-03-10 – 2003-05-31)

Bertil Andersson bitr sekreterare (2000-01-17 – 2000-05-16)

Jenny Axäll, bitr sekreterare (2000-02-14 - 2000-05-31)

Bo Beckeström, sekreterare (1998-07-01 – 2003-05-31)

Jan Berner, sekreterare (1999-10-01 – 2001-11-01)

Martin Brinnen, sekreterare (1998-09-01 – 1999-03-31)

Margaretha de Wouf, bitr sekreterare, informationsansvarig (2000-08-07 – 2003-05-31)

Anne-Marie Eklund Löwinder, sekreterare (1998-09-21 – 2001-11-01)

Susanne Eliasson, sekreterare (2002-01-14 – 2003-05-31)
Gunnar Hedborg kanslichef (1998-07-01 – 2001-11-21)
Per Hjertén, sekreterare (2002-01-22 – 2003-05-31)
Pernilla Hulthén, sekreterare (2002-06-10 – 2002-07-12)
Gustaf Johnssén, sekreterare (2000-09-19 – 2001-08-31)
Urban Kindhult, sekreterare IT o alder (2001-09-03 – 2002-02-02)
Thomas Kronberg, sekreterare
Karin Larsson, sekreterare (1998-07-01 – 2003-01-01)
Sören Lindh, sekreterare (2002-02-05 – 2003-05-31)
Christer Marking, kanslichef (1999-02-15 – 2003-05-31)
Per Odebrant, sekreterare (1998-07-01- 1999 – 05-17)
Benny Regner, sekreterare (2000-06-01 –2001-01-20)
Håkan Selg, sekreterare (2002-07-08-2002-08-31)
Kjell Skoglund, sekreterare (1998-07-01 – 2003-05-31)
Johannes Sjögren, sekreterare IT, lärande, kunskap och kompetens
samt IT, demokrati och medborgarskap (2000-08-09)

Bilaga 1. Rapporter utgivna av eller i samarbete med ITkommissionen

SOU-rapporter (Beställes hos Fritzes Kundtjänst, tel 08-690 91 90, fax: 08-690 91 91)

- SOU 1995:68 IT-kommissionens arbetsprogram.** Delbetänkande om kommissionens överväganden och prioriteringar samt arbetsprogram. 34 sidor
- 1/97, SOU 1997:12 IT-problem inför 2000-skiftet**
Referat och slutsatser från en hearing anordnad av IT-kommissionen den 18 december 1996
- 2/97, SOU 1997:23 Digital demokr@ti** Ett seminarium om Teknik, demokrati och delaktighet den 8 nov 1996 anordnat av Folkomröstningsutredn, IT-kommissionen och Kommunikationsforskningsberedn.
- 3/97, SOU 1997:31 Kristallkulan – 13 röster om framtiden**
4/97, SOU 1996:178 IT och miljön – en samling goda exempel
- 5/97, SOU 1997:63 Sverige inför epokskiftet**
5/97, SOU 1997:67 Sweden in the Information Society
6/97, SOU 1997:73 Säker elektronisk kommunikation.
Referat från ett seminarium anordnat av ITkommissionen, Närings- och handelsdepartementet och SEIS den 11 dec 1996
- 7/97, SOU 1997:124 IT-kommissionens hearing om den nya medie- och programvaruindustrin.** Andrakammarsalen, Riksdagen
- 1/98, SOU 1998:19 IT och regional utveckling – 120 exempel från Sveriges län**
- 2/98, SOU 1998:20 IT-kommissionens hearing om infrastrukturen för digitala medier.** Referat från en hearing anordnad av IT-kommissionen den 24 okt 1997
- 3/98, SOU 1998:21 Problem med inbäddade system inför 2000-skiftet.** Hearing anordnad av ITkommissionen i samverkan med Industriförbundet och Statskontoret 14 nov 1997
- 4/98, SOU 1998:36 Identifiering och identitet i digitala miljöer.** Referat från en hearing den 12 nov 1997
- 5/98, SOU 1998:54 Hur offensiv IT-användning kan skapa tillväxt för mindre företag.** Ett rådslag anordnat av IT-kommissionen på uppdrag av Kommunikationsdepartementet, Närings- och handelsdepartementet och Industriförb. 18 nov 1997
- 6/98, SOU 1998:58 IT och nationalstaten.** Fyra framtidsscenarier

- 7/98, SOU 1998:70 Skolan, IT och det livslånga lärandet.** Hearing anordnad av Utbildningsdepartementet och IT-kommissionen 4 dec 1997
- 8/98, SOU 1998:65 Nya tider, nya förutsättningar ...**
9/98, SOU 1998:79 IT och regional utveckling Erfarenheter från tre hearingar under mars 1998
- 10/98, SOU 1998:109 Rättsinformation och IT.** Rapport från två seminarier 1996 och 1998 anordnade av ITkommissionen och Stiftelsen för rättsinformation
- 11/98, SOU 1998:133 God etik på nätet.** Hearing anordnad av IT-kommissionen i samarbete med Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling, Röda Korsets Idé- och utbildningscenter, ISOC-SE, SUNET, Telenordia, Telia, Tele2, IT-Företagen och BitoS
- 12/98, SOU 1998:153 Hur skall man finansiera välfärden i det globaliserade IT-samhället?** Ett samtal om IT-utveckling och offentlig ekonomi anordnat av IT-kommissionen och ESO.
- 1/99, SOU 1999:86 PC:n är död – länge leve PC:n! – nya möjligheter för Sverige.** En rapport från hearingen ”Efter PC:n” anordnad av IT-kommissionen i juni 1999.
- 2/99, SOU 1999:134 Framtidssäker IT-infrastruktur för Sverige.** En rapport från hearingen ”Kommunikation till alla alltid. Visioner och strategier om en ny svensk infrastruktur”.
- 3/99, SOU 1999:138 Från callcenter till kontaktcenter.** Trender, möjligheter och problem. En rapport från hearingen ”Hemma bra med borta bäst?”
- 1/2000, SOU 2000:48 EG-rätten och den svenska rättsinformationen.** Rapport från ett seminarium
- 2/2000, SOU 2000:96 Självreglering inom elektroniska affärer.** Rapport från en hearing.
- 3/2000, SOU 2000:123 Hur blir en ny infostruktur motorn i e-Sverige?** Rapport från en hearing om den ”mjuka” IT-infrastrukturen
- 4/2000, SOU 2000:124 Vuxenutbildning – en nyckelfråga i IT-samhället.** Rapport från ett seminarium
- 1/2001, SOU 2001:71 Rättsinformation under 2000-talet.** Nuläge i Sverige och Europa, trender och policy

- 1/2002, **SOU 2002:24 Vem använder Internet och till vad? Spridning av Internet bland befolkningen.**
- 2/2002, **SOU 2002:15 IT och äldre.** Rapporten skriven av Håkan Selg och Urban Kindhult
- 3/2002, **SOU 2002:25 Vårt digitala tjänstesamhälle – vision 2011+** Rapport från ett tvådagarsseminarium om visioner år 2011 och framåt.
- 4/2002, **SOU 2002:51 Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken**
- 5/2002, **SOU 2002:102 Legal information and the Internet – Experiences and challenges.** Det IT-rättsliga observatoriet
- 6/2002, **SOU 2002:112 Law and Information Technology. Swedish Views. An anthology produced by the IT Law observatory of the Swedish ICT Commission.**
- 1/2003, **SOU 2003:55 Digitala tjänster – hur då?** En IT-politik för resultat och nytta. Slutbetänkande av ITkommissionen
- 2/2003, **SOU 2003:58 Perspektiv på rättsinformationen – rättsinformation och IT 2002**
- Övriga rapporter (Beställes hos IT-kommissionen, info@itkommissionen.se)
- Kommunikation utan gränser – rapport från IT-kommissionen, juni 1995.** Skriften är ett sammandrag av kommissionens arbetsprogram, 15 sidor
- Communication Without Frontiers – report by the Swedish ICT-Commission, june 1995.** Engelsk, 15 sidor
- 1/96 **Så kan Sverige utveckla en framgångsrik programvaruindustri inför 2000-talet.** Rapport, 25 sidor
- 2/96 **IT-mått. Hur kan IT-användning beskrivas?** Av Nils-Göran Olve & Carl-Johan Westin, CEPRO AB. Rapport 65 sidor.
- 3/96 **När det regnar manna från himlen, har den fattige ingen sked. Om IT och handikapp.** Rapport 36 sidor
- 4/96 **Kvinnor och IT.** Rapport 41 sidor.
- 5/96 **Rättsinformation och IT – Svårigheternas advokater eller möjligheternas ambassadörer?** Rapport 60 sidor.
- 6/96 **ERROR, När IT inte fungerar – en rapport om IT och dess användbarhet.** Av Per Gustafsson på uppdrag av IT-kommissionen. 50 sidor
- 7/96 **IT-kommissionens hearing om infrastrukturen för information och kommunikation.** Dokumentation från IT-kommissionens hearing den 5-6 juni 1996, 127 sidor
- 8/96 **Affärsnyttan med Internet.** Sammanfattning av det seminarium som anordnades av IT-kommissionen, Swebizz och Sveriges Attachéer den 4 juni 1996.
- 1/97 **Transaktionens anonymisering och dess påverkan på rättsliga problemställningar (Det IT-rättsliga observatoriet).** En teori om varför rättsliga problem uppstår vid användningen av IT. Joachim Benno (SLUT-rapporten är bearbetad och utgiven på engelska – se rapport 6/98)
- 2/97 **Konsumentskydd i informationsområdet (Det IT-rättsliga observatoriet).** Dokumentation från en hearing
- 3/98 **Cyberrymdens juridik –Lagstiftning och självreglering (Det IT-rättsliga observatoriet)** Ett seminarium den 9 sep 1997 om den framtida rättsordningen
- 4/98 **Mobila agenter (Det IT-rättsliga observatoriet).** Ett underlag för diskussioner om rättsliga aspekter på agentteknik. Erik Woodcock.
- 5/98 **SPAMI? (Det IT-rättsliga observatoriet).** Dokumentation från två samtal om en ny företeelse och dess rättsliga konsekvenser.
- 6/98 **The ”anonymisation” of the transaction and it’s impact on legal problems (Det IT-rättsliga observatoriet).** A theory s to why the use of ICT engendes legal problems.Joachim Benno.
- 7/98 **Fri aktör, egenanställd, ny daglönare!?** (Det IT-rättsliga observatoriet). Lösare förbindelser – hur, varför, vad göra? Dokumentation från ett samtal den 15 juni 1998 anordnat av IT-kommissionens IT-rättsliga observatorium, Småföretagsdelegationen och Distansarbetsutredningen
- 8/98 **En missbruksmodell (Det IT-rättsliga observatoriet).** Ny reglering av skyddet för personuppgifter. Per Hammarstedt
- 9/98 **Rättspolitik på IT-området (Det IT-rättsliga observatoriet)-** ett diskussionsunderlag. Daniel Westman.
- 10/99 **Teknikberoende yttrandefrihetsreglering? (Det IT-rättsliga observatoriet)** Diskussionsunderlag för anpassning av det särskilda yttrandefrihetsskyddet i TF och YGL till IT-utvecklingen. Martin Brinnen

- 11/99 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare? II (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- Hur ser det ut idag? - Vad behöver göras? Dokumentation från ett andra samtal den 12 april 1999 om nya anställningsformer anordnat av Det IT-rättsliga observatoriet.
- 12/2000 Ledningsrätt i IT-tider (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- en kvartssekelgammal form måste anpassas till IT-satsningarna. Anders Victorin och Barbro Julstad
- 13/2000 -
14/2000 Elektronisk handel och indirekt skatt (Det IT-rättsliga observatoriet)** Philip Hallenborg
- 15/2000 Behov av nya associationsformer? – ett diskussionsunderlag (Det IT-rättsliga observatoriet).** Christina Helgesson
- 16/2000 Insynens gränser – Allt eller intet? (Det IT-rättsliga observatoriet)** Seminarium om handlingsoffentlighetens rättspolitiska aspekter
- 17/2000 Datavirus – Hur skall en reglering utformas? (Det IT-rättsliga observatoriet).** En redovisning av ett samtal
- 18/2000 e-skatt? i-skatt? o-skatt? (Det IT-rättsliga observatoriet).** Gustaf Johnssén
- 19/2000 Att ge plats för bredband (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 20/2000 Generell specifikation av Internettjänst (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 21/2000 Kooperativ IT-infrastruktur i glesbygd** Bertil Andersson
- 22/2000 Dyslexi – rapport från IT-kommissionens rundabordssamtal 8 juni 2000 (Observatoriet för IT, lärande, kunskap och kompetens)**
- 23/2000 Säkerhet på Internet – datavirus och blockering av tjänster (Observatoriet för informationssäkerhet)**
- 24/2000 Forskning om IT och demokrati (Observatoriet för IT, demokrati och medborgarskap).** Redovisning av en hearing.
- 25/2000 Generell vägledning till framtidssäker IT-infrastruktur (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 26/2000 A future-proof IT infrastructure for Sweden (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 27/2000 Konsekvenser vid tillväxt av elektronisk handel (Observatoriet för IT och tillväxt).** Mats Larsson och David Lundberg
- 28/2000 Ekonomin genom analytikernas kalejdoskop (Observatoriet för IT och tillväxt).** Bengt-Arne Vedin
- 29/2001 Informationsteknologi som ideologi (Observatoriet för IT, demokrati och medborgarskap)** Johannes Åsberg
- 30/2001 Ledningsrätt i IT-tider – utnyttjande av befintlig infrastruktur för att dra fram optokablar för bredband (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 31/2001 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare IV – Fri, ensam, trygg? (Det IT-rättsliga observatoriet).** Dokumentation från ett samtal om soloföretagare och socialförsäkringarna
- 32/2001 Japanrapport.** Sammanställning av intryck från IT-kommissionens resa till Japan hösten 2000.
- 33/2001 Making room for broadband (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 34/2001 Solowparadoxen eller den nya ekonomin? (Observatoriet för IT och tillväxt)**
- 35/2001 E-röstning. En lägesbeskrivning (Observatoriet för IT, demokrati och medborgarskap)**
- 36/2001 Internets påverkan på demokratin i Kina (Observatoriet för IT, demokrati och medborgarskap).** Thomas Carlén
- 37/2001 General guide to a future-proof IT infrastructure (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 38/2001 General specification of Internet Service (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 39/2001 Incidenthantering (Observatoriet för informationssäkerhet)**
- 40/2001 Den fjärde IT-kommissionens arbete 2000-2001**
- 41/2001 Operatörsneutrala nät (Observatoriet för IT-infrastruktur)**
- 42/2001 IT-satsningar på området läs- och skrivsvårigheter/-dyslexi (Observatoriet för IT, lärande, kunskap och kompetens)**
- 43/2001 Gratiserbjudanden och IT (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 44/2001 ”Bredband åt alla” är Singapores mantra.** Anna K Nilsson, Swedish Office of Science and Technology, Kuala Lumpur

- 45/2001 **IT i skolan (Observatoriet för IT, lärande, kunskap och kompetens)**
- 46/2002 **IT-samhällets mjuka infrastruktur – några exempel från Transport, Förvaltning och Hälsovård.** Rapport från ett seminarium hösten 2001
- 47/2002 **Hänger högskolan med i Internet?** Jan Odhnoff o Inga Hamngren
- 48/2002 **Den fjärde IT-kommissionens arbete verksamhetsåret juni 2001-juni 2002**
- 49/2002 **Om kvinnors användning av Internet** eller ”När kvinnan äntligen har tid sitter mannen framför PC:n” Håkan Selg
- 50/2002 **Personaldatorer** – en utvärdering av arbetsmarknadseffekter Roland Steen
- 51/2002 **Breddtjänster – några exempel** – ett antal exempel på modern och strukturerad informationshantering
- 52/2002 **IT i domstolsprocessen (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 53/2002 **Att bryta isoleringen – sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning** Peeter Horm, Sarah Olofsson
- 54/2002 **Open Source – Ur ett praktiskt juridiskt perspektiv (Det IT-rättsliga observatoriet)** Mattias Andersson
”Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier”
- 55/2002 **Företagshemligheter i digital miljö av Fredrik Jonasson, Awapatent (Det IT-rättsliga observatoriet)**
Ett seminarium i observatoriets serie ”Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier”
- 56/2002 **Behandling av personuppgifter och rättsinformationen. Workshop tisdagen den 16 april 2002. (Det IT-rättsliga observatoriet).**
- 57/2002 **Livsform-Livscykel-Livsstil. Om drivkrafterna bakom användningen av Internet.** En översikt av kunskapsläget utifrån ett antal aktuella svenska forskarrapporter. Av Håkan Selg
- 58/2002 **Demokrati som handelsvara? – svenska konsulter och kommuner om e-demokrati.** Bygger på en rapport av Anna Bjurström med efterföljande seminariediskussion
- 59/2003 **Den nya marknaden (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 61/2003 **Något om patenterbarhet av datorprogram i svensk rätt.** Diskussionsunderlag. Patrik Wallström och Mikael Pawlo.
Ett seminarium i observatoriets serie ”Ensamrätter i ny miljö – tre seminarier”
- 62/2003 **Upphovsrätter i ny miljö**
- 63/2003 **e-Risk An interdisciplinary conference on the future of ICT society**
- 64/2003 **How responsive should universities be?**
- 65/2003 **The failure of European ICT standards policy. And a possible future?** Greg FitzPatrick
- 66/2003 **Operatörsneutrala stadsnät, - en fullständig dikeskörning?** Fredrik Orava
- 67/2003 **Kvalitetskontroll av centrala Internetfunktioner,** Benny Stridsberg
- 68/2003 **Aktörsperspektiv på IT,** Pernilla Hultén
- 69/2003 **Bruket av vingar – IT-kommissionens råd, ITK-ledamöternas rapport**
- 70/2003 **Myndigheters utveckling av e-tjänster,** Frida Hallén, EllinorCarmlöf
- PM
- 1/1998 **En missbruksmodell (Det IT-rättsliga observatoriet).** Alternativ reglering av skyddet f personuppgifter. Per Hammarstedt
- 1/1998 **An Abuse Model. Alternative Regulation of the Protection of Personal Data.** PerHammarstedt
- 1999 **Fri aktör – egenanställd – ny daglönare. Hur ser det ut idag? (Det IT-rättsliga observatoriet).** En första karta och sammanställning av utmaningar inför det IT-rättsliga observatoriets samtal 12 april 1999
- 1999 **Nätets genomskinlighet (Det IT-rättsliga observatoriet).** En redovisning av ett samtal.
- 1999 **Observatoriets syn på vissa straff- och processrättsliga lagstiftningsfrågor (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 5/1999 **E-post på arbetsplatsen (Det IT-rättsliga observatoriet).** En redovisning av ett samtal
- 6/2000 **Fri aktör –egenanställd – ny daglönare III. Hur skapar man en rättslig miljö för dessa? (Det IT-rättsliga observatoriet).** En workshop om ett förslag till ”Lag om självanställning”, 22 okt 1999
- 07/2000 **Rättsliga och andra samhällsaspekter på agentteknik (Det IT-rättsligaobservatoriet)**
- 08/2000 **Auktioner på nätet (Det IT-rättsliga observatoriet).** En redovisning av ett seminarium.

- 09/2000 Överlever upphovsrätten upphovsrätten? (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 10/2000 Bolagsstämma online (Det IT-rättsliga observatoriet).** Rapport från ett seminarium.
- 1/2001 Grundskydd i datorer och programvaror (Observatoriet för informationssäkerhet)**
- 1/2001 IT i skolan (Observatoriet för IT, lärande, kunskap och kompetens).** Rapport från IT-kommissionens seminarium om användningen av IT i skolan.
- 11/2001 Företagshemligheter (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 11/2001 Digitala dokumentets bevisvärde (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 12/2001 Deposition av källkod (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 14/2001 Fri aktör, egenanställd, ny daglönare – en summering (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 15/2001 Alternativ tvistelösning on line (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 1/2002 Open source (Det IT-rättsliga observatoriet)**
- 1/2002 Svensk språkteknologi – vadan och varthän?** Rapport från en utfrågning den 24 aug 2001
- Report Basic protection in computer hardware and software. (Observatoriet för IT och informationssäkerhet)**

Centralbyrån på uppdrag av ITkommissionen

Datorvanor 1995 Beställes hos SCB Förlag, 701 89

Örebro, tel 019-17 68 00, fax 019- 17 69 32

Undersökning av svenska folkets datorvanor utförd av Statistiska Centralbyrån, 102 sidor

IT världen runt – Nationella initiativ Beställes hos STATT, Box 5282, 102 46 Stockholm Undersökning av Sveriges Tekniska Attachéer på uppdrag av IT-kommissionen och Näringsdepartementet

IT världen runt – Regionala initiativ Beställes hos STATT, Box 5282, 102 46 Stockholm. Undersökning av Sveriges Tekniska Attachéer på uppdrag av IT-kommissionen och Näringsdepartementet. Stencil

IT världen runt – statligt stöd till

mjukvaruindustrin Beställes hos STATT, Box 5282, 102 46 Stockholm Undersökning av Sveriges Tekniska Attachéer på uppdrag av IT-kommissionen och Näringsdepartementet.

Europeiska Unionen – IT, telekommunikation och nya medier Beställes hos ITkommissionen, tel 08-405 18 51, e-mail: info@itkommissionen.se En kartläggning och analys gjord av Statskontoret på uppdrag av IT-kommissionen, 111 sidor

Rapporter utgivna på uppdrag av eller i samarbete med IT-kommissionen

Data om IT i Sverige Beställes hos SCB Förlag, 701 89

Örebro, tel 019-17 68 00, fax 019-17 69 32

Statistiksammanställning om IT gjord av Statistiska

Bilaga 2. Skrivelser från IT-kommissionen 1998-2003

1998-06-03

IT som medel för regional utveckling

1999-02-24

Om utformningen av en missbruksmodell för personuppgiftsskyddet m.m.

1999-02-24

Om otillbörlig användningen av e-post för masskommunikation av meddelanden, s.k. spam

1999-03-17

Organisation för hantering av certifikat och nycklar

1999-04-15

Vikten av användning av kryptering

2000-03-15

Överlämnande av rapporten SOU 1999:138, Från Callcenter till kontaktcenter – trender, möjligheter och problem

2000-03-30

Elektronisk handel och mervärdesskatt

2000-01-18

Överlämnade av rapporten ”Ledningsrätt i IT-tider - en kvartssekel gammal form måste anpassas till IT-satsningar

2000-01-18

Om uppdrag till statskontoret

1999-12-22

God etik på nätet

1999-12-09

Framtidssäker IT-infrastruktur för Sverige

1999-12-07

E-post på arbetsplatsen

1999-06-11

Det IT-rättsliga Observatoriets PM om vissa straff- och processrättsliga lagstiftningsfrågor

2000-06-20

Datavirus, (ITK 98/03)

47

2000-06-20

Rättsliga och andra samhällsaspekter på agentteknik, (ITK 98/03)

2000-06-20

IT-kommissionens rapport för verksamhetsåret 1999-2000, (ITK 2000/17)

2000-09-05

Insynens gränser, (ITK 98/03)

2000-10-27

Behovet av insatser för ett bättre och bredare utbud av Internetbaserad vuxenutbildning, (ITK 2000/57)

2000-11-23

Upphovsrätt & kunskapsbygget, (ITK 98/03)

2000-11-23

Självreglering inom elektroniska affärer, (ITK 2000/15)

2000-11-23

Bolagsstämma on line, (ITK 1998/03)

2000-11-23

Skatterna i informationssamhället, (ITK 2000/68)

2000-11-23

Ledningsrätt i IT-tider – utnyttjande av befintlig infrastruktur ..., (ITK 98/03)

2000-12-08

Behovet av ökad uppmärksamhet till forskningsområdet demokrati och IT, (ITK 2000/69)

2001-01-23

Behov av förändringar i Dataskyddsdirektivet , (ITK 98/03)

2001-02-22

Digitala dokumentets bevisvärde (ITK 2001/69)

2001-03-20

Om behovet av insatser för utvecklingen av samhällets informationsinfrastruktur, (ITK 2001/18)

2001-04-04

Grundskydd i datorer och programvaror (ITK 2001/39)

2001-06-14

Fri agent, egenanställd ... - slutredovisning (ITK 2001/99)

48

2001-06-14

Alternativ tvistelösningsförfarande (ITK 2001/103)

2001-06-01

Digitala dokumentets bevisvärde (ITK 2001/69)

2001-11-06

IT-satsningar på området läs- och skrivsvårigheter/dyslexi (ITK 2001/112)

2002-02-15

IT och äldre (ITK 2002/1)

2002-03-19

Internet för funktionshindrade (ITK 2002/26)

2002-06-04

Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken (ITK 2002/38)

49

Bilaga 3. Remissyttranden från IT-kommissionen 1998-2003

1998-06-30

Digitala signaturer (Ds 1998:14)

1998-10-13

Sammanhållen strategi för samhällets IT-säkerhet

1998-10-22

Rapport nr 2 om åtgärder och skydd mot informationskrigföring

1998-10-23

Kommentarer till Kommunikationsforskningsberedningens utkast till forskningsprogram för elektronisk affärsverksamhet.

1998-12-14

PM Ändringar i telelagen m.m. och PTS skrivelse om förslag till ändring i 12 § telelagen

1999-02-12

Remissvar varumärken som domän

1999-02-24

Ang. direktivförslag om elektronisk handel (Ju98/4510)

1999-03-15

EU-kommissionens grönbok om frågor rörande radiospektrum

1999-03-17

**Distansarbetsutredningens betänkande (SOU 1998: 115)
Distansarbete**

1999-04-07

Remissvar över PTS begäran om ändring i sin instruktion (N1999/4094/ITFOU)

1999-04-12

Betänkandet (SOU 1998:143) Ett tryggare Sverige - ett gemensamt system för mobil kommunikation

1999-04-21

PTS förslag till ändring av telelagen

1999-04-26

Standardiseringsgruppen STG: Ledningssystem för informationssäkerhet

1999-05-19

Kulturnät Sverige

2000-02-25

**PTS förslag till föreskrifter om tillstånd att tillhandahålla nätkapacitet för mobilatjänster. ITK 2000/8
Mot ett nytt regelverk för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster -1999 års
kommunikationsöversyn (KOM 1999 539)ITK 1999/58**

2000-02-14

Elektroniska signaturer (*Ds 1999:73*)

1999-12-15

Distansavtalslagen (*Ds 1999:45*)

2000-08-21

Förslag till allmänna råd om IT-säkerhet vid behandling av personuppgifter. Digitalt innehåll i globala nät m m (ITK 2000/27)

2000-11-30

Upplysning om teleadresser (ITK 2000/45)

2000-08-15

Kommunstöd till lokal IT-infrastruktur (ITK 2000/22)

2000-07-18

Ombudskrav, prioritet och elektronisk ingivning – några frågor om patent och växtförädlarrätt (ITK 2000/13)

2000-10-26

Analys av prisregleringen på telemarknaden (ITK 2000/49)

1999-06-22

Domännamnsutredningen (ITK 2000/18)

2000-09-29

Förslag till ändring av telelagen (ITK 2000/23)

2000-09-28

Kvalificerade elektroniska signaturer (ITK 2000/42)

2000-12-08

Patent för datorprogramrelaterade utfinningar (ITK 2000/62)

2000-11-27

Samhällets grundläggande information (ITK 2000/36)

2000-08-15

Skattelättnader för bredband (ITK 2000/21)

2000-09-28

Drift av Internet i Sverige oberoende av funktioner utomlands (ITK 2000/24)

2001-03-30

Bredbandsutredningen IT-infrastruktur för land och stad (ITK 2000/87)

2001-03-30

Effektivare tvistlösning på teleområdet (ITK 2000/66)

2001-02-22

Incidenthantering (ITK 2000/24)

2001-06-01

Konkurrensen på Internetmarknaden (ITK 2001/17)

2001-02-14

Organiserade brottslighet, hets mot folkgrupp m m (ITK 2000/76)

2001-05-02

Valtekniska utredningen (SOU 2000:125) Skattereduktion för installation av accessnät (ITK 2001/21)

2000-08-14

Utbyggnad av nät för marksänd digital TV (ITK 2000/14)

2001-06-14

Offentlighets & sekretesskommitten (ITK 2001/11)

2001-06-14

E-handelslagen (ITK 2001/22)

2001-06-14

Yttrandefrihetsgrundlagen & Internet (ITK 2001/44)

2001-06-29

Domstolarnas register och personuppgiftslagen – En rättslig anpassning (ITK 2001/43)

2001-08-15

Sårbarhets- och säkerhetsutredningens betänkande Säkerhet i en ny tid (ITK 2001/57)

2001-08-20

Rapport avseende dagstidningsföretags möjligheter att omstrukturera verksamheten till kompletta mediehus (ITK 2001/63)

2001-08-23

ENUM – funktion som översätter telefonnummer till Internetbaserade adresser (ITK 2001/75)

2001-08-06

Promemoria om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen (ITK 2001/76)

2001-08-15

Sårbarhets- och säkerhetsutredningens betänkande Säkerhet i ny tid, del II (ITK 2001/57)

52

2001-09-07

Aktiebolagskommitténs slutbetänkande – Ny aktiebolagslag (ITK 2001/14)

2001-10-04

Rådet för jämställdhetsfrågor som rör transport och IT-tjänster; Jämställdhet – transport och IT (ITK 2001/79)

2001-10-22

Rapport om uppbyggnaden av ett samlat system för statistik om modern informations- och kommunikationsteknik (ITK 2001/80)

2001-12-10

Godstransporter för tillväxt – en hållbar strategi (ITK 2001/97)Post- och telestyrelsens

2002-02-01

Rapport "PTS' information till Internetanvändare" (ITK 2001/107)

2002-06-20

Synpunkter på projekt för utveckling av terminologiskt infrastrukturprogram (ITK 2002/51)

2002-08-12

Delrapport från arbetsgruppen för ny nationell IT-strategi för skolan "Nästa steg" U2001:C (ITK 2002/30)

53

2002-08-12

Guide på Internet (SOU 2002:20) och En sammanhållen elektronisk förvaltning (Statskontorets rapport 2002:7) (ITK 2002/22)

2002-08-23

Betänkandet IT-stomnät till vissa kommuner (2002:55) (ITK 2002/37)

2002-08-28

PTS' rapport om konkurrens i accessnät (PTS-ER 2002:8) (ITK 2002/44)

2002-08-28

Personlig integritet i arbetslivet (SOU 2002:18) (ITK 2002/24)

2002-09-30

Mål i mun. Förslag till handlingsprogram för svenska språket (SOU 2002:27) (ITK 2002/29)

2002-10-07

Förslag till regler för registrering av domännamn i toppdomänen för Sverige.se (ITK 2002/41)

2002-01-09

Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät (SOU 2002:83) (ITK 2002/95)

2003-03-03

Arkiv för alla - nu och i framtiden (SOU 2002:78) (ITK 2003/10)

2003-02-20

E-komutredningens delbetänkande Myndighetsfrågor m m (SOU 2002:109) (ITK 2002/111)

2003-03-31

Förslag om inrättandet av en europeisk nät- och informationssäkerhetsbyrå (EUN2003/560/ITFoU) (ITK 2003/18)

54

Slutbetänkande av IT-kommissionen.

En IT-politik för resultat och nytta.

SOU 2003:55 Digitala tjänster – hur då?

(Rapport 1/2003)

Förord

Den 4 juni 2002 lade IT-kommissionen fram sin rapport *Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken*, SOU 2002:51. Där skisserade IT-kommissionen en ny och nyttoinriktad IT-politik som också innebar en breddning av synen på IT. Grunden i förslagen tillregeringen var ett handlingsprogram för breddtjänster, som också innefattade delprogram för den tekniska utvecklingen, i första hand av bredband, och ett delprogram för utveckling och användning av informationsresurser i samhället. I rapporten föreslogs bl a en främjandekommission för breddtjänstutvecklingen.

Rapporten bildade grunden för IT-kommissionens arbetsprogram under dess sista verksamhetsår. Insatserna har inriktats på att vidare granska och fördjupa den analys som redovisats, samt att i bred kontakt med olika intressenter i samhället pröva praktiska insatser för att åstadkomma den nya inriktning på IT-politiken som ITkommissionen skisserat.

Föreliggande betänkande, Digitala tjänster - hur då, sammanfattar detta arbete. Det innehåller en mer utvecklad lägesbeskrivning och analys av utvecklingsförutsättningarna idag. Det innehåller vidare förslag till regeringen om konkreta insatser på olika områden för att förverkliga en resultatorienterad och nyttoinriktad IT-politik. En viktig fråga är hur kompetensförsörjningen på IT-området kan lösas.

Huvudansvarig inom IT-kommissionens sekretariat för betänkandet har varit Sören Lindh.

IT-kommissionen betraktar detta som sitt slutbetänkande och anser sitt uppdrag därmed som slutfört.

Stockholm 30 maj 2003

Peter Seipel	Christer Marking
vice ordförande	kanslichef

Övriga ledamöter: Lisbeth Gustafsson, Birgitta Frejhagen, Lars Ilshammar, Ove Ivarsen, Marie Persson Björkman, Rolf Skoglund, Hans Wallberg

Sekretariat: Bo Beckeström, Margaretha de Woul, Susanne Eliasson, Per Hjertén, Sören Lindh, Kjell Skoglund

SOU 2003:55 Digitala tjänster – hur då?

Innehåll

Förord 3

1. Kriser och utmaningar ställer krav på IT-politiken 5

Tillväxt och serviceutveckling i lågkonjunktorens efterdyningar	5
IT-investeringar som bara <i>måste</i> göras	5
Nyttokrav på IT vid rätt tidpunkt	6
Ett integrerat samhälle fordrar samsyn, samverkan och samordning	7
Infrastruktur fordrar långsiktighet och systematik	8
Informationskvalitet, integritet och säkerhet är grundförutsättningar	8
Ett nytt digitalt tjänstesamhälle kräver en aktiv demokratisk debatt	9
En praktisk IT-politik med nytta som värdemätare	9
Rapporten	10

2. Den nya, nyttoinriktade och praktiska IT-politiken 11

Omprovning av IT-politikens innehåll och inriktning	11
En ny IT-syn och en ny referensram för tjänsteutveckling	12
Utmaningen – att ge förutsättningar för ett digitalt tjänstesamhälle	16
Den tekniska IT-infrastrukturen - bredbandet	17
Långsiktig infrastrukturbyggnad	18
Samverkan och arbetsfördelning mellan offentligt och privat	20
Breddad kompetens en förutsättning	20
Långsiktig utveckling bidrar till förutsägbarhet, säkerhet och tillit	22
Det digitala samhället under debatt	22
Avstamp för en ny IT-politik – IT-kommissionens slutsatser och förslag	23

3. En bra miljö för tjänsteutveckling 25

Tjänsteutveckling kan både ge nytta och tillväxt	25
24-myndigheten - stimulerande vision med startsvårigheter	25
Finansiella tjänster på nätet en framgång under kontroll	26
Höghastighetsnät och testbäddar till förfogande	26
Tjänstedesign – en förutsättning för användbarhet och nytta	27
Tävlingen Guldlänken premierar design för användbarhet	28
IT-kommissionens synpunkter	28
IT-kommissionens förslag	29

4. Informationsresursansvar och standardiseringssamarbete 31

Informationsmiljöer som samverkar över sektorgränserna	31
Tydligare informationsresursansvar för statliga myndigheter	32
Översikter och strategiska utvecklingsplaner för informationsresurser	35
Informationsstandarder för samverkan över bransch- och sektorgränser	35
Standarder som skapar ”gläntor i informationsdjungeln”	38
IT-kommissionens föreslag	40

5. Praktikfall: Internet – handelsplats eller beslutsstöd för köpare? 41

Vad betyder Internet för handeln?	41
Handelsplatsen Internet på gång men inte i full swing	41
Kan Internet hjälpa oss att köpa rätt?	42
Standardiserad information en god hjälp på traven	43
Standardiseringsprocessen behöver både knuff och drag	44
Information om produkter kan öka konkurrens och tillväxt	45
IT-kommissionens föreslag	46

6. Strategier och organisation för modern tjänsteutveckling 47

- Dagens tjänsteutveckling bryter ny mark 47
- Grundstenar i en modern utvecklingsstrategi 50
- En strategi för IT-politik och tjänsteutveckling 51
- Organisation av modern, nyttoinriktad tjänsteutveckling 52
- Chief Information Officer – en amerikansk förebild? 55
- IT-kommissionens förslag 56

7. Tjänsteutvecklingsprocess ersätter systemutveckling 57

- Traditionell systemsyn och utvecklingsmetodik vid vägs ände? 57
- Mer realistisk resultat- och nyttoresultatredovisning och -säkring 59
- Bättre projektstruktur och modulinriktad utveckling 61
- Förändringsmetodik, modeller och arbetsverktyg 62
- IT-kommissionens förslag 63

8. Kompetenslyft eller kompetenskris? 65

- Tyngdpunktsförskjutning behövs även för IT-kompetenserna 65
- Ny profil på IT-utbildning och forskning på postgymnasial nivå 66
- IT-kommissionens slutsatser för den postgymnasiala utbildningen 69
- Nya nationella kurser som breddar IT-utbildningen på gymnasiet? 70
- IT-kommissionens förslag 71

9. Kompetenskampanj för tjänsteutveckling i arbetslivet 73

- Lyckad utbildningskampanj för GIS efterföljansvärd modell 73
- Förslag till inriktning och mål för en kompetenskampanj 74
- Organisation och finansiering 77
- Finansiering via Europeiska socialfonden? 79
- Överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter 79
- Försökverksamhet liknande KY-utbildningen 80
- IT-kommissionens förslag 80

10. Finansierings- och prissättningsfrågor 81

- Finansiering av tjänsteutveckling – karaktäristik och generella problem 81
- Avgifter som intäktskälla och styrmedel 84
- IT-kommissionens förslag 85

11. Statistikunderlag för investeringsbeslut och policy 87

- Dagens IT-statistik i allt väsentligt en teknikstatistik 87
- Nya tjänster och utvecklingsstrategier fordrar nya beslutsunderlag 88
- Utvecklingsuppdrag för en framåtsyftande IT-statistik 89
- IT-kommissionens förslag 90

12. Det digitala tjänstesamhället i ett demokratiskt perspektiv 91

- Krishantering i samhället 91
- Hur kan de långsiktiga investeringsbesluten förankras? 92
- Underlag och forum för att få debatt om den digitala framtiden 93
- Service-dialog och kritisk granskning för vardagsförbättringar 94
- IT som stöd i den demokratiska debatten 95
- IT-kommissionens förslag 96

1. Kriser och utmaningar ställer krav på IT-politiken.

Tillväxt och serviceutveckling i lågkonjunktorens efterdyningar

Tre år in på det nya årtusendet kämpar den svenska ekonomin, liksom den globala, med efterdyningarna av den djupa och långvariga börs krisen. Näringslivet har återvunnit mycket av sin stabilitet, men förefaller inte ha tillräcklig kraft och dynamik för en ny uppgång. Istället kommer fortsatt nya störningar, som Irak-kriget och andra hotande faktorer, vilka påverkar utvecklingen för många viktiga branscher. IT-branschen hör till dem som ännu har lång väg tillbaka.

Den offentliga sektorn tvingas fortsatt göra budgetnedskärningar som även drabbar viktiga kärnområden. Kommunerna gör kraftiga besparingar i skolan, vården och omsorgen. Landstingen drar ned miljardbelopp i finansieringen av sjukvården.

Frågan är då om det är meningsfullt, och möjligt, med större satsningar på tillväxt och serviceutveckling. Finns det kraft och utrymme i ekonomin? Orkar företag, myndigheter, landsting och kommuner ta nya initiativ, hitta utrymme och ork för utveckling och våga prioritera även mer långsiktiga satsningar?

Uppenbarligen måste ambitionerna för förnyelse och förändring sättas i enlighet med de här förutsättningarna. Det är viktigt att säkra att redan pågående satsningar kan fortsätta. Kraven ökar dock på att satsa rätt och prioritera väl. Men det kräver att man förstår hur förändringsprocesserna går till och att man har ett bra faktaunderlag.

Långsiktiga insatser som ger avkastning på kort sikt är extra

värdefulla i dagens situation. De här allmänna förutsättningarna gäller i hög grad också för digital tjänsteutveckling, både i förvaltning och i näringsliv. Dessutom är väl valda satsningar på IT-stödda rationaliseringar viktiga för att skapa utrymme för framtidsinvesteringar.

IT-investeringar som bara *måste* göras

Några av de framtida investeringarna framstår som oundvikliga, trots det dystra ekonomiska läget. De krissituationer svenska samhället brottas med äventyrar både dagens och morgondagens välfärd.

Den ena, *personalkrisen*, syns tydligast i den inom den offentliga sektorn, som kommer att drabbas hårt av pensionsavgångar under de närmaste tio åren. Den kommunala sektorn drabbas extra hårt eftersom den har en hög andel 40-talister och tidiga 50-talister bland sina anställda. Enligt en prognos från Svenska Kommunförbundet behöver kommunsektorn rekrytera ca 570 000 personer under detta decennium. Den demografiska utvecklingen gör att antalet människor som utnyttjar kommunernas tjänster ökar kraftigt detta och kommande decennium, samtidigt som allt färre kommer ut på arbetsmarknaden för att fylla vakanserna efter dem som pensioneras. Avsevärt mer arbete behöver utföras av allt färre personer, vilket kräver både en ökad produktivitet och en annan arbetsorganisation för att någorlunda hålla välfärdsnivåerna.

Kompetenskriser hotar på flera specialistområden, t ex inom vården där kostnaderna för att upprätthålla geografiskt spridda kompetenscentra snabbt skjuter i höjden. En mer generell kompetenskris hotar när äldre erfaren personal pensioneras och ska ersättas. Den demografiska utvecklingen med brist på tillgänglig

arbetskraft gör också att konkurrensen om kompetenser kommer att öka mellan olika sektorer av samhället men eftersom utvecklingen är i stort sett likartad i hela Europa så kommer även en internationell dimension in med en ökad konkurrens om kompetenser mellan olika länder.

Kostnadskrisen finns både i den kommunala sektorn, inom landstingen men också inom delar av näringslivet. Även här förstärker den demografiska utvecklingen krisen genom att påverka såväl den skattemässiga intäktssidan som utgiftssidan vilket komplicerar bilden ytterligare för offentliga sektorn.

Konkurrenskriser har framför allt uppstått i delar av tillverkningsindustrin, men hotar också vissa tjänstenärings, där svenska produkter har svårt att hävda sig kostnadsmässigt och ibland också ifråga om kvalitet.

Det är svårt att se hur dessa krisområden kan hanteras utan att personal avlastas betungande administrativa rutiner, att resurserna används bättre genom effektivare planering och uppföljningsrutiner, att företag och myndigheter blir mer av kunskapsorganisationer och att smarta interaktiva och intelligenta arbetsprocesser och tjänster blir en del av arbetslivet och ett svenskt kvalitetsmärke internationellt.

På område efter område framstår det som en tvingande nödvändighet att undersöka var sådana IT-inriktade utvecklingsinsatser kan ske och att genomföra de investeringar som behövs för att inte i ett senare skede hamna i ännu allvarligare krissituationer.

Nyttokrav på IT vid rätt tidpunkt

Under lång tid har datautvecklingen kunnat fortgå utan de strikta och stundtals hårda krav på avkastning och snabba resultat som ställs på annan verksamhet. Undersökning efter undersökning har visat att alltför många ADB- och IT-projekt kostat mer än planerat och helt eller delvis misslyckats att leverera de utlovade resultaten. Mest känd är kanske ekonomen Solow's produktivetsparadox: att IT-satsningarna syns tydligt på kostnadssidan men saknas på intäktssidan – som ökad effektivitet, tillväxt mm.

Men det finns också en annan, minst lika tydlig paradox: datorn och IT-systemen har, trots dessa tillkortakommanden, ändå i grunden förändrat vårt arbete, samhället runt om oss och vårt vardagsliv, i det stora hela på ett positivt sätt.

Det är dock otillfredsställande att den dåliga precisionen i utvecklingsarbetet kvarstår och att stora tekniska investeringar länge kan stå underutnyttjade därför att andra nödvändiga investeringar inte gjorts i tid eller gjorts på ett bristfälligt sätt. Vad som kan ha varit ett tolerabelt risktagande i en högkonjunktur är mindre tolerabelt i en lågkonjunktur eller i ett läge med krympande budgetar.

Den bakomliggande traditionen är lång och djupt förankrad. I den tidiga datorutvecklingen var det stora problemet att utnyttja det nya verktygets viktiga men trots allt ännu begränsade kapacitet maximalt. Den trånga sektorn var själva processornas kapacitet, som också styrde vad som var möjligt att göra. I bästa fall var det också det som var önskvärt och bra att göra. Längre var IT-politikens viktiga uppgift att förvalta och utveckla denna trånga tekniska sektor för att möta den

snabbt växande efterfrågan på dess tjänster. I ett senare skede har insatser för att bredda tillgången till datorerna och inte minst Internet stått i IT-politikens centrum. Men även denna senare fas är snart överstånden. Kraven från medborgare, kunder och företagsvärlden på användbara tjänster i nät och datorer växer snabbt.

Därför är de nu allt starkare kraven på att IT som verktyg för affärsutveckling och samhällsförändring ska ge synlig nytta både riktiga och framförda vid rätt tidpunkt. Dessa tillsynes självklara krav innebär dock en tuff utmaning för det traditionella sättet att genomföra projekt, utveckla och förvalta IT-resurser och att knyta ihop IT-planeringen med verksamhets- och affärsstrategier.

Det behövs, enligt IT-kommissionens mening, ett grundläggande nytänkande, både teoretiskt och praktiskt, för att IT-verksamheten ska öka sin effektivitet och precision.

Men dessutom krävs en aktiv och effektiv uppföljning av resultaten, i enskilda projekt, myndigheter och branscher, men också i en mer översiktlig, tjänsteinriktad IT-statistik.

Ett integrerat samhälle fordrar samsyn, samverkan och samordning

Integration är ett nyckelord för att ge hälsovården effektiva datoriserade kommunikationer och rutiner mellan landsting, kommuner, enskilda vårdgivare och vårdtagare.

Moderna transportinformationssystem kräver samverkan mellan transportörer, befraktare, väghållare och andra intressenter.

Försäkringsbolagens rutiner kräver allt mer av digitalt informationsutbyte med socialvård, hälsovård och domstolar m fl.

Internet och andra kommunikationssystem har öppnat möjligheter till integration som gör ett redan komplicerat arbete ännu mer komplicerat. De IT-system och digitala tjänster som tidigare fungerade väl i var sin avgränsade miljö, måste nu allt oftare samverka över verksamhetsgränserna eller möta sina olika användare på likartat sätt.

Allt mer av samarbete och samsyn fordras mellan olika branscher och sektorer för att kunna effektivisera den egna verksamheten och samverka kring gemensamma tjänster. Till en del kan samverkansfrågorna lösas från fall till fall. Men det räcker inte. Det behövs gemensamma insatser, över sektorgränserna för att komma överens om informationsutbyten, standarder och tjänsteutformning gentemot gemensamma målgrupper.

Det är inte längre frågor som löses inom den offentliga sektorn eller inom och mellan näringslivets branscher. Integrationskraven gäller väl så ofta mellan offentliga och privata aktörer, helt enkelt därför att de producerar tjänster gemensamt som kan digitaliseras till nytta för deras användare och kunder.

Det behövs både nya principer och samarbetsplattformar som stöd för dessa integrationsfrågor, vilket måste beaktas om den framtida IT-politiken ska kunna ge den effektivitet och tillväxt som förväntas.

Infrastruktur fordrar långsiktighet och systematik

Det finns tydliga exempel i företag och myndigheter på hur dyr en bristfällig IT-struktur kan bli. På en del områden, både i förvaltning och näringsliv, har de äldre datasystemen visat sig vara utvecklingshinder som kostar både tid och pengar att ersätta.

Systemen har byggts för en specifik uppgift, utan krav på att kommunicera med andra system, och blivit s.k. stuprör som är dåligt anpassade till en ny verksamhetsmiljö.

På tekniksidan har dessa system de senaste åren ersatts bl.a. i samband med byte av datorplattformar. Fortfarande är dock åtskilliga stora stuprörssystem i drift, och nya, mer moderna kommer till. Bristen i infrastrukturen fortsätter att kosta stora pengar.

Lärdomen är att redan nu bygga det nya digitala produktions- och tjänstesamhället på en gemensam grund, med både en teknisk, informationsmässig och tjänsteinriktad infrastruktur. Investeringar i gemensam infrastruktur är inte sällan komplicerade att planera, genomföra och förvalta. Men idag kan vi konstatera att de grundinvesteringar som gjorts i bilregister, fastighets- och företagsregister redan är betalda och kommer att ge effektivitetsvinster flera decennier framåt.

Infrastrukturen ska syfta till att minska investeringsbehoven, sänka transaktionskostnaderna, förenkla och förbilliga själva tjänsteutvecklingen samt underlätta integration och samverkan mellan olika verksamheter och sektorer.

Att säkra en rationell, väl utbyggd och använd infrastruktur bör vara ett av den framtida IT-politikens främsta mål.

Informationskvalitet, integritet och säkerhet är grundförutsättningar

Politiska åtgärder kan bli effektiva om de utgör en del av en sammanhållen strategi. Europeiska unionens råd har januari 2002 antagit en resolution om en gemensam inställning och särskilda

åtgärder på området nät- och informationssäkerhet.

Infrastrukturen ger en bred krets av användare tillgång till värdefull information, men som också kan missbrukas eller förvanskas. En användare med en anslutning till Internet kommer sannolikt alltid innebära en ökad exponering för risker. Riskerna bedöms dock av de flesta användare än så länge vara mindre än nyttan och de vinster i termer av tid och effektivitet. Allt mer komplexa nätverk och ett ökat beroende av nätverksbaserade tjänster måste dock följas av högre krav på säkerhet och kvalitet.

Det behövs kunskap för att bygga säkra nät och göra kommunikationen på dem säkrare. IT-kommissionen har föreslagit insatser för informationssäkerhet och kvalitet, bl.a. i Breddtjänster - ett nytt skede i IT-politiken.

Ett brett samarbete mellan fler civila och militära myndigheter kring dessa frågor har också inletts. På motsvarande sätt har ett samarbete kring tekniska säkerhetsfrågor inletts som del i den nybildade Krisberedskapsmyndighetens uppdrag.

IT-kommissionen har i en skrivelse till offentlighets- och sekretesskommittén framhållit behovet av att se över lagstiftningen samt offentlighet och sekretess så att den medger att den offentliga sektorn kan organisera informationsutbytet inom och mellan myndigheterna på det sätt som är till gagn för medborgarna och verksamhetens effektivitet, utan att skyddet för den personliga integriteten åsidosätts. En fråga som bör utredas är om principen att personuppgifter som insamlats för ett ändamål inte senare får användas för annat ändamål, den s.k. finalitetsprincipen, kan utgöra ett

hinder för framtida breddtjänster. Den senare frågan kan utredas genom ett tilläggsuppdrag till Personuppgiftslagsutredningen (Ju 2002:02).

Kvar står också behovet av ett definierat grundskydd i datorer och programvaror, som varande en av de indikatorer som borde finnas med inom eEurope 2005. IT-kommissionen aktualiserade behovet av ett sådant grundskydd 2001 och föreslog att regeringen skulle vidta åtgärder i enlighet med den skrivelse som då överlämnades.

Kommissionen har i denna rapport utöver detta inte fördjupat sig vidare i dessa frågor.

Ett nytt digitalt tjänstesamhälle kräver en aktiv demokratisk debatt

IT-kommissionen har använt begreppet *det digitala tjänstesamhället* för att beskriva vad som nu håller på att växa fram. Det är en utvecklingsprocess som kommer att omforma vårt arbetsliv och vår vardag ännu mer, samtidigt som den anger förutsättningarna för vår livskvalitet och välfärd.

Det nya tjänstesamhället kommer inte gratis. Det fordrar både utvecklingsinsatser och ibland tunga infrastruktursatsningar. De fordrar i sin tur prioriteringar, både sinsemellan och mellan akuta närliggande behov och långsiktiga framtidssatsningar. Avvägningar behövs också exempelvis mellan kontroll- och säkerhetsinsatser och skydd för enskilda medborgares integritet. Sådana prioriteringar berör oss alla, och är därför viktiga ämnen för en bred demokratisk debatt.

Förutsättningarna för en bred debatt är förhoppningsvis bättre när frågorna mer tydligt än hittills handlar om tjänster och nytta som

angår de flesta människor.

En praktisk IT-politik med nytta som värdemätare

IT-kommissionen presenterar i sitt slutbetänkande en skiss till en ny, praktisk och nyttoinriktad IT-politik. Målet är att lägga en effektiv och stabil grund för ett samhälle där allt fler funktioner sker med ett IT-stöd eller sköts helt digitalt.

Den utgår från den vision som redovisades i skriften *Breddtjänster – ett nytt skede i ITpolitiken*, SOU 2002:51. De förslag som nu presenteras bygger på en bred erfarenhetsgrund och har utformats i täta kontakter med en bred krets av aktörer i näringsliv, kommuner och statlig förvaltning. I flera fall har IT-kommissionen låtit utarbeta översikter och andra arbetsrapporter som stöd för förslagen. På några områden, exempelvis ifråga om design av digitala tjänster och informationsstandardisering, har IT-kommissionen tagit initiativ till kontakter och nätverksarbete för att redan nu konkret föra viktiga frågor framåt.

IT-kommissionens förslag innehåller följande åtta huvudpunkter:

1. Ett *bredare IT-begrepp*, som utöver teknik också innefattar digitala informationsresurser och digitala tjänster. Det bredare IT-begreppet är utgångspunkten för en ny syn på IT i verksamheten och hur den fungerar i praktiken. Det är också grunden för förslagen om den nya IT-politiken.
2. Uppbyggnad av *en infrastruktur i tre delar*, en för den tekniska plattformen, en för gemensamma informationsresurser och en för tjänster och tjänsteförmedling.

3. Insatser för *en bra miljö för tjänsteutveckling*, med både bredd och spets

4. *Utbyggnad av informationsresurser* av gemensamt intresse i samhället, informationsstandarder och ett särskilt ansvar bl.a. för statliga myndigheter för informationsförsörjningen inom sina respektive verksamhetsområden.

5. *Ny utvecklingsmetodik* och *en ny organisation för utvecklingsarbetet* utifrån det nya IT-begreppets förutsättningar

6. *Kompetenslyft för tjänsteutveckling*, med stöd av ny utbildning i den högre utbildningen och i gymnasieskolan samt genom en fyraårig kompetenskampanj i arbetslivet

7. *Bättre beslutsunderlag* och förbättrade *finansiella förutsättningar för investeringar* i system, information och tjänster.

8. En bredare *demokratisk debatt* med stöd av faktaunderlag och folkbildningsinsatser om hur ett digitalt tjänstesamhälle kan byggas upp och vad det ska ge.

Rapporten

Det närmast följande avsnittet i rapporten redovisar IT kommissionens grundsyn på IT-utvecklingen (punkt 1 ovan) och det arbete som gjorts det senaste verksamhetsåret.

De följande avsnitten behandlar var och en av de övriga punkterna i kommissionens förslag till IT-politik.

2. Den nya, nyttoinriktade och praktiska IT-politiken **Omprövning av IT-politikens innehåll och inriktning**

Den snabbt ökande datoriseringen i samhället, och i synnerhet Internetutvecklingen, har öppnat en rad möjlighetsfönster för näringsliv, förvaltning och enskilda. Den påskyndar påtagligt utvecklingen mot ett tjänstesamhälle med digitala förtecken. Medborgarnas och kundernas krav och förväntningar har snabbt växt.

Samtidigt har de senaste årens turbulens i IT-sektorn visat att även denna nya teknik och informationsmiljö fordrar kunskap och systematisk utveckling för att ge lönsamma affärstjänster, uppskattade samhällstjänster och nya insyns- och påverkansmöjligheter. Åtskilliga tjänster, även i branscher som anses ligga långt framme, anses för primitiva, krångliga eller får helt enkelt tummen ned från användare och medborgare.

Turbulensen inom IT-sektorn har haft många orsaker och dimensioner som gör en allsidig behandling av fenomenet komplicerad och omfattande. Åsikterna och verklighetsuppfattningarna går också vitt isär mellan olika aktörer och berörda intressenter. Men uppenbarligen har den, för det första, haft konkreta och kraftfulla återverkningar på många samhällsområden, inte minst de finansiella, och, för det andra, skakat om uppfattningen om vad IT står för och hur IT-området ska hanteras i framtiden.

Det minskande förtroendet för att satsa på framtida IT-utvecklingar märks tydligt på vissa områden. Antalet sökande och studenter till IT-utbildningar har minskat påtagligt de senaste två åren. Med viss fördröjning har också effekterna på den traditionella IT- och

konsultmarknaden, som inledningsvis bibehöll sin position, börjat visa sig i personalneddragningar och andra besparingsåtgärder.

IT-kommissionen berörde dessa fenomen i sin rapport ”Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken”, SOU 2002:51”: att de allmänna förväntningarna på IT varit höga, men att i många fall förväntningarna dessvärre inte infriats. ”IT har utvecklats snabbt, egentligen snabbare än kunskapen om hur IT kan användas på ett meningsfullt sätt. Ursäkra för misslyckade satsningar blir dock svårare att godta i takt med att de tekniska möjligheterna ökar.”

IT-kommissionen drog slutsatsen att IT-politiken bör förändras. Det är vad vanliga medborgare, liksom företagare m.fl. får ut av IT som måste ligga till grund för politiken.

I praktiken innebär det ökat fokus på utveckling av grundläggande, breda tjänster. Tyngdpunkten vad gäller infrastruktur förskjuts från teknik till gemensamma informationsresurser och grundförutsättningar för digitalt producerade tjänster. IT-kommissionen formulerade det som en förskjutning från *hård* till *mjuk* IT-infrastruktur.

Krav på en mer nyttoorienterad IT-politik, som bidrar till att lösa de problem som finns på olika samhällsområden och som öppnar nya möjligheter till service, tillväxt och internationell konkurrenskraft, ligger nu i den IT-politiska debattens mittfåra.

En ny IT-syn och en ny referensram för tjänsteutveckling

Utmaningen idag är därför snarast att finna former för den förändring i politiken på olika nivåer som nyttoorienteringen innebär, och att bygga upp insikt, kompetens och resurser för att infria de

förväntningar på avkastning från IT-satsningarna.

IT-kommissionen har sedan sin redovisning av breddtjänsteperspektivet vidareutvecklat och testat sina verklighetsbeskrivningar, principiella idéer och uppslag om praktiska insatser i sina många kontakter och presentationer för olika intressentgrupper runt om i landet.

Där lanseras en enkel ”nyttorelation” med följande utseende:

Teknik + Information skapar Tjänster som används ger Nytt

Nyttorelationen kan läst från vänster till höger användas för att bygga upp förutsättningar för en *produktions-* eller *utvecklingsprocess* som ger möjlig och önskvärd nytta. Den kan alltså ses som en förenklad produktionskedja. Den sträcker sig fram till ”nyttan”, t ex uttryckt i bättre service, effektivare verksamhet eller innovativa produkter. Varje länk i kedjan är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att uppnå nyttoresultatet. Och som alla kedjor är det den svagaste länken som bestämmer dess styrka eller produktionskapacitet.

Omvänt kan den användas för att *specificera krav* på olika komponenter i en tjänst utifrån prioriterade nyttoaspekter.

Vid ett presentationstillfälle vände en av deltagarna på nyttorelationen:

Användarnyttan upplevs när väl utformade Tjänster används som bygger på digital Information + Teknik

IT-kommissionens slutsats av den enkla nyttorelationen är att den framtida IT-politiken måste täcka alla tre leden fram till nyttofunktionen, d.v.s. innefatta en *teknikpolitik*, en *informationsresurspolitik* och en *tjänstepolitik* som alla styrs av de mål och ambitioner för nytta (för samhälle, företagande och enskilda) som ställs upp för ett framtida tjänstesamhälle. Det är en breddning av IT-begreppet som gör det tydligt att den diskussion och de policier som formuleras måste täcka flera områden, som vart och ett har sin logik, sin utvecklingsnivå och sina kompetenskrav i respektive organisation.

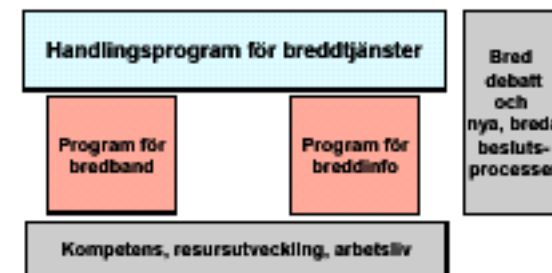
- Varje sådant delområde av politiken aktualiserar därför frågor om
- infrastruktur och arkitektur för de gemensamma resurserna inom varje område
 - investeringsplanering för vidareutveckling och nyinvesteringar
 - ansvar och resurser för förvaltning och organisation
 - utveckling och användning av standarder
 - kompetensbehov och kompetensförsörjning
 - budgetering och finansiering
 - regelverk och granskningsfunktioner
 - säkerhetsaspekter
 - besluts- och planeringsmekanismer etc.

I praktiken handlar det om infrastruktur för digitala tjänster och informationsrutiner, d.v.s. vilka databaser, register och andra informationskällor som bör finnas tillgängliga som stöd för verksamheten, om vilka grundtjänster och tjänsteförmedlingskanaler som bör utvecklas, vilka standarder som bör etableras för utformning och design av tjänster gentemot allmänhet eller breda kundgrupper, samt vilka kompetenskrav och behov som bör beaktas vad gäller den tekniska verksamheten, utvecklingen av informationsresurser

eller design och förmedling av tjänster.

Detta har, med lämpliga anpassningar, relevans både för den nationella IT-politiken och för enskilda sektorer och branscher, för företag och koncerner samt för myndigheter och kommuner.

IT-kommissionens förslag och rekommendationer till regeringen sammanfattades i ett Främjandeprogram för breddtjänster, som i sin tur innefattade ett delprogram för den tekniska utvecklingen, med tyngdpunkt på bredband och nästa generations Internet, samt ett delprogram för att främja utveckling och utnyttjande av digitala informationsresurser, ”breddinformation”. Dessutom behandlade förslagen andra viktiga aspekter som kompetens- och resursutveckling för den framtida utvecklingen och möjligheterna till förnyelse och utveckling av arbetslivet i anslutning till framväxten av en digitalarbetsmiljö.

Figur 1 IT-kommissionens förslag i *Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken*

Det senaste årets arbete i IT-kommissionen har följt upp och fördjupat analysen av dessa områden. Flera av initiativen faller direkt inom de ramar som framgår av bilden ovan.

De olika initiativen har berört viktiga delfrågor inom respektive program och haft en mestadels konkret och nätverksinriktad karaktär.

Figur 2 Några aktuella ITK-initiativ

Tjänstedesign är avgörande för om tjänster ska anses attraktiva och bli använda för sitt ändamål. IT-kommissionens initiativ, tillsammans med Stiftelsen för svensk Industridesign, är att samla olika intressenter som vill medverka till att bygga en ny svensk designtradition också för digitala tjänster. Tekniken och informationsutvecklingen har vidgat gränserna för vad som kan åstadkommas, i termer av interaktiva respektive intelligenta tjänster. Dessa nya förutsättningar bör bilda grunden för den framtida tjänsteutvecklingen. De digitalt producerade tjänsterna måste utformas så att de är enkla att förstå och att använda, och innebär fördelar jämfört med traditionella tjänsteformer.

Utvecklingsprogrammet för ett modernt Internet handlar om hur den hårda IT-infrastrukturen och Internet i Sverige skall kunna möta de höga krav som den kommande tjänsteutvecklingen ställer. Det kommer att behövas ett finmaskigt fibernät som når fram till

människors bostäder, dels mot bakgrund av de trafikbehov som uppstår dels genom det sätt som Internet används på, dels därför att framtida tjänster kräver hög bandbredd. Ett exempel är de nya TV-formerna, IP-TV via Internet, HDTV, som börjar bli praktisk verklighet i andra länder. Vi kommer att se en stark konvergens mellan media, TV, telefoni och data, där fiberoptiken sannolikt kommer vara den bärande och möjliggörande grundstrukturen. Det kommer också att behövas utrymme för fler Internet-adresser, något som den nya Internet-versionen, kallad IPv6, kan tillgodose. ITkommissionens handlingsplan pekar ut vad som borde vara rimliga åtaganden för regeringen för utbyggnad av bredband och modernisering av Internet till version IPv6. Under året har IT-kommissionen också verkat för att etablera en nationell samverkan

mellan operatörer, berörda statliga myndigheter och universitet och högskola. Ett sådant nationellt initiativ framstår som nödvändigt för att skapa överenskommelser om spelregler, samverkan och utvecklingsinsatser för en väl fungerande IT-infrastruktur av hög klass.

Informationsstandarder, från termer och begrepp till enhetliga beskrivningar av objekt och egenskaper, t ex ett ledigt arbete eller en sökandes kompetenser, är nödvändiga för informationsutbyte via dator. Det är i sin tur en förutsättning för att skapa tjänster över verksamhetsgränser och sektorer, tjänster som gör att medborgaren eller kunden själv slipper samla in den information som behövs för att få ett tillstånd, köpa en biljett till en resa med flera trafikslag eller slutföra andra affärstransaktioner. IT-kommissionen har initierat diskussioner mellan företrädare för flera sektorer och branscher om ett samarbete för att öka medvetenheten om behovet av informationsstandardisering, om samarbete sektorerna emellan och

om att få en aktiv beställarfunktion gentemot de standardiseringsorgan som finns på IT-området.

Kompetensförsörjningen på detta bredare IT-område är avgörande för den framtida tjänsteutvecklingen. Utbyggnaden och moderniseringen av den tekniska utbildningen och forskningen måste fortsätta. Men framför allt behövs insatser för att öka kunskap och kompetens om utveckling av informationsresurser i digital form och om tjänsteutveckling i en digital miljö. IT-kommissionen har gjort översiktliga bedömningar av utbudet av utbildning och forskning på universitets- och högskolenivå, de nationella ITkurserna på gymnasienivå och av den kvalificerade yrkesutbildningen i offentlig regi. Kommissionen ger förslag till bredare utbud samt presenterar också förslag till ett ”kunskapslyft” i arbetslivet för digital tjänsteutveckling.

En bred demokratisk debatt är viktig om den framtida tjänsteutvecklingen och de investeringar som krävs för att med IT-stöd kunna rationalisera och utveckla både näringsliv och förvaltning. IT-kommissionen har tillsammans med Folkbildningsrådet diskuterat olika former av stöd för en sådan debatt. Ett praktiskt utflöde av denna diskussion är ett gemensamt pilotprojekt i Botkyrka kommun där föreningsliv och andra grupperingar bjuds in att delta i studie- och diskussionsgrupper inför de nya digitala tjänster som kommunen lanserar under hösten.

Den rättsliga grunden och regelverken måste också anpassas till utvecklingen av eninfrastruktur för breddtjänster. Det finns behov av översyn främst vad gäller regler kring offentlighet och sekretess men även rörande integritetsskydd och personuppgiftsskydd, då breddtjänster på längre sikt ger nya förutsättningar för offentlig

service och hur den produceras. I en nära framtid behöver t.ex. de myndigheter som gemensamt fungerar enligt 24-timmarskonceptet automatiskt kunna använda varandras information. I ett längre perspektiv kan förändringar i synen på hanteringen av de gemensamma informationsresurserna innebära att även synen på myndigheter och gränserna mellan dem förändras och blir mer föränderliga och beroende av förhållandena i det enskilda fallet. Information om individer liksom annan information kan därvid komma att nyttjas i olika och föränderliga sammanhang inom olika offentliga beslutstrukturer. ITkommissionen har påpekat detta bl.a. för den utredning som ser över offentlighet och sekretesslagstiftningen.

Utmaningen – att ge förutsättningar för ett digitalt tjänstesamhälle.

Trots turbulensen på IT-området är utvecklingens inriktning uppenbar: vi går emot ett samhälle där traditionella pappersrutiner, manuellt arbete, informationsutbyte och mänskliga kommunikationer sker med avancerat IT-stöd eller i vissa fall helt ersätts av automatiserade funktioner. Det understryks av offentliga initiativ som det europeiska eEurope och arbetet med elektronisk förvaltning och 24-timmarsmyndigheten samt initiativ inom näringslivssektorn, t ex utvecklingen mot elektronisk handel och mot digitala tjänster i bank- och försäkringsbranscherna.

Under det breda och decentraliserade arbete som nu pågår aktualiseras gång på gång frågor av mer strukturell karaktär. Problemet att kunna underteckna elektroniska dokument fordrar både en tekniskt hållbar, ekonomisk lösning och ett regelverk som anpassats till de nya förutsättningarna. Många verksamheters organisation ifrågasätts när traditionella arbetsuppgifter förändras,

flyttas eller kanske helt försvinner medan nya tillkommer och söker organisatorisk hemvist, budgetutrymme och kompetenta utförare.

Dessa behov eller möjligheter till strukturförändringar bör naturligtvis identifieras och analyseras för att man på olika områden medvetet ska kunna välja de på sikt mest fördelaktiga och hållbara alternativen.

IT-kommissionen har i sitt arbete främst behandlat de strukturfrågor som aktualiseras inom det bredare IT-område som beskrivits tidigare. Kommissionens slutsatser kan sammanfattas som följer:

Förvaltningens och företagens allt mer digitaliserade produktion av service och tjänster kan ske effektivare med stöd av en väl fungerande infrastruktur. Vi är vana att se den som bestående av datateknik och kommunikationslösningar. Men om vi vill lägga en stabil grund för det digitala tjänstesamhället är det nödvändigt att komplettera denna hårda infrastruktur också med en mjuk, bestående av bl.a. digital grundläggande information, tjänster, standarder och stödfunktioner samt regelverk. Tillsammans utgör de en bas för den löpande digitala servicen och tjänsteproduktionen. Den infrastrukturen kan ses som tre samverkande ”plattformar”.

Den *tekniska* plattformen innefattar i detta skede främst kommunikationsfunktioner och investeringar, som olika former av höghastighetsnät eller bredband, den svenska delen av Internet, samt dator- och programvarumiljöer, standarder och gränssnitt, tekniska säkerhetsfunktioner mm.

Informationsplattformen innefattar i första hand databaser, register och andra informationskällor och gemensamma rutiner för informationsinsamling samt informationsstandarder för begrepp,

terminologi och beskrivningar av objekt, personer m.m.

Tjänsteplattformen innefattar olika gemensamma grundtjänster och funktioner (betalningsfunktioner, vägledningstjänster identifieringstjänster), förmedlingskanaler för tjänster, som portaler, samt tjänstestandarder för design, dialogfunktioner mm.

Den diskussion som IT-kommissionen för i det följande avser denna logiska indelnings tillämpning och konsekvenser för den nationella IT-politiken, men kan naturligtvis i tillämpliga delar överföras till andra situationer och miljöer.

Den tekniska IT-infrastrukturen - bredbandet

IT-kommissionen har på grundval av arbetet inom sitt IT-infrastrukturobservatorium, levererat underlag till regeringen om hur infrastrukturen kunde byggas upp. Förslagen är fortfarande aktuella och syftar till att åstadkomma ett nationellt, finmaskigt fiberoptiskt nät som når åtminstone fram till 100 meter från alla bostäder och fastigheter, tillgängligt för alla på lika villkor. En sådan grundläggande infrastruktur skulle vara framtidssäker, teknikneutral och konkurrensneutral och som har kapacitet för att bära såväl dagens som morgondagens tjänster.

Enligt IT-kommissionen är det viktigt att uppfatta detta som en infrastrukturinvestering på samma sätt som vägar, järnvägar, vattenledningar etc. Det är inte en kostnad i årets budget utan en investering som kan skrivas av över många år och som ger avkastning såväl direkt genom hyresavgifter som indirekt genom att IT-utvecklingen får sig en ordentlig knuff framåt. Regeringen bör söka efter modeller som kan kanalisera ett gemensamt intresse av en sådan

infrastruktur. IT-kommissionen har i skriften ”Att ge plats för bredband” rapport 19/2000 låtit göra en analys av de frågeställningar som aktualiseras.

De digitala tjänster som utvecklas kan lätt exporteras i stor skala till en minimal marginalkostnad. En sådan infrastruktur är till nytta för all IT-utveckling från ”Bredband till alla”, via 3G-utbyggnaden till räddningstjänstens, försvarets och olika samhällsorgans egna och speciella behov.

Stora samhällssektorer har ett betydande behov av en IT-infrastruktur för att utveckla verksamheten. Det gäller vården, försvaret, utbildningen till exempel. Inom dessa områden kommer en väl utbyggd IT-infrastruktur vara en viktig förutsättning för verksamheten. Utan ett bra nätverk skulle de svenska universiteten inte klara sig i den internationella konkurrensen. Försvaret kommer att vara helt beroende av den civila IT-infrastrukturen men då måste den vara uppbyggd så att den klarar en rad högt ställda krav på robusthet. Det är krav som måste vara uppfyllda även i andra, civila, sammanhang när tillämpningarna börjar bli sådana att vi inte kan acceptera att förbindelserna bryts. Ett exempel är en kirurgisk operation som görs över nätet, en realitet i dag. Här kan samhället gå före genom att investera för sina egna behov inom de politiska sektorer där vinsterna är som störst genom att nya, billigare och bättre produktionsmetoder kan användas.

IT-kommissionen föreslog i *Breddtjänster- ett nytt skede i IT-politiken*, att regeringen skulle rikta uppmärksamhet mot den nuvarande situationen av nästan ”vilda västern” i den tekniska infrastrukturutbyggnaden. IT-kommissionen föreslog ett slags generalplan för bredbandet i Sverige som såg till helhetens intresse,

d.v.s. att vissa normer och principer skulle utvecklas för hur nätet skall byggas för att möjliggöra en s.k. end-to-end förbindelse mellan alla, i samklang med regeringens IT- politik för ett IT-samhälle för alla. I dag är det inte alls säkert att det går. Många mindre operatörer på lokal nivå har inte byggt sina nät så att det är möjligt eller så tillämpar de affärsmodeller som utgör ett hinder .

Vi har fått spridda bredbandsöar med suboptimeringar, både tekniskt och affärsmässigt. Det strukturproblemet kommer vi sannolikt att lida av länge om inte åtgärder vidtas. I efterdyningarna av bristande helhetslösningar växer ADSL som ett slags tillfälligt näst bästa lösning. Risker är att stora investeringar i ADSL riskerar skjuta upp den tidpunkt då vi kan få både samhällsnytta och individuell nytta av bredbandet.

IT-kommissionen gör bedömningen att tiden är mogen för en slags ”social mobilisering” runt IT-infrastrukturen. SJ, Vattenfall eller Televerket gick tidigare in i sina respektive marknader och åstadkom en samordning av infrastrukturen. Det är inte rimligt att vänta sig ett liknande statligt initiativ på IT-infrastrukturuområdet. Men det måste ändå finnas en samordnande kraft, marknaden klarar inte det på egen hand.

Det är dags att åstadkomma en ensning i nätuppbbyggnaden, inklusive affärsmodeller, så att åtminstone de delar som finns kan fungera ihop. IT-kommissionen anser att vi behöver få ihop operatörer och staten genom dess relevanta myndigheter och kommunerna för att hitta metoder för en slags självreglering – att de inblandade parterna tillsammans tar sitt ansvar. Operatörerna kommer inte att kunna göra affärer i framtiden om nätet inte fyller vissa baskrav. Därför är de intresserade av en samverkan. Statens myndigheter, 69

PTS, Konkurrensverket, Konsumentverket, Vinnova, kommunerna etc. har sina självklara intressen att samverka, exempelvis att konsumenternas rätt inte träds för när, att konkurrensen fungerar på ett öppet sätt, att vi får en bra teknikutveckling och att vi kan dra nytta av den genom nya teknikbaserade företag.

IT-kommissionen har tagit del av arbetet inom den kanadensiska organisationen Canarie, ett organ för samverkan mellan näringsliv, stat och forskningen. IT-kommissionen föreslår att regeringen tar initiativ till samverkan av ett liknande slag i Sverige, självklart med anpassningar till den svenska situationen. Ett svenskt Canarie-program bör vara självständigt och fristående från staten. En sådan här grupp har två funktioner, en normerande funktion i förhållande till hur man bygger och opererar nät och en utvecklingsorienterad funktion som kan ta initiativ till tjänsteutveckling av olika slag.

Långsiktig infrastrukturutbyggnad

En gemensam infrastruktur har, som framhålls i Bredtjänstrapporten, till syfte dels att sänka kostnader för själva användandet (transaktionerna) och för egna investeringar inom företag, myndigheter och organisationer, dels att öka möjligheterna till samverkan och integration mellan olika verksamhetsområden och aktörer. Infrastrukturen kan utvecklas och administreras av både privata och offentliga aktörer. Utvecklingen av den infrastrukturen bör ske i samverkan mellan olika aktörer i en medveten och långsiktig planering, anpassad till de krav som ställs av den löpande tjänsteutvecklingen i företag och myndigheter. Det gäller både den tekniska infrastrukturen och informations- och tjänsteinfrastrukturen. Och, som IT-kommissionen konstaterade i rapporten, IT-framtiden bör av flera skäl handla mer om I än T.

Utbyggnaden av *bredbandsnätet* har behandlats utförligt ovan.

Uppbyggnaden av gemensamma *informationsresurser* förtjänar en mer ingående diskussion. Infrastrukturuppbyggnaden nu gäller digitalisering av ny information, i databaser, register, kataloger m.m. på områden där mer omfattande tjänsteutveckling förbereds. Det har nyligen skett t.ex. för pensionsområdet och det konsumentpolitiska området, och arbete pågår på områden som handel, turism, transportområdet, geografisk information m.fl. Det kan också gälla att detaljera information i redan befintliga register, som uppbyggnaden av ett lägenhetsregister i anslutning till fastighetsregistret. Det kan även handla om att modernisera och strukturera om äldre register för att skapa en mer rationell bas för framtida tjänsteutvecklingen.

Ett ofta förbisett, men väl belagt, faktum är att uppbyggnaden av databaser och register är betydligt mer tidskrävande än de flesta tekniska infrastrukturprojekt. I det senare fallet är 2-3 år en vanlig utvecklingsperiod, t ex vid ett s.k. plattformbyte, i mer komplicerade fall, t ex uppbyggnaden av kommunikationsnät kanske upp till 5 år. Utvecklingstiden för gemensamma databaser är sällan kortare än 2-3 år, och för större databaser 5 år eller längre. Fastighetsregistret är kanske extremt, med sina 25 år från start till fullskalig drift, men även den nationella vägdatan väntas kräva ca 10 år innan den är i full drift. Kostnaderna för informationsinsamling och digitalisering är också betydande.

Å andra sidan har investeringarna i digitala informationsresurser inte sällan en mycket lång livslängd. De basregister som byggdes upp under 1970- och 80-talen, t ex bilregistret, person- och adressregistret SPAR, biblioteksregistret LIBRIS m.fl. har rimligen flera decennier kvar av sin ekonomiska livslängd. Det får antas gälla för många av de

nya investeringar som nu övervägs inom olika verksamhetsområden och samhällssektorer.

Men informationsstandardisering kan i sig visa sig vara en viktig och långsiktig investering. IT-kommissionen pekade redan i sin skrivelse till regeringen om den mjuka infrastrukturens betydelse på flera exempel. Det gemensamma för exemplen var att en punktvis standardisering av vissa uppgifter, t ex hur högskolekurser, turistevenemang eller kompetensprofiler för arbetssökande beskrivs, öppnat möjligheter för rationaliseringar och arenor för nydanande tjänsteutveckling. Exempelen kommenteras i ett senare avsnitt.

Tjänsteinfrastrukturen i den digitala samhällsmiljön är inte lika analyserad och tydligt urskiljbar. Däremot är det möjligt att peka på flera strukturkomponenter. Det finns ett antal redan väl etablerade samhälleliga tjänster som kan kallas digitalt producerade *grundtjänster*. Dit hör tjänsten adressändring, som gör det möjligt att till en punkt anmäla en flyttning och där sedan informationen automatiskt uppdaterar något hundratal offentliga och vissa privata register samt Bankomatsystemet. Flera sådana tjänster kan väntas komma, t ex nya betalnings- och identifieringsfunktioner.

Tjänsteförmedlingskanaler, i dag främst portaler och motsvarande, är nya infrastrukturkomponenter, som i framtiden kan väntas utvecklas vidare eller helt ersättas av nya företeelser för att stöda mer interaktiva och ”intelligenta” tjänster än dagens. Konventioner för *tjänstedesign* och standarder för *tjänsteintegration* är andra strukturkomponenter som är urskiljbara redan i dagens verksamhet men som också kan väntas vidareutvecklas och få nya former i framtiden.

Det största investeringsutrymmet inom tjänsteinfrastrukturen krävs

antagligen för de framtida grundtjänster som kan förenkla och effektivisera det samlade digitala tjänsteutbudet. De förtjänar därmed särskild förberedelse och planering. Samtidigt måste insatser för bättre tjänstedesign och andra åtgärder ges långsiktigt stöd och resurser. Det behövs för att göra tjänsterna användbara och tillräckligt standardiserade för att användarna ska känna igen sig från tjänst till tjänst och kunna spara sin tid, sin energi och ibland kanske också reda pengar.

Samverkan och arbetsfördelning mellan offentligt och privat

Väl fungerande infrastruktur är en tillgång för stora delar av samhället, både näringslivet och den offentliga sektorn. Sverige har på IT-området, liksom på flera andra områden, en väl utvecklad tradition av samarbete och ansvarsfördelning över sektorsgränserna kring infrastrukturen. Ett belysande exempel är bilregistret, som sköts av statliga vägverket men utnyttjas i bl.a. försäkringsbolagens och bilhandelns dagliga arbete. Försäkringsbolagen och bilhandeln kan dessutom uppdatera bestämda delar av registret.

Liknande exempel på privat-offentlig samverkan har gett Sverige en snabb, bred och fortfarande internationellt konkurrenskraftig utbyggnad av telekommunikationerna, i ett som det synes fruktbart samspel mellan dåvarande Televerket och Ericsson. Bredbandsområdet är dock ännu ett problemområde därvidlag. Register som bilregistret, fastighetsregistret och bolagsregistren utför viktiga funktioner för förvaltningen men är också allt viktigare och mer uppskattade tillgångar för försäkringsbranschen, bilbranschen, fastighetsbranschen och näringslivet i allmänhet.

Viktiga grundtjänster, som betalningstjänster, telefonkatalogtjänsten

och adressändring m.fl. sköts av privata aktörer. Denna samverkan och arbetsfördelning bör rimligen ske även i de kommande skeden av den digitala samhällsutvecklingen.

Oavsett huvudmannaskap måste dock vissa delar av den nya infrastrukturen regleras för att skydda medborgare och konsumenter, säkra konkurrensneutralitet samt allmänt bibehålla tilliten till system som i sin tur påverkar många funktioner i samhället. Så sker redan ifråga om finanstjänster, teletjänster och de offentliga tjänsterna.

Infrastruktur tjänster är ofta priskänsliga. En vinstmaximering kan äventyra funktionen som gemensam resurs som sänker transaktionskostnader och gör dubbelinvesteringar onödiga. Olika gemensamhetslösningar kan därför bli aktuella även i framtiden.

Breddad kompetens en förutsättning

Det perspektiv som IT-kommissionen lagt på IT-utvecklingen, en produktionskedja med tjänster för breda grupper som central uppgift, visar också tydligt vilka kompetenser som behövs i framtiden.

Den tekniska kompetensen kommer att vara absolut nödvändig även i framtiden. Den behöver också vidareutvecklas och förnyas i takt med den snabba tekniska utvecklingen. Men den måste kompletteras med professionell kompetens både om hur informationsresurser byggs upp och förvaltas och om tjänster utvecklas, designas och förmedlas.

En storskalig och samordnad satsning på digitalt producerade tjänster, och i fallet 24-timmarsmyndigheten också digitalt levererade tjänster via nätet, fordrar dessutom att denna kompetens finns i tillräcklig omfattning.

Även om Sverige har en större bredd i tjänsteutbudet än många andra länder är det dock tveksamt om ”Sveriges beredskap är god” inför de tjänstesatsningar som nu diskuteras. Den bild av kompetensläget i såväl offentliga som privata organisationer som IT-kommissionen fått i sina breda kontakter, både direkt och via olika nätverk, tyder snarare på att det finns risk för samma yrvakna kompetenskris som präglade webbexplosionen i slutet på 1990-talet.

På områden som ligger långt framme i tjänsteutvecklingen, som geografisk information, finns dessutom behov av att ersätta den kompetenta personal som förvaltar viktiga informationstjänster men som går i pension de närmaste fem åren.

En översiktlig granskning av utbildningsutbudet och forskningen på IT-området som ITkommissionen gjort visar att de tekniska utbildningarna fortfarande dominerar, och att de som gäller informationsresurser och tjänsteutveckling visserligen växer men ännu framstår som otillräckliga i förhållande till behov som kan utläsas av uttalade ambitioner. Samtidigt konstateras att antalet sökande till IT-relaterade utbildningar sjunkit de senaste åren, vilket rimligen speglar studenternas bedömning av de närmsta årens arbetsmarknad.

Det behövs således två typer av satsningar. För det första behövs rejäla och snabba förändringar i utbildningens och forskningens inriktning, mot ”mer I än T”, rimligen också en volymökning av utbildningen, samt, i det korta perspektivet, vidareutbildning av olika grupper i arbetslivet för nya uppgifter. För det andra behöver arbetsmarknaden anpassa rekrytering och den interna personalutvecklingen för att tillgodose kompetensbehoven till de åtaganden om tjänsteutveckling som görs från beslutsfattarna.

Som IT-kommissionen påpekat tidigare tillmäts den tjänsteinriktade IT-utvecklingen en central roll i de flesta prognoser, bl.a. i arbetet för ett bibehållet välfärdssamhälle och även för ett mindre slitsamt arbetsliv. Bristande handlingskraft och förnyelsevilja för denna del av kompetensutvecklingen kan få allvarliga följder på en rad andra viktiga samhällsområden.

IT-kommissionen återkommer i ett senare avsnitt med konkreta förslag till ”kompetenslyft” och förändringar i IT-utbildningen.

Långsiktig utveckling bidrar till förutsägbarhet, säkerhet och tillit.

I debatten om bredbandsutvecklingen har bl.a. företagare varit bekymrade över svårigheten att få hållbara besked om de tekniska förutsättningarna för verksamhet och investeringar utanför storstadsområdena.

Självfallet har också andra grupper, och medborgare i gemen, ett motsvarande intresse av att bedöma framtiden, inklusive den digitala tjänstemiljön, när de planerar sin verksamhet och för sina vardagsliv.

Det finns alltså ett värde i en så öppen och transparent planering som möjligt av de funktioner som är grundläggande för den digitala samhällsutvecklingen – för att kunna planera affärsverksamhet, skapa hjälpmedel och verktyg för själva utvecklingsprocessen och att kunna förutse vilka nya tjänster eller verksamhetsförändringar som påverkar oss som kund, patient, yrkesarbetande eller i vardagslivet.

Erfarenheten visar också att enbart insyn i den tekniska utbyggnaden inte är tillräcklig. Ytterst gäller kraven detjänster och nyttor som den samlade satsningen kan ge.

Ökad insyn i planeringen av både teknisk utbyggnad, uppbyggnaden av digitala informationsresurser och av tjänstemiljöer som baseras på dem är önskvärd och nödvändig. Det ger bättre möjligheter att granska logiken och sammanhanget i de aktuella satsningarna så att slutmålet ”nyttiga tjänster” kan uppnås och därmed också bedöma realismen i de löften som ställs ut.

Slutligen handlar det om tillit, förtroende och säkerhet. Ju mer förankrade beslut om större utvecklingsinsatser är i olika grupperingar i samhället, desto större tillit kan man förvänta sig för resultatet. Förtroendet byggs naturligtvis främst upp på basis av erfarenheterna från en tjänst och/eller den organisation som svarar för den. Men det behövs vanligen också andra förtroendeskapande insatser, som vetskapen att någon med mandat att ingripa övervakar att allt går rätt till samt regler och mekanismer för konsumentskydd och integritetsskydd. För grundtjänster tillkommer, som påpekats ovan, också försäkringar mot att inga särintressen kan utnyttja tjänsten för egna syften eller försvara för konkurrenter och nytillträdande på viktiga marknadssegment.

I botten behövs sedan säkerhetsfunktioner vad gäller tekniken och dess tillförlitlighet, för informationskvalitet och för att tjänstefunktioner inte kan manipuleras och missbrukas. Begreppen tillit, förtroende och säkerhet i IT-sammanhang behöver alltså också de breddas, specificeras och inbördes ses som delar i ett samverkande förtroendesystem.

Det digitala samhället under debatt

Den utveckling vi nu ser mot ett allt mer digitalt och tjänsteproducerande samhälle är enligt de allra flesta bedömare

kraftfull, kanske t.o.m. oundviklig, och för med sig omvälvande konsekvenser för så gott som alla samhällssektorer. Det är också en långvarig process, där vi ännu bara är i början. Den fordrar svåra prioriteringsbeslut som rör stora resurser och med ibland genomgripande effekter på hela vår samhällsekonomi. Det gör ”det digitala samhället” till ett naturligt och centralt ämne för en bred demokratisk debatt.

IT-kommissionen anser att riskerna för en förtroendeklyfta kring IT-politiken är uppenbara. I *Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken* konstateras att ”det finns få, om ens något, forum där breddtjänsternas frågor om prioritering av insatser, samverkan och ansvarsfördelning mellan sektorer, branscher, eller organisationer kan diskuteras”. En saklig, realistisk och nyttoorienterad debatt bör främjas, både om vad vi kan utnyttja den digitala utvecklingen till, vilka faror som behöver uppmärksammas och hur själva utvecklingsarbetet kan planeras, genomföras och finansieras.

IT-kommissionens breddade IT-begrepp och knytningen till tjänsteutveckling och nytta kan också bidra till en referensram och verklighetsbeskrivning för den demokratiska debatten. Den ger även dem möjligheter att bidra till debatten som inte kan eller vill diskutera komplicerade tekniska frågor.

Det handlar också om prioriteringar, i näringslivet och inte minst i den offentliga sektorn. De tekniska investeringarna, de som sker i informationssektorn och ifråga om grundtjänster kostar stora pengar under flera år i en redan trängd ekonomi. De aktualiserar prioriteringsfrågor inte bara inom och mellan sektorer och verksamhetsgrenar om vilka tjänster, och därmed vilken infrastruktur som bör ges ökade medel. Prioriteringarna gäller i kanske än högre

grad mellan nutid och framtid. Vilka aktuella och akuta behov idag ska stå tillbaka för framtidsmotiverade investeringar, i vården, i skolan, i glesbygdskommuner respektive i krisdrabbade branscher?

Betydligt fler grupper och enskilda medborgare kan delta i diskussioner om vilken information som behövs för viktiga beslut eller som bör finnas tillgänglig om vårt samhälle, nationellt eller lokalt mer än om den teknik som behövs. Om välfärdsutvecklingen är de flesta beredda att ge synpunkter och kommentarer. IT-utvecklingen har också relevans för att lösa flera av de aktuella samhällsproblemen, som den slitsamma arbetsmiljön, kompetensutveckling, tillväxt och sunda finanser. Men det fordras att olika åtgärder på ett rimligt och realistiskt sätt knyts till de nyttor de förväntas åstadkomma.

Därmed knyts också IT-debatten naturligen an till de allmänpolitiska mål som nämns i IT-propositionen. Diskussionen kan lämpligen ta sin utgångspunkt i det handlingsprogram för breddtjänster som IT-kommissionen föreslog, och som skulle kunna täcka in både visioner, praktiska förutsättningar, genomförande m.m. samt en demokratisk förankringsprocess.

Avstamp för en ny IT-politik – IT-kommissionens slutsatser och förslag

I de följande avsnitten redovisar IT-kommissionen sina slutsatser och förslag på några områden som kommissionen arbetat med under sitt sista arbetsår.

Insatserna och förslagen utgår från den samlade vision för den utveckling av det digitalatjänstesamhället som sammanfattats ovan och som presenterats i *Breddtjänster – ett nytt skede i IT-politiken*.

Förslagen täcker ett antal viktiga aspekter på den framtida utvecklingen. Däremot gör framställningen inte anspråk på att vara en ”samlad IT-politik”. Det arbetet återstår ännu.

Vissa av de följande avsnitten är mer utvecklade och underbyggda med sakmaterial från konsultrapporter m.m. medan andra är mer översiktliga och resonerande som bakgrund till de förslag och rekommendationer som ges.

3. En bra miljö för tjänsteutveckling.

.....

IT-kommissionens förslag

- * Regeringen bör utforma ett sektorövergripande handlingsprogram för bred tjänsteutveckling och en modern nyttoorienterad IT-politik för förvaltning och näringsliv
- * En framtidsvy och analys av det framtida digitala tjänsteutbudet och dess struktur bör göras i en särskild utredning
- * En stärkt strategi för 24-timmarsarbetet, med ökad uppmärksamhet på små och medelstora organisationers förutsättningar, bör ingå som en viktig komponent i programmet
- * Främjandeinsatser för tjänstedesign bör genomföras, och även innefatta en utvärdering och vidareutveckling av tävlingen Guldlänken
- * Stöd till uppbyggnad av nya utvecklingstraditioner och kreativ försöksverksamhet bör ingå som förberedelse inför inledningen av programmet
- * Kommunerna bör aktivt bygga upp testmiljöer som kan fungera som gemensamma utvecklingscentra
- * En främjandekommission eller -delegation får i uppgift att stimulera och driva på ett genomförande av handlingsprogrammet inom både näringsliv och förvaltning

4. Informationsresursansvar och standardiseringssamarbete.

.....

IT-kommissionens förslag

- * Regeringen bör tydligare klargöra informationsresursansvaret särskilt för sektorsmyndigheter, i den riktning som exemplen från regleringsbrev till socialstyrelsen m.fl. visar
- * Regeringen bör uppdraga åt myndigheter att utarbeta översikter och utvecklingsplaner för viktiga informationsresurser
- * Regeringen bör initiera ett handlingsprogram för informationsstandardisering och utse en förhandlingsman som utarbetar former för samverkan och finansiering av gemensamma insatser i kontakt med viktiga näringslivsbranscher
- * Möjligheterna till punktvisa informationsstandardisering bör uppmärksammas, och initiativ till att skapa informationsplattformar likt den Arbetsmarknadsverket bidragit till bör ges stöd både av statsmakterna och av näringslivets branschorgan

5. Praktikfall: Internet – handelsplats eller beslutsstöd för köpare?

.....

IT-kommissionens förslag

- * Regeringen bör utarbeta ett handlingsprogram för att utnyttja Internet som verktyg för ökad transparens och ökat konsumentinflytande i handeln samt som medel att främja ökad konkurrens
- * Regeringen bör uppmärksamma och uttala sitt stöd för de standardiseringsinsatser av information om varor och tjänster samt producenter och leverantörer som nu görs bl.a. på basis av FN-koden UNSPSC, ebXML m fl

* Frågor om konsumentinflytande, små och medelstora aktörers konkurrensmöjligheter m.m. bör bevakas i det pågående EU-arbetet och i Nordiska rådets strategi för e-handel

6. Strategier och organisation för modern tjänsteutveckling.

.....

IT-kommissionens förslag

- * Regeringen bör främja strategier för tjänsteutveckling i ett verksamhetsperspektiv, med de komponenter som RRV och IT-kommissionen föreslår, samt stimulera en modernisering av utvecklingsorganisationen i myndigheter och andra organisationer.
- * En interdepartemental beredningsprocess för gemensamma utvecklings- och investeringsfrågor bör inrättas i Regeringskansliet.
- * Regeringen bör pröva att utnyttja delar av de amerikanska erfarenheterna för att särskilt stärka en utvecklingsinriktad organisation vad gäller informationsresurser.

7. Tjänsteutvecklingsprocess ersätter systemutveckling?

.....

IT-kommissionens förslag

- * Regeringen bör, i samarbete med näringslivets branschföreträdare, initiera en kraftsamling, t ex inom ramen för en framtida delegation, för att höja kvaliteten i utvecklingsarbetet för IT och digitala tjänster
- * Regeringen bör utfärda nya riktlinjer för hantering av utvecklingsprojekt och ITrelaterade investeringar
- * En organisationskommitté för ett virtuellt *Institut för den digitala tjänsteutvecklingensteori och praktik* bör tillsättas med målet att inrätta ett sådant institut under 2004.
- * Vinnova och Statskontoret bör ges i uppdrag att i kontakt med det

nya institutet utforma ett program för metodutveckling och förnyelse av digitala utvecklingsarbetets arbetsformer i förvaltning och näringsliv

8. Kompetenslyft eller kompetenskris?

.....

IT-kommissionens förslag

- * En breddning och förnyelse bör ske av IT-utbildningen på högskole- och universitetsnivå och stödjas av ledningen för lärosäten och berörda fakulteter
- * Tydligare avsnitt om informations- och tjänsteutveckling bör ingå i IT-utbildningen
- * Förnyelsen av systemvetarutbildningen bör påskyndas bl.a. med stöd av erfarenheterna från IT-universiteten och andra pilotutbildningar samt utifrån Högskoleverkets kvalitetsgranskning
- * Högskoleverket och KK-stiftelsen bör överväga en kraftsamlingskonferens för att främja och förnya den framtida IT-utbildningen
- * Breddade IT-moment som tar upp informationsresurs- och tjänstefrågor bör i princip ingå i "alla" ämnen (mainstreaming).
- * Verket för skolutveckling bör utforma nationella IT-relaterade kurser för gymnasiet med inriktning på informations- och tjänsteutveckling

9. Kompetenskampanj för tjänsteutveckling i arbetslivet.

.....

IT-kommissionens förslag

- * Regeringen tar initiativ till en kampanj för kompetensutveckling

för utveckling av digitala tjänster, KompUTens-kampanjen.

* En förhandlingsman får i uppdrag att i kontakt med olika intressenter organisera kampanjen enligt det skisserade förslaget, samt finna en finansieringslösning för det nationella arbetet samt för aktivitetsstöd till utbildningsmaterial och –aktiviteter bland samarbetsparterna.

* En uppföljningsplan görs upp för det nationella arbetet samt under medverkan från samarbetsparterna.

10. Finansierings- och prissättningsfrågor.

.....

IT-kommissionens förslag

* Ekonomistyrningsverket bör ges i uppdrag att ytterligare informera och ge råd om hur de nya reglerna för redovisningen av immateriella anläggningstillgångar som exempelvis informationssystem, databaser och större tjänsteinvesteringar.

* En förnyad utredning av avgifter för digitala informationskällor bör göras, som identifierar och kartlägger existerande konflikter mellan olika avgiftssystem och föreslår olika lösningsmöjligheter med målet att utforma en rationellare och praktiskt mer lättillämpad avgiftspraxis.

11. Statistikunderlag för investeringsbeslut och policy.

.....

IT-kommissionens förslag

* SCB bör få i uppdrag att, bl.a. i kontakt med SIKA, göra en förstudie om den framtida IT-statistiken, med utgångspunkt i det digitala tjänstesamhällets behov av beslutsunderlag med stöd av de synpunkter IT-kommissionen lämnat här

* Statskontoret bör få i uppdrag att på motsvarande sätt komplettera den uppföljning som sker av 24-timmarsarbetet

12. Det digitala tjänstesamhället i ett demokratiskt perspektiv.

.....

IT-kommissionens förslag

* Regeringen bör stimulera en demokratisk debatt om det framväxande digitala samhället, om de beslut och prioriteringar som behövs och om de möjligheter och faror utvecklingen kan innebära.

* Regeringen bör i samarbete med bl.a. folkrörelser, forskningsinstitutioner och näringslivets branschföreträdare främja framtagandet av prognoser, framtidsanalyser och andra faktasammanställningar som underlag bl.a. för en sådan debatt.

* Möjligheterna att utnyttja ”IT som verktyg för debatt om IT” bör tas till vara.

* Folkbildningsorganisationerna bör i samarbete med övriga folkrörelser ta initiativ till en bred utbildningsinsats som stöd för den demokratiska debatten.

* Olika former av virtuella Framtidsforum om vår digitala framtid bör stimuleras och stödjas

* Myndigheters initiativ till servicedialoger bör stödjas, bl.a. i linje med de förslag Statskontorets utredning i frågan lagt fram.

IT-politisk strategigrupp.

Från näringsdepartementets hemsida.

Bilaga till protokoll II 21 vid regeringssammanträde 2003-06-18. N2003/4799/ITFoU.

Bakgrund

Sverige skall som första land bli ett informationssamhälle för alla. Det är det IT-politiska mål som fastslogs av riksdagen år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). IT-politikens inriktning är att främja tillväxt, sysselsättning, regional utveckling, demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald, effektiv förvaltning samt ett hållbart samhälle. De prioriterade uppgifterna för staten är att öka tilliten till IT, kompetensen att använda IT samt tillgängligheten till informationssamhällets tjänster.

IT-utvecklingen kommer fortsatt att ha avgörande betydelse för såväl den ekonomiska tillväxten som förändringen av samhället i stort. Det är därför angeläget att Sverige befäster sin ställning som IT-nation och genom en framsynt politik flyttar fram positionerna ytterligare. Det är viktigt för näringslivets utveckling och konkurrenskraft och för människors livskvalitet och delaktighet i samhällsutvecklingen. IT kan också vara ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljökvalitetsmålen och för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. För att påskynda denna utveckling krävs fortsatta och fördjupade insatser för att främja ett informationssamhälle för alla. Genom positiv IT-utveckling och nya initiativ till användning kan tillväxt främjas både för IT-industrin och genom ett framgångsrikt näringsliv som blir

alltmer beroende av IT i sin verksamhet, sina produkter och tjänster. Därtill bidrar en sådan utveckling till att stärka Sveriges anseende och roll i det internationella samarbetet.

En framgångsrik utveckling är beroende av att attraktiva elektroniska tjänster utvecklas och används. I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) aviserades därför en delegation för att främja offentliga elektroniska tjänster. Det är dock viktigt att det även skapas andra förutsättningar för tillväxt som t.ex. en väl fungerande och säker infrastruktur för elektronisk kommunikation. Enligt regeringens bedömning behövs det därför även åtgärder på ett övergripande plan som stimulerar tillväxt och tillgänglighet samt skapar tillit. Det ligger också i linje med riksdagens uttalanden.

I anslutning till utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet och utnyttjandet av de statliga stöden har det uppkommit en rad frågeställningar om den framväxande infrastrukturen. Det har därvid framförts förslag om insatser av olika slag, som inte någon av marknadens aktörer eller berörda myndigheter och organisationer vill eller kan åta sig.

Riksdagen har beslutat om politiska mål och en ny lag om elektronisk kommunikation (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228). Lagen omfattar elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster dvs. överföringstjänster, men inte innehållet i tjänsterna. Propositionen innehåller också en redovisning av regeringens syn på myndighetsorganisationen och uppgifterna på området.

Av riksdagens betänkande med anledning av propositionen om lag om

elektronisk kommunikation, m.m. (bet. 2002/03: TU6) framgår att fortsatta och fördjupade insatser förutsätts för att påskynda utvecklingen mot ett informationssamhälle för alla. Utskottet anger att staten har ett särskilt ansvar för att IT-utvecklingens positiva drivkrafter kan tas till vara inom olika samhällsområden. Vidare framgår av utskottets betänkande att en väl fungerande IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är avgörande för Sveriges möjligheter att kunna utveckla sin ledande ställning på IT-området. Genom pågående insatser och de ytterligare åtgärder som blir möjliga genom den nya lagstiftningen om elektronisk kommunikation ges goda förutsättningar för en målmedveten utveckling mot ett informationssamhälle för alla.

IT-kommissionen har sedan våren 1994 haft i uppdrag att främja en bred användning av informationsteknik i Sverige. Uppdraget löpte ut den 31 maj 2003. I sitt slutbetänkande Digitala tjänster – hur då? (SOU 2003:55) redovisar IT-kommissionen bl.a. förslag till en nyttoinriktad IT-politik.

Verket för innovationssystem VINNOVA har på uppdrag av regeringen redovisat ett förslag till ett utvecklingsprogram för IT och telekom-sektorn (N2002/10876/ITFoU). Ett av förslagen var att skapa ett nationellt nätverk av testbäddar, dvs. testmiljöer. I februari 2003 uppdrog regeringen åt Interaktiva institutet att undersöka förutsättningarna för att utveckla stommen till ett nationellt nätverk av testmiljöer för IT-baserade tjänster. Arbetet ska ske i form av en nationell förstudie (N2003/1019/ITFoU). VINNOVA har vidare på uppdrag av regeringen redovisat en nationell strategi för FoU inom området tillämpad informationsteknik (N2002/12353/ITFoU).

Arbetsgruppen för IT och demokrati inom Justitiedepartementet har i

juni 2003 presenterat rapporten "Digitala klyftor - förr, nu och i framtiden". Rapporten är ett underlag för en övergripande politisk strategi för att minska de digitala klyftorna.

Regeringen har den 18 juni 2003 fattat beslut om att tillsätta en delegation, Delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (dir. 2003:81), med uppdrag att stimulera utvecklingen och användningen av elektroniska tjänster inom det offentliga åtagandet. Målen är att förbättra och effektivisera offentlig verksamhet, öka tillgängligheten till viktig samhällsservice, underlätta medborgarnas insyn och delaktighet i offentliga beslutsprocesser samt stimulera näringslivets konkurrenskraft.

Nationella insatser skall även ses som en del av åtaganden inom ramen för EU-samarbetet, t.ex. handlingsprogrammet e-Europa 2005.

Regeringen har mot denna bakgrund bedömt att det finns behov att tillsätta en arbetsgrupp som skall vara strategisk och pådrivande när det gäller utvecklingen av informationssamhället. Dess syfte är även att förstärka informationssamhällets möjligheter att bidra till hållbar tillväxt och nytta för medborgaren. Detta ligger också i linje med det IT-politiska målet att Sverige som första land skall bli ett informationssamhälle för alla.

Strategigruppens uppgifter

Strategigruppens uppdrag är att främja det svenska informations-samhällets fortsatta utveckling. Syftet är att bidra till att det IT-politiska målet, att Sverige som första land skall bli ett informations-samhälle för alla, uppnås och därmed bidra till en långsiktigt hållbar tillväxt och nytta för medborgaren.

Strategigruppens närmare uppgifter är att

- bidra till att samarbeten och miljöer kommer till stånd som främjar konkurrenskraft och innovationer baserade på IT
- inom ramen för en fri marknad verka för framtidssäkra, tillgängliga, konkurrensneutrala och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät; strategigruppen skall utgöra ett forum för diskussion om dessa frågor samt verka för att frivilliga samarbeten kommer till stånd när behov föreligger
- identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att främja bredbandsutbyggnaden i den del detta inte naturligt faller inom någon organisations eller myndighets ansvarsområde
- identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att öka tilliten till IT
- uppmärksamma även mjuka värden, dvs. behov som främjar livskvalitet, gemenskap, kultur m.m., i informationssamhället och därvid bedöma risker och möjligheter när det gäller bl.a. informations-samhällets sociala och kulturella effekter
- föreslå hur IT-politiken och begreppet informationssamhälle bör utvecklas i framtiden och verka för att målet om ett informations-samhälle för alla uppnås.

Strategigruppen skall vara framåtblickande och regelbundet kunna bistå regeringen i de frågor som uppdraget omfattar. Gruppen skall sprida information om sitt arbete, både nationellt och internationellt och därmed bidra till att stärka Sveriges anseende som informations-

samhälle. Strategigruppen skall vidare bidra till att skapa medvetenhet och reflektion över det svenska IT-samhället.

Strategigruppen skall tillvarata de erfarenheter och kunskaper som finns i pågående och genomförda utredningar, uppföljningar och andra utvecklingsprojekt, såväl nationellt som internationellt, med anknytning till strategigruppens uppdrag.

I det förslag som regeringen lämnat till riksdagen avseende lag om elektronisk kommunikation ingår även regeringens bedömning av myndighetsorganisationen och uppgifterna på området. Föreliggande uppdrag innebär inte någon förändring av denna bedömning, t.ex. i frågor som rör elektroniska kommunikationsnät.

Strategigruppens uppgifter angränsar till flera myndigheters, organisationers och kommittéers ansvarsområden. Det är därför angeläget att strategigruppen tar lämpliga kontakter med berörda instanser. Vad gäller tillitsfrågorna skall strategigruppen beakta OECD:s riktlinjer för nät- och informationssäkerhet (OECD Guidelines for the Security of Information Systems and Networks: Towards a Culture of Security) som antogs den 25 juli 2002 och den genomförandeplan som är under utarbetande.

Strategigruppen skall vidare följa pågående arbete som bedrivs inom Regeringskansliet såsom bl.a. Arbetsgruppen för innovationspolitik, Forum för IT och miljö samt Arbetsgruppen för IT och demokrati.

Näringsdepartementet: Postadress 103 33 Stockholm.
Besöksadress Jakobsgatan 26. Telefonväxel 08-405 10 00. Telefax 08-411 36 16. E-post: registrator@industry.ministry.se 80

**Från näringsdepartementets hemsida:
Ordförande och ledamöter, regeringens IT-politiska
strategigrupp.**

Christer Sturmark, IT-entreprenör, samhällsdebattör, riskkapitalist, författare och föredragshållare. Studerade Datavetenskap på Uppsala Universitet, med specialisering på artificiell intelligens och matematisk logik. Startade sitt första företag Datamedia 1989 och 1996 Internetföretaget Cell.

Bo Dahlbom Chef för Svenska IT-institutet och professor vid IT-universitetet i Göteborg. Bedriver forskning om IT och framtiden, leder forskningsprojekt och handleder doktorander. Debatterar, skriver och håller föredrag om informationsteknologi och framtiden.

Kenneth Olausson – Vd Interaktiva Institutet
Är utbildad i komposition vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, där han senare arbetade under 9 år. Har de senaste 5 åren arbetat som VD och byggt upp det innovationsinriktade forskningsinstitutet "Interactive Institute" som arbetar med hur digitala medier påverkar och inverkar på samhällsutvecklingen i både stort som smått.

Patrik Fältström – Nät/Internetexpert Arbetar med tekniska strategifrågor på Cisco Systems och sitter i ledningen för IETF (the Internet Engineering Task Force).

Suss Forssman Thullberg – avd. chef enheten för information/kommunikation på Myndigheten för Skolutveckling där ansvaret för IT-utvecklingen i skolan ligger. Hon är ansvarig för det fortsatta arbetet med IT i skolan efter ITiS. Har arbetat 10 år i den statliga utbildningsadministrationen och 5 år med strategisk planering i skolverkets stab.

Stefan Hedin – kommunalråd Sandvikens kommun, IT-tekniker. Har ett djupt engagemang i både lokala och regionala IT frågor. En av drivkrafterna till den regionala IT-infrastrukturen i Gävleborg och det regionala samarbetet kring detta.

Ylva Hambraeus Björling – Vd IT-Företagen
Arbetar utifrån önskemål från IT-företagens medlemmar och jobbar för att branschens frågor ska få uppmärksamhet såväl nationellt som internationellt bland annat i media, genom föredrag och föreläsningar. Vill också bidra till att undanröja hinder och att användningen av IT ökar.

Shirin Laji, strategiska frågor inom IT och telekom. Har en bakgrund med studier på matematiklinjen och KTH och har bl.a. arbetat som försäljningschef på Ericsson under många år. Har jobbat inom IT-branschen i 18 år och sedan 3 år tillbaka fokuserat på 3G. Engagerad i samhällsfrågor och politik

Nadja Lyberg, undersköterska på Oskarshamns Sjukhus. Har jobbat som projektledare för IT-projektet "Users Award" inom LO och inom Kommunal med att utveckla ett kvalitetssäkringssystem av vården (Sequra).

Sekretariat

Maria Häll, civ.ing. datateknik Luleå Tekniska Universitet. Jobbade tidigare som politisk sakkunnig, transportpolitik och IT-politik, åt statsrådet Ulrica Messing. Har jobbat som IT-strateg och projektledare för bredbandsprojektet "Samverkan kring IT-infrastruktur" på Svenska Kommunförbundet/Landstingsförbundet och som ansvarig för Gävle kommuns stadsnät GavleNet på Gävle Energi. Arbetade innan dess som IT ansvarig på Sandvikens kommun och som systemerare/programmerare på Ovako Steel i Hofors och SSAB i Luleå.

Världshistorien på nio sidor. **Sven Winnell 1995**

I världshistorien slutar forntiden omkring år 400 och i svensk historia 1060. Medeltiden slutar i båda fallen omkring år 1500, i svensk historia noga räknat 1521. Därefter följer nya tiden. Tidsgränserna för de tre epokerna sattes på 1700-talet.

Innehåll:

- * Forntiden. Till omkring 400.
- * Medeltiden. 400-1500.
- * Nya tiden . Från 1500.
- * Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.
- * Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.
- * Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939.
- * Andra världskriget 1939-1945.
- * Efterkrigstiden. Från 1945.
- * Nutid och framtid.
- * Världsbefolkningen.
- * Afrikas och Asiens äldsta historia.
- * Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.
- * Sveriges historia.
- * Källor till de historiska avsnitten.

Forntiden. Till omkring 400.

Universum räknar man med kom till för ca 15 miljarder år sedan, jorden bildades för 4 - 5 miljarder år sedan, människorna blev människor i de tropiska trakterna i Afrika för en eller ett par miljoner år sedan.

Grottmålningar i Sydeuropa vittnar om att människor för 20 000 år sedan var mycket konstnärligt begåvade. För 40 000 år sedan kunde människor leva över stora delar av världen. De första kända skulpturerna bildades kring Nilen, Eufrat-Tigris och Indus. Pyramiderna, de äldsta ca 5000 år gamla. är bland de äldsta vittnesbörden.

Den europeiska kulturen, som blivit hela västerlandets, och spritt sig också till österlandet, har sitt ursprung i kulturer kring östra delarna av Medelhavet, bl a i Grekland för ca 2500 år sedan, där den västerländska filosofin började på 500-talet f Kr.

Vid tiden för vår tideräknings början var romarna de dominerande med ett rike runt Medelhavet som var under expansion och på 100-talet sträckte sig långt upp i Mellaneuropa.

Kristendomen vann anhängare och påvedömet utvecklades till en stark världslig makt. De gamla romerska religionerna gick tillbaka, den romerske kejsaren Konstantin övergick till kristendomen och flyttade sitt residens från Rom till Konstantinopel år 330. Kort därefter, år 395, delades riket i Västrom och Östrom. Västrom föll i händerna på germanerna som kom norrifrån, och den siste västromerske kejsaren avsattes 476. Det stora romerska riket föll samman, och det är det som är gränsen för forntiden.

Medeltiden 400-1500.

Den mest intressanta utvecklingen under världshistoriens medeltid tilldrog sig i Europa, och började med ett starkt påvedöme i Sydeuropa

och icke-kristna folk som under strider grupperade sig i Mellaneuropa i allt större och större riken. Påvedömet i Rom med den romersk-katolska läran bredde sedan ut sina läror norrut och ökade inflytandet. I Östom utvecklades den grekisk-ortodoxa läran utan större inflytande över Europas följande historia. På 600-talet utformade Muhammed den islamska läran, som bredde ut sig främst inom områdena öster och söder om Medelhavet.

Det östromerska riket bestod till 1453 då turkar kom in och tog makten.

Nya tiden. Från 1500.

Såsmåningom bröts påvedörets makt i de övre delarna av Europa av de världsliga furstarna, och lärorna ifrågasattes av bl a Luther, som 1517 började den sk reformationen. Åren kring 1500 innehöll många förändringar som gett anledning till att därifrån räkna en ny epok.

Påvedömet under medeltiden gjorde anspråk på att ha monopol på tolkning av livets alla gåtor och hade bl a en mycket bestämd uppfattning om människornas och jordens plats i universum : jorden var universums centrum och därkring rörde sig solen och himlarna. Denna uppfattning opponerade sig Copernicus (1473-1543) mot i en skrift 1543, han menade att solen stod i centrum.

Columbus upptäckte Amerika 1492 och andra seglade åt andra håll så att världen blev mycket större än förut. En viktig förändring innebar boktryckarkonsten, som började på 1440-talet och som gav nya möjligheter att sprida information.

Inom vetenskap och teknik gjordes framsteg, ett av de stor namnen därvidlag var Leonardo da Vinci (1452-1519). Den nuvarande Peterskyrkan i Rom kom till, kupolen blev klar 1590 under ledning av Michelangelo. Italienaren Machiavelli (1469-1527) framförde åsikter om hur furstarna borde utöva sin makt, i allmänhet och bl a med kraft gentemot kyrkan.

Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.

Under nya tidens början skaffade sig Europeerna kolonier i förut okända delar av världen och på hemmaplan fortsatte striderna. Nya tiden fram till 1648, Westfaliska freden, brukar ses som religionsstridernas tidevarv. Under den här tiden bildades också sk nationalstater med starka furstar i ledningen. Sverige blev en stormakt och stod på höjden vid slutet av den här perioden. Tiden 1648 fram till 1789 med den franska revolutionen ses som den oinskränkta furstemaktens epok med bl a mäktiga franska kungar, Ludvig XIV, XV och XVI, som revolutionärerna opponerade mot. I kolonierna i Amerika uppstod också opposition och folk frigjorde sig från herrarna i Europa och bildade Amerikas Förenta Stater 1786. Under den oinskränkta furstemaktens tid fanns i Europa stora riken som hade stora resurser och bekämpade varandra. I de striderna förlorade Sverige sin stormaktsställning 1718.

Den franska revolutionen 1789 var en revolution mot den hårda kungamakten och innebar bara början på vägen mot en större spridning av makten.

Napoleon var 20-årig löjtnant när revolutionen bröt ut, han skaffade sig makt, blev kejsare, ville erövra världen och satte hela Europa på krigsfot, men kämpades ned vid Waterloo och placerades oskadliggjord på St Helena i Atlanten 1815.

Efter hans krig samlades Europas mäktiga på kongressen i Wien 1815 och ritade upp en ny politisk karta över Europa. Under napoleontidens slutskede var Sverige med mot Napoleon och utkämpade sitt senaste och förhoppningsvis sista krig. Vid Wienkongressen fick Sverige huvudsakligen gränserna som finns idag.

Drivkrafter under den här perioden var bl a idéerna under den sk upplysningstiden då bl a Montesquieu (1689-1755) skrev om maktfördelning med en udd mot furstarnas starka makt, och Diderot samlade mänskligt vetande i "Encyklopedin" i 35 band 1751-1780.

Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.

I världshistorien är 1815 ett stort årtal. Som slutpunkt för den epok som började då kan man sätta 1914 då första världskriget började. Under de hundra åren bröt en demokrati med lika rösträtt för alla i stort sett igenom i några av de mest välutvecklade länderna, och industrier för varutillverkning i stor skala växte fram.

Världsbilden förändrades väsentligt när Darwin 1859 lade fram sin bok om arternas uppkomst, - en stöt mot de kyrkliga lärorna. Inom naturvetenskaperna gjordes viktiga upptäckter och en välutvecklad atomteori fanns innan första världskriget bröt ut. Mendel var pionjär inom ärftlighetsforskningen och gjorde viktiga rön, som dock föll i glömska och fick spridning först år 1900.

Överbefolkning ledde till uppkomsten av fattiga proletärer som Karl Marx intresserade sig för, 1847 författade han tillsammans med Engels ett kommunistiskt manifest. Första internationalen, en arbetarorganisation, bildades i London 1864. Den andra bildades i Paris 1889 med arbetarombud från 19 länder, bl a Sverige. Då ställdes som mål bl a 8-timmarsdag sex dagar i veckan, vilket blev lag i Sverige 30 år senare 1919, och man införde 1 maj som arbetarnas demonstrationsdag. Denna international upphörde 1914.

Den tredje, kommunistiska internationalen, Komintern, bildades 1919, ledd av Lenin.

I Amerikas Förenta Stater avskaffades slaveriet efter inbördeskrig 1861-1865.

År 1914 behärskade europeerna en stor del av världen utanför Europa, de hade kolonier eller härskade på annat sätt. Självständiga stater utanför Europa var huvudsakligen i Amerika USA, Mexiko och de flesta staterna som 1990 finns söder därom, i Afrika Etiopien och Liberia och i Asien Turkiet, Arabien, Persien och Afghanistan i Främre orienten och bortom Indus : Kina, Mongoliet, Japan, Siam och några småstater i Tibet.

Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939.

Perioden 1914-1945 bildar en ny epok med första världskriget, mellankrigstiden och andra världskriget. Österrikes tronföljare mördades 1914 med ett skott i Sarajevo och det utlöste första världskriget 1914-1918, som ledde till stora förändringar av Europas karta. Kriget var en fortsättning på gamla maktstrider i Europa och slutade med nederlag för Tyskland.

I krigets spår ägde rum revolutioner i Tyskland och framför allt i Ryssland som förvandlades till Sovjetunionen. Ett antal nationalstater uppstod eller återuppstod. Finland, Estland, Lettland och Litauen blev självständiga stater. Polen, som varit uppdelat på grannländer, återuppstod. Tyskland förminskades. Tjeckoslovakien tog arv efter bl a det medeltida Böhmen. Rumänien förstörades. Serbien växte ut till Jugoslavien. Österrike-Ungern splittades. Det Ottomanska-Osmanska riket som existerat från 1300-talet och omfattat områden i Nordafrika, Mellanöstern och delar långt upp i Östeuropa splittades. En turkisk nationalstat bildades 1923 och av övriga delar bildades såsmåningom många skilda stater. Av Europas många monarkier återstod efter kriget och revolutionerna drygt ett dussin.

På initiativ av USA-presidenten Wilson tillkom 1919 Nationernas förbund, men hans eget land blev aldrig medlem och Sovjetunionen stod också utanför.

Spanien blev republik 1931 och sedan utbröt där inbördeskrig som slutade med att general Franco blev diktator. Italien underkuvade Etiopien 1936 under ledning av Mussolini som gjort sig till överste makthavare, diktator, i Italien. Japanerna ockuperade större delen av Kina 1937-1938. Stalin gjorde sig till diktator i Sovjetunionen.

I Tyskland uppträdde Adolf Hitler och bildade den nationalsocialistiska rörelsen. Han blev rikskansler 1933, statschef 1934 med titeln "Führer und Reichskanzler" och gjorde sig till diktator. Han tog Österrike mm "under sitt beskydd", dvs ockuperade och anslöt till Tyskland.

Andra världskriget 1939-1945.

Brittiske premiärministern Chamberlain gjorde 1938 med Hitler en överenskommelse som skulle stoppa Hitlers framfart, och kom hem till London med ett papper som garanterade "fred i vår tid". Det blev dock en kort garantitid, hösten 1939 angrep tyskarna Polen och det andra världskriget kom igång. Det var till en början lokalt, men utvidgades våren 1941. Danmark och Norge ockuperades 9 april 1940 av tyskarna och Holland och Belgien den 10 maj. Frankrike var helt ockuperat i juni. Italien inträdde därefter på Tysklands sida.

I en tysk-rysk vänskapspakt 1939 "fick" ryssarna de baltiska länderna, och efter finsk-ryska vinterkriget 1939-40 måste Finland avstå Karelen. Vänskapen tog slut när tyskarna angrep Sovjetunionen 1941. I december det året anföll japanerna USA genom bombning av den amerikanska flottbasen Pearl Harbor. Kriget fick därmed full styrka med Tyskland, Italien och Japan på den ena sidan och England, USA och Sovjetunionen på den andra. Krigshandlingar förekom huvudsakligen i Europa, Nordafrika och Ostasien. Sverige kunde hålla sig utanför kriget.

Det gick sämre och sämre för tyskarna och de allierade på andra sidan träffades i Jalta i februari 1945 och gjorde upp om krigsslutet och Europas framtid, det var brittiske premiärministern Churchill, amerikanske presidenten Roosevelt och Sovjetdiktatorn Stalin. Den 30 april 1945 var det tyska nederlaget nära och Hitler begick självmord i en bunker i Berlin. Kapitulation följde kort därefter. Men kriget pågick i Asien. För att få definitivt slut på det lät amerikanske presidenten hösten 1945 fälla två atombomber över Japan, som då kapitulerade. President var vid denna tid Truman, sedan Roosevelt avlidit i början av april. Mussolini avrättades av italienska partisaner.

Det andra världskriget har setts som som en kamp för demokratin mot Hitlers diktatur med "arier" som herrefolk och med en rasism som riktades isynnerhet mot judar med en strävan att utplåna dem helt.

Efterkrigstiden. Från 1945.

Den europeiska politiska kartan efter andra världskriget såg i stort sett ut som före kriget, men de baltiska staterna blev sovjetiska delstater, Polen flyttades västerut och Tyskland delades i öst och väst. Alla de östeuropeiska staterna förvandlades till s k folkrepubliker i rysk regi.

Som supermakter framstod efter kriget USA och Sovjetunionen. Vänskapen dem emellan under kriget övergick snart i fiendskap i ett "kallt krig", en "järnridå" drogs ned i Europa mellan öst och väst. Världspolitiken har under efterkrigstiden präglats av motsättningarna mellan USA och Västeuropa å den ena sidan och Sovjetunionen å den andra.

De krigshärdade delarna av världen återuppbyggdes. Kolonierna frigjorde sig vartefter och bildade en stor mängd nya stater, många i Afrika. De västeuropeiska staterna har blivit fredliga demokratier, även Spanien.

På 80-talet gjorde sig polackerna mer och mer fria från det sovjetiska inflytandet, och med början 1989 har fredliga revolutioner i Sovjetunionens s k satellitstater i Östeuropa ratat den sovjetiska kommunismen som havererat. Tysklands två delar har förenats 1990. I Sovjetunionen har kommunistpartiets partimonopol avskaffats och den sovjetiska s k kommandoekonomin avses bli ersatt av en marknadsekonomi mer av västeuropeiskt snitt.

Nationernas förbund havererade och kunde inte hindra andra världskriget. Som en efterföljare bildades vid krigsslutet Förenta Nationerna, FN. Organisationen har under efterkrigstiden medverkat till att dämpa många svåra konflikter länder emellan. Den medverkade till bildandet av staten Israel 1948 med avsikt att ge judarna det hemland de inte haft och saknat under långa tider. Judarna har dock inte varit nöjda med det land de fått och krävt mera, vilket orsakat strider i trakterna där hela efterkrigstiden, strider som äntligen kanske kan ta slut i och med en påbörjad fredsprocess mellan Israel och palestinierna 1995 och en palestinsk president 1996.

Nutid och framtid.

1980-1988 pågick ett stort krig mellan Irak och Iran med stora förluster för båda men utan några tydliga praktiska resultat. Hösten 1990 invaderades Kuwait av Irak, vilket väckte protester världen över. En FN-allians med USA i spetsen slog i ett sexveckorskrig med all moderna krigsteknik tillbaka Irak, som ålades betala skadestånd och att förstöra vapen mm.

I Sydafrika har konservativa regimer länge förhindrat en demokratisering, men under 90-talet har rasåtskillnadspolitiken upphört och landet har som president fått Nelson Mandela, representant för de svarta. I Afrika för övrigt finns många problem med krig och annat, bl a problem med virusjukdomar. I många delar av världen har demokratiseringssträvandena haft stora svårigheter, bl a i Syd-och Mellanamerika. I Sydostasien finns problem.

Atombomber och andra förfärliga krigsredskap har blivit så utvecklade att de kan förstöra möjligheterna till liv på jorden. Mänskligheten har hamnat i en fälla där människorna blir tvungna att samverka. Sedan Sovjetunionen upphört fr o m 1992 anses det dock att "det kalla kriget" upphört och att faran för atombomber minskat. I Jugoslavien har efter 1991 pågått ett inbördeskrig som äntligen resulterat i ett slags fred i slutet av 1995.

I Västeuropa har hela efterkrigstiden pågått en integrationsprocess som lett fram till Europeiska Unionen, EU, där Sverige trätt in 1 januari 1995. Unionen lider av "demokratisk underskott", dvs gamla demokratiska principer är satta ur spel, lagar utfärdas av ministrar och mycket bestäms i den av en byråkrati i Bryssel.

Trots motgångar har demokratins princip blivit ledstjärna världen över, men mycket återstår innan den helt slagit igenom i praktiken. Den sovjetiska kommunismen avses bli ersatt av mer demokratiska former.

Jämsides med demokratin löper jämlikheten. Den svåra uppgiften i framtiden tycks vara att förbättra demokratin och att förbättra jämlikheten. Förändringarna efter 1989, 200 år efter franska revolutionen 1789, ger löften om en bättre framtid, men kan också leda till försämringar om reaktionära krafter tar överhanden.

Världsbefolkningen.

För två miljoner år sedan levde i Afrika Homo habilis - den hädiga människan - som började tillverka och använda redskap av sten och därmed inledde stenåldern. Frukter och grönsaker var den viktigaste födan.

När våra förfäder började äta kött regelbundet utvecklades för ca 1,5 miljoner år sedan en ny redskapskultur och samtidigt uppträdde en ny art, Homo erectus. Fynd av de två arterna har gjorts i trakterna öster om Viktoriasjön i Afrika och man menar att där blev människorna människor.

Tecken tyder på att Homo erectus för drygt en miljon år sedan började sprida sig, först till Asien och sedan till Europa.

Homo erectus levde kvar i ungefär en miljon år och efterträddes av Homo sapiens - den förståndiga - för ca 300 000 år sedan. Vår tids människa, Homo sapiens sapiens, uppträdde för ca 40 000 år sedan, och den spred sig över hela världen även till Australien som var bebodd för 20-30 000 år sedan och till Amerika via Berings sund. De amerikanska kontinenterna var befolkade för ca 12000 år sedan. Under årens lopp har de olika svarta, vita, gula och röda raserna utvecklats men alla av samma art.

Befolkningen i miljoner i Världen och i Sverige inom parentes.

År		
-7000	10	
-3000	40-80	
0	160	
1000	360	
1650	545	(1,225 000)
1800	906	(2,347 303)
1900	1608	(5,136 441)
1920	1811	(5,904 489)

1930	2015	(6,142 191)
1940	2249	(6,371 432)
1950	2516	(7,041 829)
1960	3019	(7,497 967)
1970	3693	(8,081 229)
1980	4450	
1990	5248	U-länder 4040. I-länder 1209 (23%)
2000	6127	U-länder 4851. I-länder 1276 (21%)
2025	8177	U-länder 6780. I-länder 1397 (17%)

Europa med hela Sovjetunionen: år 1650: 100 miljoner. År 1990: 790. År 2025: 894.

Asien: år 1650: 330 miljoner. År 1990: 3057. År 2025: 4467.

Afrika: år 1650: 100 miljoner. År 1990: 645. År 2025: 1643.

Nordamerika: år 1650: 1 miljoner. År 1990: 275. År 2025: 347.

Mellan- och Sydamerika: år 1650: 12 miljoner. År 1990: 453. År 2025: 787.

Oceanien: år 1650: 2 miljoner. År 1990: 27. År 2025: 40.

Källor till tabellen: till år 1000: Bonniers världshistoria del 20, 1987. 1650-1900: Sv. uppslagsbok, "Jorden", 1956. 1920-1940: Statistisk årsbok för Sverige (SÅS) 1965. 1950-2025: SÅS 1990: 1990-2025 enligt FNs beräkningar. Sverige 1650: Sv. uppslagsbok "Sverige".

Afrikas och Asiens äldsta historia.

Den senaste istidens slut för ca 10 000 år sedan var en milstolpe i människornas historia. Då började man med jordbruk. För 10 000 år sedan odlades vete öster om Medelhavet, för 7000 år sedan hirs i Kina och för 6000 år sedan majs i Amerika. I samband med jordbruket började man också med djurhållning med djur både som föda och som dragare.

Människorna blev mer och mer bofasta och bildade samhällen med byar och städer. För ungefär 7000 år sedan ökade befolkningen kraftigt i vissa områden, t ex i de första städerna, som kom till i fyra floddalar i Egypten, Mesopotamien, Indusdalen och i Kina. Vattnet i floderna utnyttjades för konstbevattning i jordbruket. Samhällena krävde administration och specialiserade yrken och där utvecklades samhällsklasser. Skiftspråk utvecklades, de första kända skrifterna är ca 5000 år gamla. Kunskaper om förhållanden före skriftspråken måste skaffas genom tolkningar av arkeologiska fynd. Som historisk tid brukar ses tider för vilka det finns skriftliga källor. Historisk tid börjar alltså ca 3000 år f Kr.

De första högkulturerna uppstod i Egypten och Mesopotamien ca år 3000 f Kr, i Indien något senare, kanske ca 2500 f Kr och i Kina ca 1500-2000 f Kr. Årtalen är satta med hänsyn till

1. Tekniska och ekonomiska förändringar, framför allt inom jordbruket och transporter, varigenom en större befolkning delvis koncentrerad i icke livsmedelsproducerande städer, samt en intensivare handel blev möjlig. Även metallurgins utveckling, som fick inte minst maktpolitiska och militära konsekvenser.
2. Politiska och sociala förändringar, klasssamhällets framväxt och den centraliserade skatteindrivande statens utveckling på bekostnad av stammen och hövdingadömet.
3. En rad religiösa och kulturella omvandlingar, bland dem särskilt skrivkonsten.

I de nämnda trakterna utvecklade människorna sitt tekniska kunnande. Segel och hjul fanns upp. Textil och keramik kunde tillverkas. Man bearbetade metaller och tillverkade svärd och sköldar för att beväpna arméer som skulle skydda samhällena. Handeln utvecklades och de stora kulturområdena knöts samman av handelsvägar, som också användes av arméerna med vars hjälp stora områden kunde läggas under centralt styre. Tankar om stora imperier utvecklades.

De första stora imperierna fanns i Mesopotamien men så småningom växte flera fram över hela jordklotet. De har under tidernas lopp avlöst varandra. Imperierna har växt och blomstrat tills de blivit för stora och svåra att administrera och då fallit sönder.

Omkring år 1000 f Kr länkades högkulturerna kring Medelhavet och fram till Kina samman. Då fanns en handelsväg, den så kallade sidenvägen, i en slinga mellan Indien, Kina och Persien, som stod i förbindelse med Medelhavets trakter. Kring år noll sträckte sig ett smalt bälte av världen från Atlanten till Stilla havet. I detta bälte bedrevs handel och utbyttes ideer och teknik, bl a spreds de stora världsreligionerna. Det började med buddhismen och hinduismen och fortsatte med judendom, kristendom och islam.

På 300-talet e Kr började nomadfolk på Asiens stäpper anfälla de stora rikena och gjorde handelsvägarna osäkra. In i Europa kom bl a hunner som satte igång omflyttningar så att det romerska riket upplöstes och nya riken tog form.

Mongolerna i norra Asien var ett stort erövrarfolk och kineserna byggde den kinesiska muren som skydd mot dem. På 1200-talet trängde mongolfursten Djingiskan med 100 000 ryttare över den då 1000-åriga kinesiska muren och erövrade Peking. Sedan fortsatte erövringarna. Hans son och sonson utsträckte riket så att det omfattade ett stort rike från Svarta havet till Stilla havet. Mongolerna vid den här tiden härjade också i Östeuropa.

Det stora mongolriket delades sedan. På 1300-talet framträdde en ny mongolisk erövrare, Timur-lenk, som skapade ett stort rike mellan Medelhavet och Indien. Ett mongolbehärskat rike grundades på 1500-talet i Indien.

Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.

Den europeiska kulturen härstammar från de gamla kulturerna i Egypten-Främre orienten-Grekland-Rom och uppstod i kombination med dem och med kristendomen och kulturerna hos folken som kom norr- och österifrån. Den europeiska kulturen från omkring 400-talet har varit livskraftig, på gott och ont, och spred sig från omkring 1500-talet ut till de andra världsdelen.

På 1200-talet fanns i Europa ett begär efter indiska och kinesiska produkter och Marco Polo, som till en köpman i Venedig, gjorde resor i Kina mm och förde till Venedig hem kunskaper om Asien. Men handelsvägarna till Asien var i hög grad spärrade för europeerna på grund av att Muhammedanerna då behärskade Nordafrika och Främre orienten.

För att kunna få varor från Indien och Kina, bl a siden, kom europeerna på att man kunde nå de länderna genom att segla runt Afrika eller segla västerut runt jorden, en del kände till att jorden var rund. Vasco da Gama seglade runt Afrika och nådde Indien 1498.

Columbus seglade västerut och upptäckte 1492 Amerika, som han trodde var Indien, och folken i Amerika blev kallade indianer. Öarna mellan Nord- och Sydamerika blev de Västindiska öarna.

Den första världsomseglingen startades av portugisen Magellan 1519 under spansk flagg, han seglade västerut söder om Sydamerika, skeppet kom sedan via de Ostindiska öarna och Afrikas sydspets tillbaka till Spanien 1522.

När europeerna kom till Amerika hade befolkningen där levit isolerade från övriga världen. I Mellan- och Sydamerika uppstod högkulturer, bl a Mayakultur på 300-talet, Inkakultur på 1100-talet och Aztekerkultur på 1300-talet.

Euroreerna praktiskt taget erövrade Amerika på 1500-talet. Engelsmän och fransmän etablerade sig i Nordamerika och spanjorer och portugiser i Mellan- och Sydamerika. Amerika kristnades och

blev västerländskt, men europeerna införde slavdrift med indianer och negrer.

Europeerna anlade vidare kolonier i Afrika, i större delen av Asien och i Australien. Kolonialmakterna har konkurrerat om kolonierna och under årens lopp har många konflikter om dem uppstått.

Vartefter har emellertid folken i kolonierna frigjort sig från moderländerna. Om man undantar Amerika hade kolonierna sin största utbredning 1914 före första världskriget.

Nordamerikanerna gjorde sig fria och bildade Amerikas förenta stater genom en oavhängighetsförklaring 4 juli 1776. Folken i kolonierna i Sydamerika gjorde sig fria i början av 1800-talet och bildade de stater som finns än i dag. År 1914 bestod Amerika till största delen av självständiga stater, men i nordöstra Sydamerika hade briter, fransmän och nederländare några relativt små kolonier. Kanada var en brittisk koloni.

I Afrika fanns 1914 bara två självständiga stater, Etiopien och Liberia, resten var brittiska, franska, tyska, belgiska, portugisiska och spanska kolonier.

I Asien var de södra delarna till största delen brittiska, franska, amerikanska, nederländska, portugisiska och tyska kolonier. Australien och Nya Zeeland var brittiska. I norra Asien härskade ryssarna fram till Stilla havet.

Japanerna hade isolerat sig från yttervärlden, men USA tvingade dem 1854 att öppna några hamnar för handel. Med det trängde den europeiska kulturen in i Japan, som utvecklade sig till en aggressiv stat och som expanderade mot Korea, Kina och Ryssland. Japan blev en stormakt. Kina hade också isolerat sig men måste 1839-42 öppna hamnar för handel. Inre strider i Kina ledde till att kejsaren avsattes och landet blev en republik 1912. År 1914 var i Asien huvudsakligen Kina, Japan och Siam självständiga stater medan resten behärskades av europeerna.

Folken i kolonierna som fanns 1914 har till största delen gjort sig fria, huvudsakligen i olika omgångar efter andra världskriget.

Sveriges historia.

Istiden: Norges västkust var sannolikt isfri under senaste istiden.

Skåne var isfritt för 13 000 år sedan. Iskanten låg ungefär vid mitten av Vättern för 10 000 år sedan och vid kanten av fjällområdet för ca 9000 år sedan.

Den äldre stenåldern	- 3000 f Kr
Den yngre stenåldern	3000 - 1500 f Kr
Bronsåldern	1500 - 500 f Kr
Järnåldern	500 f Kr - 1060 e Kr
varav	
förromersk järnålder	500 f Kr - 0
romersk järnålder	0 - 400 e Kr
yngre järnålder	400 - 600 e Kr
vikingatiden	800 - 1060 e Kr

Under äldre stenåldern vartefter som isen smälte bort : kom lövträd, tall, gran, ren, hjort, älg, uroxer, vildsvin, björn, bäver, säl, fisk, ostron. Hundar enda husdjur. Verktyg och vapen av ben, horn, flinta. Yxor, dolkar, pilspetsar, enkla lerkärl.

Yngre stenåldern : tamboskap, primitivt åkerbruk med vete och korn. Får, getter, svin, hästar. Fast bosättning. Bostäder av flätverk av trä tätat med lera.

Gravar stendösar, gånggrifter, hällkistor.

Bronsåldern : varmt klimat. Finare redskap och vapen av importerad brons. Smycken av guld. Kläder av ylletyg. Hällristningar.

Gravar gravhögar av sten eller jord.

Förromersk järnålder : klimatet kyligare än förut. Järn ur sjö- och myrsmalm.

Romersk järnålder : livliga kontakter med folken söderut. Runor som uppkommit genom ombildning av grekiska och romerska bokstäver.

Nordens folk omnämns av romerske författaren Tacitus som 100 e Kr skrev "Germania" om de germanska folken.

Den yngre järnåldern: motsvarar folkvandringstiden. Mycket guldföremål i Sverige, bl a ett på 12,5 kilo. Fästningar av stenmaterial på höjder med branta stup, fornborgar, mer än sju hundra st. Rika fynd i gravar vid Vendel i Uppland. Tiden 550 - 800 e Kr brukar kallas vendeltid.

550-800 Vendeltid.

800-1060 Vikingatiden.

1060-1389 Den äldre medeltiden

1389-1521 Unionstiden.

1521-1611 Reformationstiden.

1611-1718 Stormaktstiden.

1718-1772 Frihetstiden.

1772-1815 Gustavianska tiden.

1815-1914 Genombrottstid för industri och demokrati.

1914-1945: Första världskriget, mellankrigstiden, andra världskriget.

1945- Efterkrigstiden.

Källor till de historiska avsnitten.

- * Svensk uppslagsbok.
- * Åke Holmberg: Vår världs historia. (Bl a kriterierna för de första högkulturerna).
- * Bonniers världshistoria.
- * Människoarter: Etnografiska museets bok Historien om människan.
- * Sveriges historia: Söderlund / Tunberg: Svensk historia för gymnasiet.
- * Historien senaste år: Dagens Nyheter.
- * Framställningen här är gjord i slutet av 1995, det som sedan hänt är alltså inte med.

Teknikhistoria.

Teknik och IT.

Från sid 18-19 i IT-kommissionens rapport "IT och nationalstaten" (SOU 1998:58) (980518)

(<http://www.itis.gov.se/studiematerial/kopia/pdf/211.pdf>)

“Tekniken har varit ett av 1900-talets mest synliga förändringsområden. Bilar, tåg, flygplan, telefoner, biografier, television och andra sätt att kommunicera och sprida information och underhållning har öppnat upp världen för var och en av oss. Datorer har hittat användning inom en mångfald områden och under 90-talet har datakommunikation blivit en självklarhet. Vilka trender är centrala inför framtiden?”

Kort historik över teknikutvecklingen:

1830-talet Den elektriska telegrafan uppfinns.

1843 Alexander Bain tar patent på en föregångare till faxen.

1876 Bell får patent på första fungerande telefonen. L M Ericson startas.

1880 Telefonen får genombrott i Sverige.

1884 Rörliga bilder överförs via elektriska signaler.

1885 Ericsson uppfinnertelefonluren.

1897 Katodstråleröret, som sitter i nästan alla teveapparater och datorskärmar uppfinns.

1923 Man kunde ringa direkt till abonnenter i andra länder.

1925 Effektiva kylskåp (Baltzar von Platen och Carl Munters uppfinning) börjar säljas och blir grunden för Electrolux.

1926 Svartvit television introduceras, dock inget ljud.

1930-talet Radion blir allmänt spridd i Sverige. 90

1931	Elspis med ugnstermostat.	1974	Internet föds i USA. AXE-växeln föds hos Ericsson.
1935	Första elektriska skrivmaskinen.	1978-82	De flesta tidningar lämnar blyet och går över till offsettryck. Datorer införs i tidningsproduktionen.
1937	Den första reguljära tevsändningen.	1981	IMB PC introduceras. Radions totala sändningstid är cirka 1500 tim/vecka.
1944	Första stora elektromekaniska räknaren Mark 1. (800 000 delar, 800 km kabel, vikt 5 ton).	1983	Televerkets monopol på modem upphör. Satellitveve introduceras.
1945	Vannevar Bush publicerar en beskrivning av Memex, en maskin som innehåller "...lagrad information av alla sorter Böcker, bilder, tidningar och korrespondens."	1984	Macintosh lanseras, "mus" och "fönster" får ny innebörd.
1947	Den första transistorn konstrueras i USA.	1985-90	Kabelteve blir allmänt spridd i Sverige.
1948	Första maskinen som kombinerar elektronisk beräkning med lagring av data och instruktioner.	1990	Bärbara datorer blir vanliga. Radions totala sändningstid är cirka 8000 tim/vecka.
1952	Den första produkten med masstillverkade transistorer, en hörapparat.	1992	På hösten blir GSM tillgängligt för de första svenska kunderna.
1954	IBM första dator med transistorer (2000 st) introduceras.	1993	Newton, en elektronisk hjälprea (PDA) från Apple.
1955	Mikrovågsugnar för hemmabruk.	1994	Internet öppnas för kommersiell trafik i USA.
1956	Videobandet för inspelning av teveprogram uppfinns. Första transatlantiska telefonkabeln.	1995	En pentiumprocessor (hjärtat i en vanlig pc) innehåller 5 500 000 transistorer på en yta av några kvadratmillimeter.
1957	IBM 1401, en stordator med 10 000 transistorer introduceras.	1996	Internet blir välkänt bland svenskarna. Provsändningar påbörjas med digitalteve.
1959	Första integrerade kretsen byggs.		
1960-talet	Teven blir allmänt spridd i Sverige.		
1962	PAL-systemet för färgteve uppfinns.		
1968	fick Alan Kay idén om en bärbar maskin, stor som en bok, som vem som helst kunde använda, speciellt barn, och som var elektroniskt uppkopplad till stora centrala informationsbanker.		
1970	Floppydisken och IBMs skrivmaskinskula.		
1971	Intel säljer de första mikroprocessorerna.		
1972	Videobandspelare för hemmabruk.		
1973	Winchester, den typ av hårddisk som finns i de flesta av dagens persondatorer.		

“Igår var nästan alla yrkeskategorier tvungna att kunna räkna och läsa. I morgon kommer nästan alla att behöva kunna hantera datorer, inte bara i yrkeslivet utan också i ökande utsträckning i hemmet. Vi kommer att betjäna oss själva i banken, livsmedelsbutiken och på resan med hjälp av telefon och dator. Datorer kommer att följa oss i bilen, på arbetet, i sängen och kanske till och med i badet. De kommer att vara små, bärbara och kommer att kommunicera trådlöst med Internet, eller vad som kommer efter. De kommer att hantera inte bara text och siffror utan ljud, bild och video. Men vad skall alla medier fyllas med?”

Sven Winnell.

Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen ?

Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Kunskaper om verksamheterna och deras samband

för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

(000606)

När man ser ut över världen finner man lätt på både nära och långt håll kriser och elände som leder till olycka för många. Människorna försöker alltid lösa sina problem, med deras olika grader av komplexitet, olika rumsliga dimensioner (lokala - nationella- globala), olika tidsperspektiv (kortsiktiga -långsiktiga), mer eller mindre välinformerade om verkligheten som omger dem. Ofta med oförändrade förhållanden som resultat och inte sällan till det sämre.

Några viktiga frågor i samband med mänskliga verksamheter:

- * Hur kan man undvika svåra konflikter mellan grupper av människor och mellan individer?
- * Hur kan man göra det lättare för människor med olika bakgrund och olika yrken att kommunicera?
- * Hur kan man lösa detaljerna utan att förlora de stora sammanhangen ?
- * Hur kan man minska informationsstressen, en ny svensk folksjukdom?
- * Hur kan man bli litet mer förutseende så att man undviker sorgligheterna?
- * Kan man inte planera och styra utvecklingen på ett förnuftigt sätt så att man når lyckligare förhållanden? Det är utgångspunkten .

För att få svar på detta har forskningsarbetet gått efter fyra vägar :

1. Undersökningar och beskrivningar om världen och alla dess problem med tillstånd och förändringar.
2. Konstruktion och beskrivning av ett beskrivningssystem eller ett klassifikationssystem som på ett systematiskt sätt redovisar eller ger en bild av världen och dess problem. I systemet klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden.
3. Undersökningar och beskrivningar om planeringar som medel att förbättra världen och om beskrivningssystemet-klassifikationssystemet som ett hjälpmedel för planeringar.
4. Förslag om slutsatser och åtgärder som kan förbättra utvecklingen. Några påpekanden och förslag som är särskilt viktiga och av grundläggande betydelse.

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.

En sådan sortering görs i det här redovisade klassifikationssystemet. Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska bibliotekssystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller som det också heter UDK, Universella Decimalklassifikationen.

Men det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter. Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

- * De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
- * De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna .

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.

Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.

Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?

Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i

psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den sk representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

De nio verksamhetsområdena har delats upp så att det blir 128 verksamhetsområden:

1-4: 42 områden. 5-6: 41 och 7-9 45 områden. Varje sådant område är vanligen mycket innehållsrikt och kan delas upp i mindre områden, men för förståelsen av det hela är det lämpligt med just de 128 förtecknade områdena.

Verksamheterna är inte i alla områden av samma karaktär. Man kan säga att det i huvudområdena 1-4 i grunden är fråga om tankeverksamheter och registrering av tankeverksamheter o d. Område 5 gäller i grunden naturforskningsverksamheter och 6 teknologisk-ekonomisk användning av naturforskningens rön till kroppslig-materiell nytta. Områden 7-9 kan anses gälla kulturella verksamheter, där man visserligen använder materiella ting, men där huvudsyftet är nytta för psyket, verksamheterna kan beskrivas som informationsverksamheter med olika slags uttrycksmedel.

Den uppgjorda förteckningen över verksamheterna är grundad på mycket långa studier där verksamheterna hämtats från från etablerade system och klassifikationer för näringsgrenar, yrken, utbildningar, forskningar och bibliotekssystemens dokument mm. Utgångspunkten för huvudupplägget är det mer än 100 år gamla bibliotekssystemet DC, som dock i väsentliga avseenden reviderats med hänsyn till de under de många åren inträffade samhällsförändringarna. I några delar stämmer systemet mer med DK och det udda svenska bibliotekssystemet SAB .

Det här visade systemet för klassifikation av verksamheter finns närmare behandlat på Internet, på hemsidan <http://w1.861.telia.com/~u86105430> Där finns bl a för vart och ett av de 128 områdena angivet förhållandet till DC, DK, SAB och många andra olika system.

1-2 Filosofiska och religiösa verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

- 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
- 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
- 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
- 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
- 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
- 105 Övergripande om samhällsforskning och -planering
- 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
- 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
- 108 Samhällskunskap. Samhällsguiden.
- 109 Idé- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.

- 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
- 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
- 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
- 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
- 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
- 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
- 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
- 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2 Religiösa verksamheter o d

- 20 Övergripande religiösa verksamheter o d
- 21 Allmän religionsvetenskap
- 22/28 Kristna religioner
- 29 Icke kristna religioner o d

3-4 Politiska verksamheter och sambandsforskning.

3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

- 31 Statistik och demografi
- 32 Statsvetenskap
- 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
- 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

- 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
- 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
- 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
- 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
- 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

- 36...om individernas kroppsliga förhållanden.
- 37...om utbildning o d.
- 38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
- 39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

4 Sambandsforskning. Informationsstruktur.

- 40 Systemvetenskap. 41-49.

5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

- 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
- 51 Matematik
- 52 Astronomi, rymdforskning
- 53 Fysik o d
- 54 Kemi o d
- 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
- 56 Paleontologi, arkeologi o d
- 57 Biologi,ekologi.Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
- 58 Botanik.
- 59 Zoologi

6 Teknologiska /ekonomiska verksamheter.

- 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
- 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.(Anatomi, fysiologi, hygien, räddning, sjukvårdsorganisation, läkemedel, sköterskevård, terapi, läkarverksamheter, tandläkare, specialiteter, veterinärverksamheter.)
- 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d). (Konstruktion: energi, el, maskiner, apparater, gruvor, militärt, byggnader, trafikleder, vattenbyggnader, vatten, avlopp, belysning, transportmedel.)
- 63 Biologisk produktion.Jordbruk,skogsbruk,jakt, fiske. (Lantbruk, växtsjukdomar, förädling, åkerbruk, skog, frukt, trädgård, djurhållning, jakt, viltvård, fiske, fiskevård, sjövärd.)

- 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
- 641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
- 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
- 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 645 Användning av inventarier o d.
- 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
- 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
- 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
- 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

- 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d
- 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
- 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
- 6525-6529 Militära verksamheter
- 653 Handelsverksamheter.
- 654 Telekommunikationsverksamheter.
- 655 Förlagsverksamheter o d.
- 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
- 657 Penningverksamheter.Finans Försäkring.Skatter.
- 658 Allm.företagsekonomi,Arbetsförmedling o-marknad
- 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

- 66/68 Tillverkning av varor
- 66 Tillverkning av kemivaror o d
- 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
- 68 Tillverkning av komplexvaror
- 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar

7-9 Kulturella verksamheter

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst o kultur.

71 Övergripande planering av fysiska miljöer

72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur

73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning

74 Konsthantverk, formgivn. bruksföremål. Inredning

75/77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt, 77 Foto

78 Musik (konserter o d 792)

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport

7911-7913 Seder och bruk .

7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

794 Spel. Skicklighets-och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

7951 Sociologi. Socialvård. Kriminologi.

7952/7956 Sociala miljöer o verks. i fysiska miljöer

7957 Undervisning o d.

7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet

7959 Sociala miljöer o verks. i allmänna grupper o d

796/799 Sport, idrott o d.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. Språkliga verksamh. 802/809 motsv. 82/89.

81 Litteraturvetenskap-historia. 812/819 motsv. 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk

82 Engelsk skönlitteratur o d.

83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.

84 Fransk skönlitteratur o d

85 Italiensk skönlitteratur o d

86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d

87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d

88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d

89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d

9 Saklitterärt. Allm.geografi, historia. Biogr.

90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen

91 Allm. geografi, reseskildr. 913/919 motsv. 93/99.

92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshist.

94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet o i Europa

95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.

96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika

98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika

99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Systemvetenskap.

Människorna tycks i alla tider ha funderat över hur världen är beskaffad och vilka krafter som verkar i den. Människor som betecknats som filosofer har funderat mycket över detta. Som den förste västerländske filosofen anges Thales från Miletos, född omkring 585 f Kr. I Kina verkade vid den tiden Laotse (född omkring 600 f Kr) och Konfucius (född omkring 550 f Kr), och i Indien verkade Buddha (född omkring 560 f Kr).

De första västerländska filosoferna funderade bland annat över naturens materiella beskaffenhet, något som senare övertagits av naturvetenskaperna. Filosoferna byggde fram till 1800-talet ofta upp filosofiska system, som avsågs förklara det mesta. Religionen spelade ofta en stor roll i systemen och människan sågs som något alldeles speciellt, till skillnad från djuren

Darwins bok om arternas uppkomst 1859 förändrade människans ställning, människan visade sig vara ett djur. Tanken uppstod, att människan var en biologisk maskin och den psykologiska vetenskapen föddes omkring 1860 då Fechner gav ut ett arbete om psykologiska undersökningar han gjort.

Olika saker och ting kan påverka varandra. Människorna har haft många olika uppfattningar om vad som påverkar vad och uppfattningar om hur påverkan går till, man har haft många olika uppfattningar om orsak och verkan. Ofta har man haft rätt men ibland fel.

De gamla filosofiska systemen spelar inte stor roll idag. Klart är dock, att människor har uppfattningar om kraftspelen i världen, och att de uppfattningarna spelar stor roll för människornas moral och handlande. Religionerna spelar fortfarande stor roll, isynnerhet i länder där den ekonomiska utvecklingen inte kommit så långt som i t ex Sverige. Att det finns gudar som ingriper i livet på jorden är en

särdeles efterhängsen uppfattning. De religiösa verksamheterna innehåller sådana uppfattningar fastän det mesta talar för att det inte finns några gudar som griper in. De gamla filosofiska systemen ersätts idag i stor utsträckning av politiska ideologier som har betydelse i denna världen. I avsnittet "Något om världsbilder, världsåskådningar, livsåskådningar och ideologier" i område 14 finns beskrivningar som rör detta. Människorna får klara sig på egen hand så gott det går.

När det gäller det materiella korrigerar man inom naturvetenskaperna vartefter felaktiga uppfattningar om påverkningar, det går i viss utsträckning att iakttä det materiella och göra experiment så att man kan få klarhet. När det gäller påverkningar och samband för övrigt finns många felaktiga uppfattningar och det är inte lika enkelt att finna de riktiga förhållanden.

Det har under de senaste sextio åren vuxit fram något som kallas systemvetenskap som syftar till att klagöra sammanhang. Man kan säga att den moderna systemvetenskapen började i USA. På Internet har nu organisationer av olika slag sidor som berättar om systemvetenskap och angränsande ämnen.

På område 40 på Sven Wimmells hemsida har gjorts ett försök att på ett tämligen kort sätt ge en bild av systemvetenskaperna och angränsande ämnen huvudsakligen med hjälp av Internet. Där finns tusentals dokument att tillgå.

Man kan säga att de här vetenskaperna går ut på att klargöra hur olika saker hänger samman och beror av varandra, och göra det på ett sådant sätt att man kan reglera beroendena efter önskemål. Det är fråga om att hantera processer. Man bygger, vanligen i princip på papper, modeller av verkligheten och lägger in faktorer som deltar i processerna. Sådana modeller är bilder av system. En del system kan vara slutna system, där alla verkande krafter verkar inom systemet.

Andra system kan vara öppna system, som har påverkningar utifrån eller påverkar utåt från systemet.

Det kan vara till hjälp att man bara illustrerar beroendena utan att man vet hur man ska kunna reglera dem, men vill man kunna reglera måste man finna några slags mått på beroendena och ha möjlighet att ändra måtten.

Hur bra eller dålig en sådan modell av ett system är beror på hur väl man hittat de krafter som verkar i systemet och de krafter som verkar in i och ut från systemet, och beror av hur man kan finna mått på beroendena och hur man kan ändra beroendena.

Systemen kan vara av olika storlekar och av olika karaktär. Rör det sig om ett system som består av bara materiella faktorer, som kan mätas objektivt, är det enklare att göra en bra modell än om systemet innehåller mänskliga värderingar och beteenden.

Man kan kanske med maskiner bygga en industri för tillverkning av något på sådant sätt, att industrin sköter sig själv utan mänsklig medverkan. Men den situationen lär vara sällsynt. Även med sinnrika maskiner behövs någon människa som sätter igång och som stänger av. För en industri är kanske inte själva tillverkningen det svåra, utan det svåra är att få fram råvaror och arbetskraft vid rätta tidpunkter, att sköta och förnya maskinparken, sköta transporter, förbättra produkterna mm och att hitta kunder som vill ha det producerade. Kanske vill de ha något annat som industrin ifråga borde tillverka. Alla dessa problem som beror av varandra bildar ett eller flera system, som man kan få grepp om genom att på papper göra en modell av beroendena.

Själva tillverkningsprocessen inom industrin kan ses som ett system, enskilda delar och enskilda maskiner kan ses som andra mindre system. Problemen med att skaffa råvaror, transporter, arbetskraft och kunder o d kan bilda ett annat system. Om det är fråga om en stor industrikoncern med tillverkningsenheter och försäljnings-

enheter etc på många ställen, kanske över hela världen, kan det bli fråga om många olika system som griper in i varandra.

Tillverkningsindustrierna är beroende av forskning och för framtagning av nya produkter, förbättring av gamla, förbättring av tillverknings- och distributionsprocesser och för att lista ut hur de kan sälja. Det bör föras in i modellerna. Organisationer för forskning och andra tjänster har sina problem, t ex organisationer för sjukvård, annan vård, utbildning.

Kommersiella företag har vinsten i pengar som viktigaste drivkraft. Allt annat i företagen unerordnar sig detta och ett system för ett företag blir då tämligen enkelt även om systemet innehåller många faktorer och problem.

Svårare är det med system som innehåller folkligt, demokratiskt, inflytande. Här är man beroende av så mycket mera än en vinst. Svenska staten, kommunerna och deras underliggande organisationer bildar de svåraste och samtidigt mest angelägna systemen att få bukt med. I systemen med de offentliga organen är det svårt att hitta de avgörande beroendena och svårt att finna mått som gör att man kan reglera effektivt. Och de som svarar för regleringarna i dessa system är ofta okunniga om krafterna som verkar.

Sveriges är med i EU, men hittills har det inte presenterats någon klagörande modell över det EU-system som Sverige gått in i. För den svenska arbetslösheten finns ingen förklarande modell, för fördelningen av skatter och bidrag i Sverige finns ingen modell. För den svenska skolan, utbildningen, forskningen etc finns inte tillräckligt tydliga modeller över de system som de bildar och ingår i.

Det är i denna situation med brist på klagörande samband och brister i de offentliga planeringarna som Sven Winnells hemsida kommer in: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Den mjuka infostrukturen. Problem och förslag.

000608:

Infrastruktur för information.

Utdrag ur program för IT-kommissionens hearing om informationsinfrastrukturen:

”Hur blir en ny infostruktur motorn i e-Sverige?”

Hearing om utvecklingen av den mjuka infrastrukturen. Den 7 juni 2000, 09.00-17.00, Rosenbads Konferenscenter, Drottninggatan 1.

Syfte: Hearingen ska klarlägga vilka åtgärder som behöver vidtas för att Sverige relativt snabbt ska ha fått i gång utvecklingen av en sammanhängande infostruktur som stöd för demokratis utveckling och den ekonomiska tillväxten. Hearingen ska skapa medvetenhet om infostrukturens betydelse, öppna ett debattforum om fortsatt utveckling och ge framtidsperspektiv om vilka krav som kommer att ställas på infostrukturen.

Inriktning: Hearingen behandlar hur samhällsviktig (primärt offentligt producerad) information skapas i digital form och görs tillgänglig som förutsättning för det framtida tjänstesamhället.

Premiss: Vi vet idag inte vilka tjänster som framgent kommer att utvecklas i det digitala tjänstesamhället, utan det gäller att vara förberedd genom en väl utformad infostruktur. Nya och gamla tjänster bygger på en utvecklad tillgång till information.

Huvudfråga: ”Vilka steg behöver tas nu för att det framgent ska finnas tillgång till den digitala information som är grunden för en framstående tjänsteutveckling i samhället?”

Program:.....

A. Varför behövs en utvecklad infostruktur?

B. Vilka möjligheter ger ny teknik för infostrukturen?

C. Hur borde samhällets grundläggande information göras tillgänglig?

D. Vilka nya informationskällor och grundtjänster behövs för framtida tillämpningar?

E. Vilka är kraven på en heltäckande storskalig infostruktur?..

F. Hur kan Sverige utveckla en framtidssäker infostruktur?.....

G. Vilken betydelse har infostrukturen för tillväxt, demokrati, service o ett hållbart samhälle?

H. Avslutning.

En lämplig infrastruktur för information.

En lämplig infrastruktur för information kan bildas av verksamhetsområdena i Sven Winnells redovisning på Internet av forskningsarbetet

Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen ?

Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

(<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>)

(Se tidigare redovisning)

Det tekniska i IT-strukturen.

62 Den tekniska utrustning som behövs för IT-strukturen konstrueras av ingenjörer i område 62.

66-68 Den tekniska utrustningen tillverkas i områdena 66-68 när det gäller varor.

69 När det gäller inbyggnad av den tekniska utrustningen i de fysiska miljöerna sker det genom byggverksamheterna i område 69. 101

71-72 Byggverksamheter, t ex ledningsdragningar och master för trådlös kommunikation, ledningar i byggnader etc kräver tillstånd av myndigheter i 71-72, som också behöver göra planer för infogandet av ledningar etc i den fysiska miljön.

61+658 Säkerhetsbestämmelser kan behöva införskaffas från medicinska myndigheter (61) och arbetarskyddsmyndigheter (658).

653 Inköp av varor kan ske genom handeln i 653.

657 Pengar behövs från penningverksamheterna i 657.

658 För anordnandet av den tekniska strukturen behövs företag och arbetskraft i 658.

34 För anordnandet av den tekniska strukturen behövs lämpliga lagar i 34.

35 Finns inte lämpliga lagar och bestämmelser kan det bli nödvändigt ändra genom de demokratiska församlingarna i 35.

36-39 Politiska krav ifråga om den tekniska strukturen framställs i områdena 36-39.

10-99 Krav som inte kräver medverkan från politikerna- de demokratiska församlingarna kan komma från alla områden 10-99, från hushåll, företag, organisationer och myndigheter .

32-33 Åsikter ifråga om demokrati och nationalekonomi kan framföras av statsvetare och nationalekonomer i 32-33.

Detta i stora drag om byggnadet av det tekniska. När det gäller driften av de byggda systemen kan anföras följande.

654 De tekniska systemens ledningar och utrustningar för distribution o d, teletjänster, sköts vanligen av särskilda företag, t ex Telia och många andra t ex Internetföretag som ombesörjer informationsströmmar, företag för trådlös navigering etc. Driftspersonal för teletjänster ingår i 654. Sedan finns det de som köper teletjänster: hushåll , företag, organisationer och myndigheter.

651 Hur man som tjänstköpare i allmänhet använder teletjänster, t ex

datorer, ingår i 651. Speciella användningar i särskilda verksamhetsområden ingår i respektive område.

Reparationer och utbyggnader av de tekniska systemen sker som när det gäller nybyggnad, om driftspersonalen inte kan hantera problemen .

Byggnade och drift av tekniska system bör ske med hänsyn till informationsbehoven, dvs de behov som bör tillfredsställas av ”den mjuka infostrukturen”.

Vad behöver hushåll-enskilda personer, företag, organisationer och myndigheter ? IT-kommissionen ställer frågor om det i programmet till hearingen om informationsinfrastrukturen.

Den mjuka infostrukturen.

Den tekniska strukturen bör byggas med hänsyn till den mjuka infostrukturen man behöver. Den mjuka struktur man behöver framgår av informationsbehoven i människornas olika roller:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen. Här kan man uppträda som anställd eller som företagare.

En mycket omfattande genomgång av kunskapsbehov i de olika rollerna finns i ”Verksamheter i rollerna A och B” på Sven Winnells hemsida <http://w1.861.telia.com/~u86105430/> som är uppbyggd med hänsyn till informationsbehoven.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst på Internet där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2

behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drukna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

I det uppgjorda systemet anges sökanordningar på Internet och ges länkar till Internetsidor.

Svaret på frågan om lämplig informationsstruktur är kort sagt: Kunskapslagring, kunskapsproduktion och kunskaps-spridning från informationsförsörjare o d, planerare, forskare o d, skolledningar, bibliotek och andra organ på informationsområdena bör läggas upp i enlighet med vad som framförts i redogörelserna för forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.

Infrastruktur för information. Förslag.

För företag, organisationer och myndigheter är det numera nära nog ett ”måste” att finnas på Internet. Är verksamheterna av stor omfattning behöver de för Internet särskilda databaser och informationsanordningar för kontakter till och från omvärlden.

Dessutom kan de behöva särskilda datorsystem för den interna skötseln av verksamheterna och särskilda system för kontakter med andra företag, organisationer och myndigheter som inte lämpligen går öppet över Internet.

Typexempel är ett landsting som behöver

103

- * interna system för sjukvårdsverksamheterna,
- * system för kontakter med andra landsting, vårdinrättningar, forskningsinstitutioner etc,
- * system för kontakter med allmänheten på Internet.

Man bör observera att nu bara ungefär 50% i allmänheten har tillgång till Internet och att den siffran i fortsättningen kan komma att stiga ganska sakta. När det gäller kontakten med allmänheten kommer alltid att kvarstå behov av andra kontaktmedel.

Man bör kunna räkna med, att systemen för interna verksamheter med datorteknik kommer att utvecklas kraftigt. Det ger underlag för förbättrade datorsystem för kontakter mellan företag och för kontakter med allmänheten via Internet eller andra öppna system som kan tillkomma.

Man bör kunna räkna med att de tre olika nämnda systemen i en verksamhet ordnas för samverkan. Vilket av de tre systemen som ska vara ledande för samordningen får avgöras från fall till fall. För landstingens sjukvårdsverksamheter kan det vara lämpligt, att ett system för den interna skötseln läggs till grund för Internetkontakterna med allmänheten. För företag, organisationer och myndigheter torde det viktigaste vara att verksamheterna sköts på ett bra sätt. Nog om detta.

Alla verksamheter har många delverksamheter av olika slag, det har kort antytts i området 104 (även på 4) : ”Inom alla verksamheter 10-99 och 109-999 etc finns verksamheter som har anknytning till verksamheterna 11-19, 101-109 och 1-9. Dessa verksamheter kan betecknas med numret för verksamhetsområdet med tillägg 01 till 09:

- 01 Registrering och lagring av kunskaper, erfarenheter o d.
- 02 Framtagning och kombination av kunskaper od. Visioner. Mål.
- 03 Värderingsverksamheter o d. Urval av det som är viktigt.

- 04 Studier av samband mellan verksamheter, inom och utåt.
 - 05 Forskning, främst generaliserande. Beskrivning av nya rön.
 - 06 Ekonomiska-teknologiska verksamheter. Bl a organisation av verksamheterna.
 - 07 Kulturella verksamheter. Bl a utbildning.
 - 08 Litterära verksamheter o d som sammanställer om 01-09.
 - 09 Histoireskrivande verksamheter, geografi, biografi o d.
- Område 4 och tilläggsbeteckning 04 står för samband mella olika verksamheter.

Exempel: 792 gäller teaterverksamheter.

79201 registrering av kunskaper och erfarenheter om teater.

Bibliografier om teater kan placeras här, men det är praktiskt att samla alla bibliografier på 101.

79202 Visioner, mål om teater. Bibliotek om teater kan placeras här men det är praktiskt att samla alla bibliotek på 102.

79203 värderingar om teater.

79204 teaterverksamheternas samband inom 792 och utåt.

79205 forskning om teater.

79206 ekonomiska verksamheter i samband med teater, teaterverksamheterna organisation.

79207 utbildning om teater.

79208 sammanfattningar om teaterverksamheter gällande alla 79201-79209.

79209 teaterns historia och geografi, 792092 biografier med anknytning till teater. Biografier kan också placeras på 92.”

De här tilläggsbeteckningarna har för enkelhets skull vanligen inte använts på hemsidan.

IT-kommissionens frågor om infostruktur innebär att frågan om samband på samhällsnivå mellan verksamheter kommer upp för första gången. Det är på tiden att ett offentlig organ efterfrågar struktur för informationer på samhällsnivå.

Svaret på IT-kommissionens frågor om infostrukturen finns i redogörelserna för forskningsarbetet. På hemsidan har angivits alla statliga myndigheter och organisationer som finns i "Sverige direkt". Likaså har angivits eller hänvisats till organ för forskning, utbildning, kulturella och ideella verksamheter o d. Kommersiella företag har av konkurrensskäl vanligen inte angivits med namn, men deras verksamhetsområden har angivits.

I princip finns alla verksamheter med och kan identifieras med bl a ett nummer för verksamhetsområde. IT-kommissionen kan för att få en "mjuk" infostruktur skriva upp alla nummer och dra samverkanslinjer mellan dem. Sedan kan teknikerna dra ledningar eller göra trådlösa förbindelser enligt den mjuka strukturen.

Sammanfattningar om den mjuka infostrukturen och klassifikationssystemet för verksamheter.

011231:

Inlagt på område 40 :

Uppsatsen på område 40: "000608: Infrastruktur för information." i pdf-format på 17 sidor:

○ **Sven Winnell: infrastruktur för information.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr40a.pdf>)

En pdf-fil på 23 sidor med ett sammandrag om samhällsplaneringens problem :

○ **Samhällsplaneringens problem (23 sidor)**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01a.pdf>)

Den har ersatts av en pdf-fil med 51 sidor (010526):

○ **Samhällsplaneringens problem (51 sidor)**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01c.pdf>)

011014 inlagt på 658: En pdf-fil på 41 sidor.

○ **Sven Winnell. Samhällsplanering och företagsplanering.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr658b.pdf>)

En pdf-fil på 59 sidor, senare utökad till 201 sidor (020218):

○ **Klassifikationssystemet för verksamheter.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01d.pdf>)

En pdf-fil på 72 sidor (011231) :

○ **Den mjuka infostrukturen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01e.pdf>)

Senare inlagt:

En pdf-fil på 44 sidor (020125) :

○ **Demokrati. Samhällsplanering. Skolan. Infostrukturen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01f.pdf>)

En pdf-fil på 35 sidor (020202) :

○ **Samhällsplaneringens problem. Verksamheter som formar framtiden.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01g.pdf>)

020606:

En pdf-fil på 112 sidor (020606) :

○ **Sven Winnell 020606: Den mjuka infostrukturen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01h.pdf>)

020923: En pdf-fil inlagd på entrésidan, kompletterad 021005 och 021022:

○ **Sven Winnell 020920, kompletterad 021005 och 021022: Samhällsplaneringens problem, IT-kommisionen och den mjuka infostrukturen (71 sidor).**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01i.pdf>)

021231: Från omr 102, 106, 107 och 353 kopierat in på område 40 sammanfattningar som inte haft till syfte att i första hand illustrera den mjuka infostrukturen utan visar förhållandet till andra klassifikationssystem o d:

En jämförelse mellan tre klassifikationssystem: SW, UDK och SAB.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102b.pd> (000720))

Innehåller också sammanställningar om samhällsplaneringens problem och verksamheter, arbetsställen och myndigheter mm enligt Sverige direkt fördelade på områden i SW-systemet.

Från Internet 7 juni 1999. 2 st söksystem byggda på bibliotekssystemet DC (söksystemet BUBL LINK) och bibliotekssystemet DK (söksystemet NISS). En jämförelse och en jämförelse också med Sven Winnells systemtabell.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102a.html>)

SAB-systemet, en pdf-fil på 42 sidor:

(A HREF="<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102e.pdf>)

Sven Winnell 991006: En sammanställning från Mölndals stadsbiblioteks länkkatalog. Länkarna även ordnade enligt Sven Winnells systemtabell. (Inlagt på omr40 011231)

Översikt över Mölndals stadsbiblioteks länkkatalog

Innehåller över 12 000 utvalda länkar.

(A HREF="<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102g.html>)

Med summariska sifferhänvisningar till Sven Winnells systemtabell.

(Flyttad 021216 från 102 till särskild sida 102g)

Många länkar till Internet finns i en sammanställning om Skoldatanätet och klassifikationssystemet för verksamheter som nås med följande länk (även på område 107 och 7957):

Skoldatanätet och klassifikationssystemet för verksamheter

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr107b.html>)

Den 5 aug 2000 inlagt som pdf-fil:

SAFARIs klassifikationssystem CERIF inlagt i områden enligt SW klassifikationssystem.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102c.pdf>)

020923: SAFARI skall läggas ned. Ersätts av

<http://www.forskning.se>

Sven Winnell 020528 pdf-fil : Svenska regeringens årsbok om EU 2001.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr353d.pdf>)

En version där avsnitten huvudsakligen ordnats enligt SW klassifikationssystem.

SCB:s Företagsregister 1999: Antal arbetsställen 1998 - fördelat på näringsgrenar och områden i SW klassifikationssystem.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr106b.html>)

Se även hemsidans inledande dokument:

Till Entrésidan

Till Introduktionen

Till Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.

Till Verksamheter i Sverige och i världen.

Till Verksamheter i rollerna A och B

Till Sven Winnells systemtabell.

Till popup-tabell.

Se även område 4 om de stora sambanden.

På 651 och 654 finns delar av utredningar om infostrukturen från IT-kommissionen

(<http://www.itkommissionen.se/>)

På 36-39 inlagt länkar om politiska partier, välfärdsfördelning, demokrati o d:

020210 inlagt en pdf-fil:

Innehållsförteckningar till partiprogrammen som de är 020210.

Med några kommentarer och Internetadresser till programmen.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39c.pdf>)

020213:

En pdf-fil med en lättläst version av socialdemokraternas partiprogram.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39d.pdf>)

020425:

En pdf-fil med en sammanställning om demokrati, välfärdsfördelning , EU och EMU. 020425. (Kompletterad 020512och 020606)

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39e.pdf>)

Innehållet i de med rött markerade sammanfattningarna.

O Sven Winnell: infrastruktur för information.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr40a.pdf>) (000608. 17 sidor)

Innehåll:

Utdrag ur program för IT-kommissionens hearing om informationsinfrastrukturen. Sid 2

Sven Winnell. Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? 4

Det tekniska i IT-strukturen. 8

Den mjuka infostrukturen. 9

Om Sven Winnells hemsida <http://w1.861.telia.com/~u86105430/> 10

Infrastruktur för information. Förslag. 15-17

O Samhällsplaneringens problem (51 sidor)

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01c.pdf>) (010526. 51 sidor)

Innehåll:

1 Innehållsförteckning.

2 FNs deklARATION om de mänskliga rättigheterna.

3-4 Riodeklarationen

5 Agenda 21, Riokonferensens handlingsprogram inför nästa århundrade.

6 Omvärldsanalys. Verksamheter 10-99.

7 Samhällsplanering. Klassifikationssystem. Människornas levnadsvillkor, påverkan och planeringar.

8 Individens möjligheter att förbättra för sig.

108

- 9 Rådande och väntade bristsituationer och konflikter medför krav om mer och bättre planeringar.
- 10 Schema över påverkans- och förändringsproblem.
- 11 Schema över politiska och opolitiska planeringar.
- 12 Verksamhetsområden 1-4.
- 13 Verksamhetsområden 5-6.
- 14 Verksamhetsområden 7-9.
- 15-19 Myndigheter med mera i SverigeDirekt
- 20-24 SverigeDirekts nyckelord
- 25-26 Riksdagens utskott. EU-nämnden i riksdagen. Partierna i riksdagen.
- 27-29 Sveriges regering. Statsrådets ansvarsområden. Regeringens planering.
- 30 Politikområden och utgiftsområden.
- 31 Beslutssverige.
- 32 EU. Europeiska unionen.
- 33 FN. Förenta nationerna.
- 34 Förvärvsarbetande befolkning.
- 35-36 Vad ska man nu göra? Hur ska man tycka och tänka?
- 37 Schema över samhällsplaneringens problem.
- 38 Samhällsplaneringens problem och klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter.
- 39-41 Arbetsställen
- 42 Arbetskraften.
- 43 Export. Import.
- 44-45 Företagsplanering. Och levnadsstandard, köpkraft, livsstilar.
- 46 Ekonomisk tillväxt.
- 47 Ett företags omvärld.
- 48 Ett företag för tillverkning; Beroenden 1-9.
- 49 Ett företag för tillverkning; Beroenden 1-4
- 50 Ett företag för tillverkning; Beroenden 5-6.
- 51 Ett företag för tillverkning; Beroenden 7-9.

O Klassifikationssystemet för verksamheter.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01d.pdf>) (020218. 201 sidor)

Innehåll:

- 4 Samhällsplanering och företagsplanering.
- 6 Ett klassifikationssystem som vill hjälpa till att bota informationsstressen och är ett hjälpmedel för demokratisk framtidsplanering.
- 13 10/19 Filosofiska och psykologiska verksamheter.
- 26 20/29 Religiösa verksamheter.
- 28 30/39 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
- 43 40/49 Sambandsforskningsverksamheter. Samband på samhällsnivå. Infostruktur.
- 47 50/59 Naturforskningsverksamheter och matematik.
- 55 60/69 Teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
- 144 70/79 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
- 180 80/89 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
- 186 90/99 Blandade saklitterära verksamheter samt allmän geografi, biografi och allmän historia.
- 197 Verksamheter i Sverige och i världen.
- 198 Sambandsforskning.

O Den mjuka infostrukturen.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01e.pdf>) (011231. 72 sidor)

Innehåll:

Några utredningar som kan ge underlag för den mjuka infostrukturen.

Sid

4. Den 7 juni 2000 arrangerade IT-kommissionen en hearing om infostrukturens utveckling, den ”mjuka” infrastrukturen eller informationsinfrastrukturen.

4. Den 12 juni 2000 skickade jag till bl a IT-kommissionen och Statskontoret en skivelse daterad 000608 med en pdf-bilaga på 17 sidor: “Sven Winnell: Infrastruktur för information”.

Finns på <http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr40.html>

I skriften beskrivs bl a ett klassifikationssystem för verksamheter, som kan användas för den IT-infrastruktur IT-kommissionen efterlyser.

6. Klassifikationssystem för verksamheter

8. Den 20 mars 2000 skrev IT-kommissionen till regeringen “Om behovet av insatser för utvecklingen av samhällets informationsinfrastruktur.”

9. Den 27 november 2001 höll IT-kommissionen ett seminarium: Mjuk infrastruktur som grund för ett smart och hållbart e-Sverige.

Vad kan och bör Sverige göra på tröskeln till ”Ett informations-samhälle för alla”

10. Ds 2000:34 Samhällets grundläggande information.

11. Proposition 1999/2000:86 Ett informationssamhälle för alla.

13. FA K TA B L A D Näringsdepartementet 29 mars 2000 Ett informationssamhälle för alla. Regeringens förslag i proposition 1999/2000:86

http://naring.regeringen.se/pressinfo/faktablad/PDF/n2000_011.pdf

13. Ds 2000: 68 IT för alla. Näringsdepartementet januari 2001. (109 sidor)

14. Slutbetänkandet karriärvägledning.se.nu (SOU 2001:45).

15. Sven Winnell e-brev 011030 till utbildningsministern Östros, skolministern Wärnersson, näringsministern Rosengren och statskontoret med kommentarer om vägledningsutredningen.

16. Från “karriärvägledning.se.nu “(SOU 2001:45) juni 2001. Webbplatser med studieinformation på Internet.

19. 24-25 sept 2001:”Hur vill vi ha det digitala tjänstesamhället 2011?” Hearing om framtidens lockande e-tjänster som ger radikalt nya förutsättningar

20. Internetmarknaden i Sverige - en kartläggning utförd på uppdrag av Post- och telestyrelsen. Oktober 2000. (91 sidor)

21. IT-kommissionen REMISSVAR 2001-03-30 till Näringsdepartementet gällande betänkandet ”IT-infrastruktur för stad och land” (SOU 2000:111)

22. En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet Demokratiutredningens betänkande SOU 2000:1 (Februari 2000. 296 sidor)

22. Sven Winnell 000508: En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet. Demokratiutredningens slutbetänkande SOU 2000:1. Kommentarer.

Finns på Sven Winnells hemsida på

<http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr32.html>

23. SOU 2000:48. Kommundemokratikommitténs betänkande “Att vara med på riktigt - demokratiutveckling i kommuner och landsting.” (Maj 2001. Ca 600 sidor)

28. Delbetänkande: Offentliga Sverige på nätet (SOU 2001: 63).

29. Några utdrag från Offentliga Sverige på nätet (SOU 2001: 63).

32. Statskontoret har på regeringens uppdrag lämnat rapporten ”24-timmarsmyndighet - Förslag till kriterier för statlig elektronisk förvaltning i medborgarnas tjänst” (Statskontoret 2000:21). Utdrag från Offentliga Sverige på nätet (SOU 2001: 63)

33. Den digitala fabriken. Verkstadsföretaget som IT-företag Christina Johannesson Peter Kempinsky FBA. Denna rapport i programmet Telematik 2001, tema: Telematik i näringslivet, utgör samtidigt KFB-rapport 2000:7 (ISBN 91-88371-52-5) och TELDOK Rapport 132 (ISSN 0281-8574).

33. KB: Förslag till: Riktlinjer och tillämpningsanvisningar för ämnesordsindexering (2001-11-01)

http://www.kb.se/bus/Ao/aoriktlinjer_nya.pdf

35. World Wide Web Consortium <http://www.w3.org/>

35. HTML 4.01 Specification. W3C Recommendation 24 December 1999 <http://www.w3.org/TR/1999/REC-html401-19991224/>

35. Om XHTML: <http://www.w3.org/TR/xhtml1/>

35. Metadata för medicinskt bruk. Användning av Resource Description Framework för medicinska resurser på Internet. John Parnefjord, Ulf Kronman och Elisabet Frigell Karolinska Institutets Bibliotek Version 1.1 21 augusti 2000. Rapporten har skrivits med stöd från BIBSAM inom ramen för Karolinska Institutets Biblioteks åtaganden som ansvarsbibliotek inom medicin och omvårdnad. Mer information om rapporten och Karolinska Institutets Biblioteks aktiviteter kring RDF finns på bibliotekets webbplats på adressen <http://www.kib.ki.se/kib/project/rdf/>.

35. Sven Winnell: Om metataggar. 000810 inlagt i område 102 på hemsidan en PDF-fil om sökning på Internet och om hur man kan förse dokumenten på Internet med metadata enligt Dublin Core så att det blir lättare att hitta dem med sökmaskinerna.

<http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr102d.pdf>

35. Antalet webbplatser på Internet 1995-2001.

Den mjuka infostrukturen bör bygga på det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

36. Människornas fyra roller.

36. Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

37. Samhällsplanering och företagsplanering.

38. Utvecklingen i världen.

39. Människornas levnadsvillkor

39. Människorna påverkar

39. Människornas verksamheter

39. Förändringsprocesserna

39. Individier och samhällen planerar framtiden.

39. Om man vill förbättra världen. Demokrati och planeringar. Informationsproblem.

40. Ett klassifikationssystem som vill hjälpa till att bota informationsstressen och är ett hjälpmedel för demokratiska framtidsplaneringar.

40. En pdf-fil på 59 sidor inlagd 011218 på Sven Winnells hemsida.: Klassifikationssystemet för verksamheter. (<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01d.pdf>)

41. Människornas verksamheter i klassifikationssystemet.

42. Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen

43. Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen DC, DK och SAB.

44. Mänsklighetens uppgifter och människornas agerande.

46. Länkar på Sven Winnells hemsida.

47. Klassifikationssystem för verksamheter = den mjuka infostrukturen.

68. Några kommentarer om den föreslagna mjuka infostrukturen.

O Demokrati. Samhällsplanering. Skolan. Infostrukturen.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01f.pdf>) (020125. 44 sidor)

Innehåll:

Sid

1 Människornas levnadsvillkor

1 Människornas fyra roller.

2 - 8 Om regeringens proposition 2001/02:80: Demokrati för det nya seklet. 17 januari 2002. Göran Persson Britta Lejon (Justitiedepartementet.) (197 sidor).

2 - Innehållsförteckning.

3 - Några citat från propositionen:

3 Makten.Representativ demokrati.EU.

4 Om information.

5 Förtroendevalda. Myndigheter. Insyn. Beslut.

6 Medvetenhet. Skolan. Kunskap. Demokratiforskning och demokratistrategier.

8 - Några kommentarer till propositionen. Vad ska demokratin användas till ?

9 - 20 Om Sven Winnells hemsida på Internet:

<http://w1.861.telia.com/~u86105430/> En relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln: "Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen."

Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

9 - Mänskliga verksamheter 10-99.

14 - Verksamheter som formar världens framtid.

14 - Det stora kretsloppet.

17 - Hanteringar av förändringsprocesserna. Planeringar.

20 - Om man vill förbättra världen. Demokrati och planeringar. Informationsproblem.

21 - Ett klassifikationssystem som vill hjälpa till att bota informationsstressen och är ett hjälpmedel för demokratiska

framtidsplaneringar.

21-42 Skolan.

21 - Grundskolan och samhällsplaneringens problem.

23 - Hur ger grundskolan och gymnasiet kunskaper om människornas verksamheter och samhällsplanering ?

28 - Mål för grundskolans ämnen enligt Läroplan 94, Lpo 94.

43-44 Informationsproblem. Infostrukturen.

43 - Vad ska demokratin användas till ?

43 - Planera människornas levnadsvillkor

44 - Den mjuka Infostrukturen.

44 - Det ska demokratin användas till

Människornas levnadsvillkor

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

o Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

o Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

o Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

- De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.

- De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner. o Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Människornas fyra roller.

A. Huvudroll: allmän levnadsroll-lekmannaroll-fritidsroll.

A1. Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2. Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr

individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll

B1. Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2. Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

O Samhällsplaneringens problem. Verksamheter som formar framtiden.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01g.pdf>) (020202. 35 sidor)

Innehåll:

Sid

2- 3 Tabeller med mänskliga verksamheter.

4- 6 Antalet arbetsställen.

7-10 Förvärvsarbetande efter yrke.

11-12 Svenska statistiknätet.

13-18 SverigeDirekt. Myndigheter med mera.

19-25 SverigeDirekts nyckelord.

26-32 SverigeDirekt. Myndigheter med mera. Fördelade på verksamhetsområdena 10-99.

33-35 Sambandsforskning.

O Sven Winnell 020606: Den mjuka infostrukturen.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01h.pdf>) (020606. 112 sidor)

Innehåll:

Den mjuka infostrukturen har tidigare behandlats i en pdf-fil på 72 sidor med förslag:

Sven Winnell 011231: Den ”mjuka” IT-infrastrukturen (informationsinfrastrukturen).

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01e.pdf>).

Förslaget bygger på SW Klassifikationssystem, som finns redovisat i Sven Winnell 020218 (Justerad 020307 (63+656:020324)) :

Klassifikationssystemet för verksamheter. 201 sidor. Versionen 011218 kompletterad .

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01d.pdf>)

Klassifikationssystemet är resultat av ett forskningsarbete med huvudtiteln “Samhällsplaneringens problem -hur ska man kunna förbättra världen”. Forskningsarbetet finns redovisat på Sven Winnells hemsida (<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>)

En redovisning av Samhällsplaneringens problem (51 sidor) finns i “Samhällsplaneringens problem”, en pdf-fil daterad 010526, (<http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr01c.pdf>)

Samhällsplaneringens problem, klassifikationssystemet och den föreslagna infostrukturen finns också med i andra pdf-filer som finns förtecknade i det följande (sid 50-51).

Sedan de nämnda pdf-filerna gjorts har tillkommit en del offentliga utredningar, rapporter od som kommenteras i redovisningen nu. I det

följande finns angivet bl a utredningar od, som behandlats i de tidigare nyss nämnda pdf-filerna, men de är med för att ge en bakgrund till dagsläget.

Det uppgjorda klassifikationssystemet har provats och tillämpats på olika sätt enligt förteckningen över pdf-filer o d (sid 50-51) i det följande.

Innehåll:

IT- propositionen. sid 2

Teknikhistoria 7

Grundläggande information. 8

Hearing om infostrukturen. 10

Skrivelse till Regeringen. 16

Tjänster - vision 2011+ 17

Mjuk infrastruktur. Exempel. 39

Några andra rapporter o d 46

Breddtjänster. 020604. 48

SW Klassifikationssystem 78

Sven Winnells hemsida. 80

PDF-filer o d 80

Informationsområden. 82

Område 1 82

Område 2 83

Område 3 83

Område 4 och om samband 86

Område 5 90

Område 6 91

Område 7 96

Område 8 103

Område 9 105

Kommentarer om infostrukturen. 109-112

O Sven Winnell 020920, kompletterad 021005 och 021022: Samhällsplaneringens problem, IT-kommissionen och den mjuka infostrukturen (71 sidor).

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01i.pdf>) (021022. 71 sidor)

Innehåll:

Sid 1 spalt 2- sid 9:

Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Kort om viktiga delar i ett forskningsarbete om samhällsplaneringens problem, bl a med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Sid 10 och följande sidor : IT-kommissionen och den mjuka infostrukturen.

IT-kommissionen söker efter "en mjuk infostruktur för breddtjänster". Klassifikationssystemet för verksamheter kan vara den eftersökta mjuka infrastrukturen.

Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen ?

På Sven Winnells hemsida <http://w1.861.telia.com/~u86105430/>

ges en relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln: "Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen."

Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter .

Rubrik i den engelska introduktionen:

" Problems in Planning. How can we make the World a better place? An Encyclopedic Classification of Human Activities."

I det närmast följande redovisas viktiga delar i forskningsarbetet mycket kort :

Sid

2 Hur kan man göra världen till en bättre plats? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. 114

- 5 Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer.
- 5 Schema över påverkans- och förändringsproblem.
- 6 Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga av seendena igång av människornas verksamheter.
- 6 Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet.
- 6 Den fundamentala påverkanskedjan.
- 7 Politiska och opolitiska planeringar.
- 8 Individer och samhällen planerar framtiden.
- 8 Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats måste man arbeta på alla de fyra områdena 1-2, 3-4, 5-6 och 7-9.
- 8 Schema över påverkan mellan områdena 1-2, 3-4, 5-6 och 7-9.
- 9 Framtidsvisioner, planeringar, utbildning och information. De förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

IT-kommissionen och den mjuka infostrukturen.

Sid

- 11 Teknikhistoria. Teknik och IT.
- 12 Innehåll i en pdf-fil på 112 sidor, om IT-kommissionen och den mjuka infostrukturen, inlagd 020606 på Sven Winnells hemsida.
- 13 SIRNET-mötet den 26 juni 2002 om IT-kommissionens "Breddtjänster - ett nytt skede i IT-politiken", SOU 2002:51.
- 16 Sven Winnell om samhällsplaneringens problem och informationsbehov.
- 18 Om Sven Winnells hemsida, <http://w1.861.telia.com/~u86105430/>
- 20 Att förbättra världen. Mänsklighetens uppgifter och människornas agerande. Förändringsprocesserna i världen. Demokrati. Medel och mål.
- 22 Den hårda strukturen, den mjuka infostrukturen och ett samhälle som behövs för det.
- 24 Den mjuka infostrukturen bör byggas upp så att man får de kunskaper man behöver för människornas olika rollerna, isynnerhet för

- rollen A2 om att påverka de politiska styrningarna.
- 25 I IT-kommissionens rapporter har man i stort sett mest behandlat informationsområden för delar av rollerna A1, B1 och B2. Det behövs mer för rollerna A1 och B och framför allt för A2.
- 25 Om hemsidor.
- 26 Om metataggar på Internet o d.
- 27 Bredband åt alla.
- 27 Vad ska man informera om? Utdrag ur "Sven Winnell 020125: Demokrati. Samhällsplanering. Skolan. Infostrukturen." (<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01f.pdf>)
- 28 Några kommentarer om demokratipropositionen. Vad ska demokratin användas till ?
- 29 Grundskolan och samhällsplaneringens problem.
- 31 Informationsproblem. Infostrukturen.
- 32 Planera människornas levnadsvillkor.
- 33 Den mjuka Infostrukturen.
- 34 Det ska demokratin användas till.
- 34 Universitetens och högskolornas professorer.
- 34 Lära för livet.
- 35-36 PDF-filer o d av Sven Winnell.
- 37 Sven Winnell 020920: Valfrågor i valet 15 september 2002. Komplettering 021005:
- 44 Regeringsförklaringen 022001
- 51 Hundratjugoen punkter för ett tryggare, rättvisare och grönare Sverige 4 oktober 2002. Överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet .
- 62 Politikområden
- 64 Utgiftsområden
Komplettering 021022:
- 65 Ny regering.
- 67-71 Statsrådets arbetsområden i SWs klassifikationssystem.

I slutet på " Samhällsplaneringens problem, IT-kommisionen och den mjuka infostrukturen" finns uppgifter om politiska frågor som kom upp i samband med valet den 15 september 2002. Varken politikerna eller journalisterna som skulle hjälpa allmänheten till rätta visade upp någon klar helhetssyn ifråga om politik och demokrati od. Politikerna och journalisterna och allmänheten behöver tillgång till en bra mjuk infostruktur för framtidsproblemen i rollerna A1, A2, B1 och B2.

Regeringens nya hemsidor på internet.

På Sven Winnells hemsida har under december 2002 lagts in de viktigaste delarna av regeringens beskrivningar av arbetsuppgifterna och deras förutsättningar. De finns nu ganska grovt utplacerade på områdena 34, 353, 61, 62, 63, 644, 647, 651, 6525, 653, 654, 656, 657, 658, 66-68, 70, 71, 795, 7952-7956, 7957, 796-799 och 91.

På 353 om regeringen finns uppgifter om statsrådets arbetsuppgifter och länkar till områden där departementens uppgifter finns placerade. Om man vill sätta sig in i departementens beskrivningar kan man börja på 353 och därifrån klicka sig till ett av de nyss nämna områdena och från områdena klicka sig tillbaka till 353 och därifrån välja ett nytt område tills man avverkat allt.

För att inte driva detaljeringen för långt har placeringarna av regeringens beskrivningar bara skett på de största arbetsområdena för regeringen, men den har uppgifter även inom andra områden.

(Är man inte inne på Sven Winnells hemsida nås omr 353 med följande länk: 353 om regeringen,
<http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr353.html>)

Några citat ur läroplanen Lpo 94 (version 1994) . (Från omr107)

” Den nioåriga obligatoriska grundskolans huvuduppgift är att förmedla bestående kunskaper och grundläggande värden och därigenom förbereda eleverna för att leva och verka i samhället.....

Skolan skall stödja och stärka barnen och ge nästa generation en optimism inför den framtid de skall vara med och bygga...

Utan baskunskaper som att läsa, skriva och räkna kan en individ inte fungera i vårt samhälle. Utan kunskaper i t.ex. historia och religion blir människan rotlös. Kunskaper i naturvetenskap och teknik krävs både i vardagslivet och för att förstå övergripande miljöfrågor....

Skolan skall också hjälpa eleven till kreativitet och skapande....

Samtidigt skall skolan framhålla det personliga ansvaret. Andra grundstenar är ökad jämställdhet mellan könen...

Skolan skall även belysa de miljöproblem vi står inför och öppna elevernas sinnen och känsla för naturen. En annan förändring som bör påverka vår utbildning är den ökade internationaliseringen. Skolan måste ge unga människor insikter om internationella beroenden och samband och en ökad förståelse för andra kulturer.

Språket, såväl det egna som främmande, blir allt viktigare oavsett tekniska, politiska och samhälleliga förändringar. Förmågan att kommunicera i tal och skrift har ett växande värde. Säkerhet i att uttrycka sig har betydelse för en individs möjligheter i förvärvslivet och ökar också möjligheterna att verka som en aktiv medborgare.

Skolan skall lägga grunden för fortsatt lärande - i skolor, högre utbildning och därefter. Skolan måste visa var man kan finna information och kunskap, hur man kan tillgodogöra sig den, få överblick och sammanhang- och känna lärandets glädje. Skolan skall förmedla känslan för lärandet som en av livets källor. Det är i skolan framtiden byggs....

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund....

Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla....

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet....

Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen skall i skolan utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas....

Skolan är en social och kulturell mötesplats..

Skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har...

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskaper och i samarbete med hemmen främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar....

Skolan har uppgiften att dels överföra vissa grundläggande värden och förmedla kunskaper, dels förbereda eleverna för att leva och verka i samhället. Skolan skall förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenser av olika alternativ.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang.....

I undervisningen i alla skolans ämnen är det angeläget att anlägga

vissa övergripande perspektiv. Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en beredskap inför framtiden och utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande. Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen bör belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett internationellt perspektiv slutligen, är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet ...

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan....

Skolan skall stimulera varje elev att bilda sig och att växa med sina uppgifter. I skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas....

Skolan skall sträva efter att varje elev

- * utvecklar nyfikenhet och lust att lära,...
- * inhämtar tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att kunna träffa väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning ...
- * behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka ideer och tankar i tal och skrift,...
- * känner till och förstår grundläggande begrepp och sammanhang inom de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga och humanistiska kunskapsområdena,
- * har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse för att ta del av samhällets kulturutbud,
- * har en förtrogenhet med centrala delar av vårt svenska och nordiska, inklusive det samiska, samt västerländska kulturarv, 117

- * har utvecklat förståelse för andra kulturer,...
- * känner till grunderna för samhällets lagar och normer och vet om sina rättigheter och skyldigheter i skolan och i samhället,
- * har kunskaper om länders och världsdelars ömsesidiga beroende av varandra,
- * känner till förutsättningarna för en god miljö och förstår grundläggande ekologiska sammanhang,
- * har grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa samt har förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan,
- * har kunskaper om medier och deras roll..
- * har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former..”

Vad ska man informera om?

I skolans läroplaner anges vad eleverna ska kunna, och det är mycket. Läroplanerna ger en första inblick i vad man bör informera om, men de har brister och anger inte allt behövt. Demokratiutredningarna ger en hum om vad makthavarna tycker om information, där finns också brister. Om detta handlar pdf-filen på 44 sidor:

Sven Winnell 020125:

Demokrati. Samhällsplanering. Skolan. Infostrukturen.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01f.pdf>)

Från sid 8: Några kommentarer om demokratipropositionen.

"Vad ska demokratin användas till ?

I propositionen behandlas inte frågan om vad demokratin ska användas till. Den behandlar inflytande, röstning, beslutsordningar, förtroendevaldas tid och ersättningar och liknande saker.

Demokratin har blivit besvärligare efter inträdet i EU. Medborgarna bör bli mer medvetna och engagera sig mer tycker regeringen, men redovisar inga studier om regeringens, partiernas och de förtroendevaldas engagemang och kunskaper - om demokratin fungerar illa är det väljarnas fel.

Men det viktigaste är väl ändå vad man vill uppnå med demokratin, vad den ska användas till? Citaten i det föregående innehåller det som i propositionen skrivs om mål, kunskaper och information. Ett allmänt mål är att medborgarna ska medverka i demokratin, men vad de ska besluta om nämns inte.

Det nämns att Sveriges Television och Sveriges Radio är mycket bra, att Internet nog kan ge information, att bibliotek, arkiv och museer är bra att ha. Tidningarna är kommersiella. Regeringen har överdrivna uppfattningar om hur mycket nödvändig statistik man kan få från SCB.

Skolan är viktig, men regeringen tycker inte riktigt bra.

Det bör forskas mer om demokrati menar regeringen, det behövs strategier för att fördjupa folkstyrelsen.

En strategi finns i forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem, som beskrivs på Sven Winnells hemsida på Internet:

<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>

Där behandlas bl a vad demokratin ska användas till."

Från sid 21-22 (Från omr107) :

"Grundskolan och samhällsplaneringens problem.

1980 års läroplan för grundskolan (Lgr 80) har för det obligatoriska skolväsendet ersatts av Läroplan 94, Lpo 94. Kursplaner finns för 22 ämnen, som huvudsakligen kan klassificeras på följande sätt (Kursplaner ändrade, här infört 010926) :

10/49 : Samhällsorienterade ämnen. Samhällskunskap.

Religionskunskap. (Se omr 108+ 2)

118

- 50/59 : Naturorienterade ämnen. Matematik. Fysik. Kemi. Biologi. (Se omr 5)
- 60/69 : Teknik. Hem- och konsumentkunskap.(Kursplaner se omr 106)
- 70/79 : Slöjd. Bild. Musik. Idrott och hälsa. (Se omr 7)
- 80/89 : Modersmål. Svenska. Svenska som andraspråk. Engelska. Moderna språk. Teckenspråk för hörande. (Se omr 8)
- 90/99 : Geografi. Historia. (Se omr 9)

Läroplanen och kursplanerna för grundskolan innehåller intressanta beskrivningar och mål men inget sammanhängande tydligt om samhällsplaneringens och framtidsplaneringens problem.

Behoven av kunskaper och värderingar, som skolan skall förmedla, ändrar sig med tiden. Grundskolan kan ses som första steget i en livslång skola som bl a med hänsyn till samhällsplaneringens problem vartefter kräver revideringar och kompletteringar av kunskaper och värderingar genom andra informationssystem.

I dagens långt utvecklade samhällen är individerna mestadels specialiserade, de har en arbetstid med speciella arbeten och en fritid. Större delen av tiden kan ses som fritid. En mindre del av tiden går till arbete i de gemensamma förvärvslivssystemen. I Sverige idag är ca 90% fritid och ca 10% förvärvstid.

Individerna har fyra viktiga roller:

* A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

* **A1**

Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

* **A2**

Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av

* individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven,

* individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet,

* individens fysiska miljö-fysiska samhälle,

* individens sociala miljö- sociala samhälle.

* **B** Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll

* **B1**

Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

* **B2**

Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Behoven av kunskaper och värderingar i de olika rollerna är olika, men i läroplanen och kursplanerna framhålls inte detta väl och ingen tydlig hänsyn tas till det .

Man kan anse, att grundskolan ska ge kunskaper och värderingar för rollerna A1 och A2 och ge orientering om kunskaper och värderingar för B1 och B2, och i B1 isynnerhet vad gäller elevernas problem med att välja yrke.

Läroplanen och kursplanerna tycks ägna sig huvudsakligen åt rollen A1, men viktigt är att eleverna får klart för sig rollen A2, som gäller hur man i demokratiska processer påverkar de politiska styrningarna av människornas levnadsvillkor.

Det är viktigt att framhålla de fyra levnadsvillkoren om kropp och psyke och fysiska och sociala miljöer men det görs inte tydligt i läroplanen eller kursplanerna.

Problem med de olika rollerna och de olika levnadsvillkoren skymtar i läroplanen och kursplanerna. Eleverna ska utveckla kropp och psyke och de ska utan tydliga syften lära sig om samhället."

Från sid 43-44:

"Informationsproblem. Infostrukturen.

Vad ska demokratin användas till?

På sidorna 2-8 finns en genomgång av demokratipropositionen och på slutet av sidan 8 finns några kommentarer, bl a med frågan om vad demokratin ska användas till, något som inte behandlas i propositionen.

Rimligt är att använda demokratin till att hantera levnadsvillkoren. På sid 1 har skrivits in att levnadsvillkoren beror av individens kroppsliga och psykiska förhållanden och individens fysiska och sociala miljöer. Politiska förslag bör åtföljas av beskrivningar av konsekvenserna för dessa levnadsvillkor.

Förslag kan ge olika konsekvenser för olika personer och olika grupper, några kan få det bättre, andra sämre. Förslag kan syfta till just detta, och det ingår i politikens uppgifter att besluta så att fördelningen av förbättringar och försämringar blir den man avser.

I dagens politiska debatt förekommer många förslag, men det är sällan konsekvenserna beskrivs på riktigt sätt, uttalanden om konsekvenser är ofta lösa spekulationer eller önsketänkande som framställs som om de vore fakta. Det går att ge många exempel på det, men för att snabbt komma vidare ska bara konstateras, att de politiska partierna ofta är dåliga på att sköta sina politiska uppgifter. Det är främst de politiska partierna som har ansvar för politikerföraktet och

de svårigheter det demokratiska systemet nu har.

Planera människornas levnadsvillkor.

De politiska partierna borde hålla igång rejäla planeringar om människornas levnadsvillkor och därvid behandla frågorna Hur var det ?, Hur är det ?, Hur kan det bli ? och Hur bör det bli ? Planeringarna bör använda sig av riktiga kunskaper.

Att de kroppsliga förhållandena bör planeras har väl partierna klart för sig: - i stort sett:

61 Hälsa- o sjukdom, sjukvård, räddning o d.

641 Mat

643 Boende.

644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.

645 Inventarier, hjälpmedel.

646 Personlig hygien, kläder.

647 Hushållsekonomi. Inkomster och utgifter mm.

648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter.

649 Personvård: barn, hemsjukvård, hemtjänst.

658 Förvärvsarbete och arbetsförhållanden.

Men det är angeläget påpeka att stor vikt bör läggas vid planeringen av de psykiska förhållandena:

11/19 Individernas inre verkligheter:

11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

14 Individens ideologi / uppfattning om samband od

15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.

17 Individens moral och uppfattningar om moral.

Man bör noga beakta påverkan från de fysiska och de sociala miljöerna, isynnerhet påverkan på psyken:

Gör planeringar om påverkan från individens fysiska miljö - fysiska samhälle:

71 Stadsmiljöer, glesbygdsmiljöer etc.

72 Byggnader o anläggningar, arkitektur.

73 Konstföremål o d. Museer, konstutställningar.

74 Konsthantverk, bruksföremål. Inredningar o d.

75/77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafik, tecken. 77 Foto.

78 Musik och ljud.

Gör planeringar om påverkan från: individens sociala miljö - sociala samhälle:

791 Seder, nöjen, film, radio, TV, offentliga fester mm.

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek. Hobby.

794 Spel. Skicklighets- o turspel. Lotteri. Lotto etc.

7951 Socialvård od.

7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i olika fysiska miljöer.

7957 Undervisning och skolors sociala miljö.

7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet

7959 Sociala miljöer o verks. i allmänna grupper o d

796/799 Sport, idrott o d.

I planeringarna bör ingå påverkan på psyken från:

80-89 Språk, skönlitteratur.

90 Tidningar o d.

91 Geografiska skildringar od.

92 Biografier och memoarer o d.

93-99 Historiska skildringar.

I alla verksamheter 10-99 kan förekomma utredningar och förslag o d som är av betydelse för utvecklingen.

Påverkan på psyken påverkar individernas inre verkligheter: bl a kunskaper, framtidsvisioner, värderingar, uppfattningar om sammanhang, psykiska mekanismer, logik, moral, vilja, egoism och solidaritet.

Individerna behöver kunskaper, visioner etc i sina fyra roller.

Individerna behöver kunskaper för att klara rollerna A1, B1 och B2. För att på politisk väg förbättra levnadsvillkoren behöver individerna kunskaper för rollen A2: individerna behöver veta om alla verksamheter och deras beroenden. A2 är alltså den svåraste rollen. Den är samtidigt heltidspolitikernas yrkesroll.

Den mjuka Infostrukturen.

Man räknar med att information i framtiden mer och mer kommer att överföras elektroniskt via Internet och andra liknande system.

IT-kommissionen söker "Den mjuka infostrukturen", dvs en struktur för informationer i samhället. Den "hårda" strukturen är systemet av ledningar och utrustningar o d för informationsöverföring, inklusive tekniska anordningar bl a för Internet och likande system.

Den mjuka infostrukturen gäller det som ska överföras i den hårda strukturen. Den hårda strukturen bör givetvis anpassas efter kraven från den mjuka strukturen.

Den mjuka infostrukturen bör byggas upp så att man för de olika rollerna får de kunskaper man behöver.

Med hänsyn till demokratins krav bör den mjuka infostrukturen byggas upp för att passa till rollen A2. Gör man det tillfredsställer det automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i

rollen A2 behöver veta bland annat om sådant som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet.

I forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem har gjorts ett förslag till den mjuka infostrukturen som bygger på det uppgrunda klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter.

För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med den föreslagna infostrukturen.

I rollerna B finns kunskapsbehovet för de verksamheter som ger pengar och levererar varor och tjänster. I rollen A1 gäller det att leva innanför de politiskt givna ramarna och i A2 styr man, eller försöker man styra, levnadsvillkoren med hjälp av demokratin.

Den föreslagna infostrukturen innehåller alla verksamheterna 10-99 så som de redovisats på sidorna 9-13 och likalydande 23-27:

1-9 Mänskliga verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

2 Religiösa verksamheter o d

3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

4 Sambandsforskning. Informationsstruktur.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

6 Teknologiska /ekonomiska verksamheter.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allm. geografi. Biografi. Allm. historia.

I de politiska planeringarna 36-38 bör man planera:

36 de kroppsliga förhållandena

37 de psykiska förhållandena

38 de fysiska miljöerna

39 de sociala miljöerna

I de politiska planeringarna ska man komma fram till lämpliga politiska styrningar av verksamheterna 10-99 som resulterar i de kroppsliga och de psykiska förhållanden och de fysiska och sociala miljöer man vill ha.

I alla verksamheterna 10-99 bör finnas några som gör opolitiska planeringar för de egna verksamheterna inom de politiskt givna ramarna, dvs ställer frågorna Hur var det ?, Hur är det ?, Hur kan det bli ? och Hur bör det bli ? Under de opolitiska planeringarna kan man upptäcka att det behövs ändrade politiska styrningar och då får man skicka meddelanden om det till dem som sköter planeringarna av de politiska styrningarna.

Finns det inga opolitiska planeringar inom en verksamhet får de som sköter de politiska planeringarna, eller borde sköta dem, se till att det kommer till sådana. Och det är i första hand de politiska partierna som borde ägna sig åt de politiska planeringarna.

Det ska demokratin användas till.

Demokratin bör användas till att planera individernas levnadsförhållanden. För den planeringen behövs politiska planeringar 36-39 och opolitiska planeringar för alla verksamheter 10-99.

En strategi finns i forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem, på

Sven Winnells hemsida på Internet:

(<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>)"

IT-kommissionen och strategigruppen. Kommentarer.

IT-kommissionen skriver enligt sid 70 i det föregående: “Långsiktig infrastrukturutbyggnad

En gemensam infrastruktur har, som framhålls i Breddtjänstrapporten, till syfte dels att sänka kostnader för själva användandet (transaktionerna) och för egna investeringar inom företag, myndigheter och organisationer, dels att öka möjligheterna till samverkan och integration mellan olika verksamhetsområden och aktörer. Infrastrukturen kan utvecklas och administreras av både privata och offentliga aktörer. Utvecklingen av den infrastrukturen bör ske i samverkan mellan olika aktörer i en medveten och långsiktig planering, anpassad till de krav som ställs av den löpande tjänsteutvecklingen i företag och myndigheter. Det gäller både den tekniska infrastrukturen och informations- och tjänsteinfrastrukturen. Och, som IT-kommissionen konstaterade i rapporten, IT-framtiden bör av flera skäl handla mer om I än T.”

IT-kommissionen efterlyser en infrastruktur för informationen I mer än infrastrukturen för tekniken T. Näringsdepartementet kan vara rätt organ för den tekniska hårda infrastrukturen, men är det kanske inte för den mjuka infrastrukturen som gäller det som skall föredras i den tekniska strukturen. IT-kommissionen har behandlat delar av informationer som kan tänkas ingå i den totala mjuka strukturen, men har inte lyckats formulera hur delarna bör sammanfogas i ett hel struktur. För att kunna sammanfoga till en hel struktur behöver man en utgångspunkt, som kommissionen inte lyckats hitta. Utgångspunkten bör vara det informationerna ska användas till, och det har formulerats i forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.

Åtskilliga gånger i det föregående har nämnts människornas fyra roller A1, A2, B1 och B2 för vilka det behövs kunskaper. Den mjuka infrastrukturen bör byggas upp så att den kan leverera dessa kunskaper. Den svåraste rollen är den som handlar om att påverka politiken i demokratiska processer. Den rollen kräver kunskaper i alla ämnesområden.

Näringsdepartementet är kanske inte rätt instans för att formulera en struktur för kunskaper som behövs för demokratin. Möjligen kunde ett demokratidepartement göra formuleringarna, men det finns inget demokratidepartement, bara i justitiedepartementet en demokratiminister som har demokratin som ett delämne bland andra uppgifter. Utbildningsdepartementet skall leda utbildning och forskning och skulle kanske kunna vara ett organ för formulering av den mjuka infrastrukturen. Men departementet tycks inte ha upptäckt problemet med den mjuka infrastrukturen.

Det finns för närvarande i regeringen ingen instans som hanterar problem med en övergripande mjuk ifrastruktur för informationsbehov och informationsförmedling.

På sid 71-72 i det föregående skriver IT-kommissionen:

“Väl fungerande infrastruktur är en tillgång för stora delar av samhället, både näringslivet och den offentliga sektorn. Sverige har på IT-området, liksom på flera andra områden, en väl utvecklad tradition av samarbete och ansvarsfördelning över sektorsgränserna kring infrastrukturen. Ett belysande exempel är bilregistret, som sköts av statliga vägverket men utnyttjas i bl.a. försäkringsbolagens och bilhandelns dagliga arbete. Försäkringsbolagen och bilhandeln kan dessutom uppdatera bestämda delar av registret.

Liknande exempel på privat-offentlig samverkan har gett Sverige en snabb, bred och fortfarande internationellt konkurrenskraftig utbyggnad av telekommunikationerna, i ett som det synes fruktbart samspel mellan dåvarande Televerket och Ericsson.

Bredbandsområdet är dock ännu ett problemområde därvidlag. Register som bilregistret, fastighetsregistret och bolagsregistren utför viktiga funktioner för förvaltningen men är också allt viktigare och mer uppskattade tillgångar för försäkringsbranschen, bilbranschen, fastighetsbranschen och näringslivet i allmänhet.....

Den tekniska kompetensen kommer att vara absolut nödvändig även i framtiden. Den behöver också vidareutvecklas och förnyas i takt med den snabba tekniska utvecklingen. Men den måste kompletteras med professionell kompetens både om hur informationsresurser byggs upp och förvaltas och om tjänster utvecklas, designas och förmedlas.

En storskalig och samordnad satsning på digitalt producerade tjänster, och i fallet 24-timmarsmyndigheten också digitalt levererade tjänster via nätet, fordrar dessutom att denna kompetens finns i tillräcklig omfattning.....

Det behövs således två typer av satsningar. För det första behövs rejäla och snabba förändringar i utbildningens och forskningens inriktning, mot ”mer I än T”, rimligen också en volymökning av utbildningen, samt, i det korta perspektivet, vidareutbildning av olika grupper i arbetslivet för nya uppgifter. För det andra behöver arbetsmarknaden anpassa rekrytering och den interna personalutvecklingen för att tillgodose kompetensbehoven till de åtaganden om tjänsteutveckling som görs från beslutsfattarna.”

Det finns alltså mjuka strukturer på lägre nivåer än den allra högsta

och på de nivåerna tycks det fungera i någon mån även om det behövs mer personal med rätt kompetens.

På sid 74 kommer Kommissionen in på problem som kräver samverkan på högre nivåer med demokrati mm, bl a en referensram och verklighetsbeskrivning för den demokratiska debatten.:

“ IT-kommissionens breddade IT-begrepp och knytningen till tjänsteutveckling och nytta kan också bidra till en referensram och verklighetsbeskrivning för den demokratiska debatten. Den ger även dem möjligheter att bidra till debatten som inte kan eller vill diskutera komplicerade tekniska frågor.

Det handlar också om prioriteringar, i näringslivet och inte minst i den offentliga sektorn. De tekniska investeringarna, de som sker i informationssektorn och ifråga om grundtjänster kostar stora pengar under flera år i en redan trängd ekonomi. De aktualiserar prioriteringsfrågor inte bara inom och mellan sektorer och verksamhetsgrenar om vilka tjänster, och därmed vilken infrastruktur som bör ges ökade medel. Prioriteringarna gäller i kanske än högre grad mellan nutid och framtid. Vilka aktuella och akuta behov idag ska stå tillbaka för framtidsmotiverade investeringar, i vården, i skolan, i glesbygdskommuner respektive i krisdrabbade branscher?

Betydligt fler grupper och enskilda medborgare kan delta i diskussioner om vilken information som behövs för viktiga beslut eller som bör finnas tillgänglig om vårt samhälle, nationellt eller lokalt mer än om den teknik som behövs. Om välfärdsutvecklingen är de flesta beredda att ge synpunkter och kommentarer. IT-utvecklingen har också relevans för att lösa flera av de aktuella samhällsproblemen,

som den slitsamma arbetsmiljön, kompetensutveckling, tillväxt och sunda finanser. Men det fordras att olika åtgärder på ett rimligt och realistiskt sätt knyts till de nyttor de förväntas åstadkomma.

Därmed knyts också IT-debatten naturligen an till de allmänpolitiska mål som nämns i IT-propositionen. Diskussionen kan lämpligen ta sin utgångspunkt i det handlingsprogram för breddtjänster som IT-kommissionen föreslog, och som skulle kunna täcka in både visioner, praktiska förutsättningar, genomförande m.m. samt en demokratisk förankringsprocess.”

På sid 78 om Strategigruppen:

“IT-politikens inriktning är att främja tillväxt, sysselsättning, regional utveckling, demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald, effektiv förvaltning samt ett hållbart samhälle. De prioriterade uppgifterna för staten är att öka tilliten till IT, kompetensen att använda IT samt tillgängligheten till informationssamhällets tjänster.

IT-utvecklingen kommer fortsatt att ha avgörande betydelse för såväl den ekonomiska tillväxten som förändringen av samhället i stort. Det är därför angeläget att Sverige befäster sin ställning som IT-nation och genom en framsynt politik flyttar fram positionerna ytterligare. Det är viktigt för näringslivets utveckling och konkurrenskraft och för människors livskvalitet och delaktighet i samhällsutvecklingen. IT kan också vara ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen och för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. För att påskynda denna utveckling krävs fortsatta och fördjupade insatser för att främja ett informationssamhälle för alla. Genom positiv IT-utveckling och nya initiativ till användning kan tillväxt främjas både för IT-industrin och genom ett framgångsrikt näringsliv som blir alltmer beroende av IT i sin verksamhet, sina produkter och tjänster.

Därtill bidrar en sådan utveckling till att stärka Sveriges anseende och roll i det internationella samarbetet.”

Demokrati och rättvisa ska främjas, men hur ska det gå till med hjälp av IT-politik? Jo, för en välfungerande demokrati behövs kunskaper på alla områden och för att åstadkomma rättvisa måste demokratin fungera väl.

Det behövs en struktur som klargör vad man behöver veta och som också kan leverera kunskaperna.

På sid 79-80 anges Strategigruppens uppgifter:

Strategigruppens uppdrag är att främja det svenska informations-samhällets fortsatta utveckling. Syftet är att bidra till att det IT-politiska målet, att Sverige som första land skall bli ett informations-samhälle för alla, uppnås och därmed bidra till en långsiktigt hållbar tillväxt och nytta för medborgaren.

Uppgifterna gäller mest den hårda tekniska strukturen, men innehåller några moment som även omfattar den mjuka strukturen:

“– uppmärksamma även mjuka värden, dvs. behov som främjar livskvalitet, gemenskap, kultur m.m., i informationssamhället och därvid bedöma risker och möjligheter när det gäller bl.a. informations-samhällets sociala och kulturella effekter
– föreslå hur IT-politiken och begreppet informationssamhälle bör utvecklas i framtiden och verka för att målet om ett informations-samhälle för alla uppnås.”

Några kommentarer om infostrukturen.

Från "Sven Winnell 020606: Den mjuka infostrukturen."

" I systemet kan inplaceras problemområden som IT-kommissionen nämnt i sina utredningar om den mjuka infostrukturen och problemområden som finns i de andra utredningarna som refererats här tidigare. Systemet är allomfattande.

Den "hårda" strukturen som ska användas av den mjuka infostrukturen har en viktig faktor i Internetsystemet och liknande system med datorutrustningar, ledningar och trådlösa förbindelser.

Driften av Internetsystemet och andra telesystem är verksamheter som ligger i området 654.

Innan man kan börja driva Internet och telesystemen behövs utrustningar och anläggningar, bl a ledningssystem o d. Anläggningar och ledningssystem byggs av verksamheterna 69 och utrustningar och material tillverkas av verksamheterna i 66-68.

Innan tillverkningar och byggandet kommit igång måste det ha skett ingenjörsmässiga konstruktionsarbeten i verksamheterna 62, och det måste ha förekommit planering av anläggningar och nät i verksamheterna 71-72 om planering av fysiska miljöer.

Anläggningar och ledningsnät o d måste anpassas till annat i de fysiska miljöerna, bl a måste ledningar och radiomaster för trådlösa förbindelser anpassas till andra slags ledningar och till miljön. Satelliter för radiokommunikation måste konstrueras, byggas och skickas upp och anpassas till andra satelliter mm.

Ingenjörerna som konstruerar anläggningar och utrustningar hämtar kunskaper främst från forskarna i verksamheterna 51 matematik, 52 astronomi o d, 53 fysik, 54 kemi och 55 geologi o d.

Forskarna där och ingenjörerna måste bl a ha kunskaper (11),

visioner (12) och logik (16). Och kunskaper måste de få bl a genom utbildningsverksamheter i 7957 och i särskilda fack, bl a 16, 51-55, och 62.

Men för allt detta krävs ett samhälle som kan ordna de resurser som behövs för utbildning, forskning, konstruktionsarbeten, tillverkningsarbeten, byggnadsarbeten och fysisk samhällsplanering för att bara nämna något.

Det svenska samhället styrs av riksdag (351) och regering (353) genom lagar och förordningar (34) och pengar. Somligt delegeras till kommuner och landsting (352). Domstolar (34) och myndigheter vakar över att regeringens och riksdagens beslut följs.

På senare år har delar av riksdagens och regeringens verksamheter flyttats över till EU (354). Genom traktat od är riksdagen och regeringen bundna till internationella överenskommelser o d, bl a i samband med FN (354). Traktaten finns i 34.

Regeringen och riksdagen delegerar vissa styrfunktioner till ett stort antal myndigheter, som i vissa avseenden styr självständigt inom givna ramar.

Sverige betraktas som en demokrati. Det finns många slags demokratier. USA-demokratien är inte lik den svenska demokratin t ex. Vetenskapsmän, statsvetare, har att i 32 bl a beskriva olika demokratier och deras funktionssätt. Sådana beskrivningar är viktiga isynnerhet nu när EU är under omarbetning och EMU har börjat, med okända konsekvenser för människornas levnadsvillkor.

Sveriges inträde i EU har redan inneburit stora förändringar för svenskarna och mer kan väntas. Än så länge räknar vi med att svenskarna huvudsakligen styr sig själva, och det sker genom en sk representativ demokrati där folket i val väljer representanter till fullmäktigeförsamlingarna i 351 och 352. Vi väljer också till EU-

parlamentet, men det har knappast någon makt. Det finns i EU ett s k demokratiskt underskott.

Det finns mycket att prisa i den svenska demokratins funktionssätt men dessvärre också mycket att beklaga. Den fungerar genom de politiska partierna, och de är i kris. De klarar inte att sköta Sverige på bästa sätt. Det är partiernas ledningar överens om. De klagar ideligen över de andra partiernas inkompetens. Summan är att alla är inkompetenta. Man kan se det som ett under att det alls kommer ut något positivt.

Myndigheter har bl a till uppgift att följa utvecklingarna i sina områden och att komma med förslag till förbättringar. Man kan undra hur de sköter de uppgifterna. Människorna i folket kan i politiska krav komma med förslag till förbättringar.

Verksamheterna i 36-39 gäller att ställa krav på riksdagen och regeringen (och motsvarande i kommunerna) om förbättringar och gäller också att ställa samman kraven i politiska planeringar, som reder ut hur det var, är, kan bli och bör bli.

När man gör dessa planeringar bör man redovisa kravens konsekvenser för individernas levnadsförhållanden, som beror av individens kroppsliga och psykiska förhållanden och de fysiska och sociala miljöerna. Det är inte lätt att leva upp till detta, men strävan bör vara den.

Verksamheterna 36-39 är de politiska partierna viktigaste uppgifter, men man kan lätt konstatera, att de inte är särdeles duktiga där. Man kan säga, att svenskarna får det som de förtjänar när de väljer representanter som de gör.

Om demokratin ska funger väl måste svenskarna välja personer som har tillräckligt med de kunskaper som behövs för att styra Sverige. För att välja rätt personer måste svenskarna ha stora kunskaper om samhället och styrandets problem.

I Sverige styrs alla väsentliga verksamheter direkt eller indirekt, och därmed levnadsförhållandena, genom politiska beslut, och så

måste det vara. Det som bör ske är att åstadkomma bättre politiska beslut.

Därmed är man inne på den mjuka infostrukturen. Den handlar om att få grepp om alla verksamheter så att man kan styra Sverige på ett bra sätt.

Slutresultatet av alla politiska styrningar borde inriktas på individernas levnadsförhållanden som beror av deras kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

På senare år har man hört att politiken ska syssla med "skola, vård och omsorg" och så ska arbetslösheten bort - så att folk tjänar pengar till ett behagligt liv. Om skatterna finns två bud: sänk dem och "öka valfriheten" och öka dem så att det går att öka de gemensamma verksamheterna till nytta för alla och bla de mest behövande.

Kraven om skattesänkningar kommer mest från dem som redan har det gott ställt, de vill ha det ännu bättre. Glömda är de med låga inkomster som som måste betala höga skatter trots att inkomsterna inte räcker till den lägsta rimliga levnadsstandarden.

För att få bättre ordning på frågorna är det lämpligt se på människornas fyra roller, som behandlats tidigare :

A. Huvudroll: allmän levnadsroll-lekmannaroll-fritidsroll.

A1. Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2. Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll

B1. Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2. Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Den mjuka infostrukturen bör byggas upp så att man får de olika rollerna från de kunskaper man behöver.

Den här föreslagna mjuka infostrukturen är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat om sådant som man behöver veta i de andra rollerna.

Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med den föreslagna infostrukturen.

I rollerna B finns kunskapsbehovet för de verksamheter som ger pengar och levererar varor och tjänster. IT-kommissionen tycks vara mest intresserad av de verksamheterna. Det är bra om företag kan leverera bra varor och tjänster, men det är viktigt att allmänheten via politiken kan styra utbudet och fördelningen av varor och tjänster.

I IT-kommissionens utredningar nämns behovet av samarbete mellan olika verksamhetsområden och i seminariet 011127 ägnades en stor del av tiden åt problem kring gemensamma språk som kan användas vid samarbete. Språkproblem har sin plats i verksamhetsområdet 80. Diskussioner om språk kan sannolikt dra ut på tiden hur länge som helst, viktigare tycks vara att hitta strukturen för verksamheterna som beror av varandra och att sedan i första hand använda de språk som redan finns.

Verksamheterna 101 och 102 gäller verksamheter i arkiv- och bibliotek o d, dvs samhällets samlade kunskaper o d. 103-109 gäller verksamheter som ger korta överblickar över samhällsproblem och samhällsförhållanden.

Verksamheterna 11-19 gäller individernas inre verkligheter med deras kunskaper (11), visioner (12), värderingar (13), uppfattningar om samband (14), psykiska mekanismer (15), logik (16) och moral (17). Det är individernas inre verkligheter som levererar de viljor som styr världen.

Verksamheterna i 2 gäller religiösa verksamheter och kan ses som komplement till individernas inre verkligheter. Tiden efter 11 september 2001, med dåden mot skyskraporna i New York, visar att religioner har stor betydelse för utvecklingen i världen.

Verksamheterna i 3 gäller de politiska styrningarna, och de beror av individernas inre verkligheter i områdena 1 och 2.

Verksamheterna i 4 är en ny uppfinning som gäller undersökningar om hur olika verksamheter beror av varandra, bl a till hjälp för verksamheterna i 3, och även 1-2.

Verksamheterna i 5 gäller matematik och naturforskning som är förutsättningar för verksamheterna i 6.

Verksamheterna i området 6 gäller ekonomiska/ teknologiska verksamheter som är till kroppslig/ materiell nytta, och verksamheterna i 7-9 gäller kulturella verksamheter eller i vid mening informationsverksamheter, med viktig ingrediens att påverka individernas psyken.

Verksamheterna i 71-72 har också ekonomisk betydelse, men de ekonomiska faktorerna finns företrädde i området 6, där bl a finns ingenjörsverksamheter i 62 och byggnadsverksamheter i 69.

Områdena 71-78 gäller de fysiska miljöerna och föremål och ljud däri. Område 79 gäller sociala miljöer, dvs verksamheter som kan sägas innebära psykiska utbyten människor emellan.

I 791-794 finns bl a seder och bruk, film, teater, sällskapsnöjen, lek o d. I 795 finns bl samhällets sociala verksamheter och utbildning. I 796-799 sport o d.

8 innehåller verksamheter med språk (80) litteraturvetenskap (81) och skönlitteratur (82-89) . 9 innehåller verksamheter med saklitteratur, bl a tidningar, journalistik o d (90), allmän geografi (91), biografier o d (92) och allmän historia (93-99).

Alla de kulturella verksamheterna i 7-9 har mycket stor betydelse för individernas kunskaper, visioner och värderingar mm i 11-19.

De kulturella verksamheterna beror i hög grad av kommersiella krafter, som inte är intresserade av att ge individerna lämpliga kunskaper och värderingar med hänsyn till utvecklingsproblemen i världen, tvärtom lär de ofta åstadkomma olämpliga kunskaper och värderingar.

Vill man förbättra världen måste man samtidigt arbeta på förbättringar på många olika områden.

De många områdena kan sammanfattas i de fyra områdena 1 / 2, 3 / 4, 5 / 6 och 7 / 9.

Alla dessa fyra områden gäller medel för att nå mål, men 1 / 2 och endast 1 / 2 gäller också ett slutmål om upplevelse av tillfredsställelse.

De fyra områdena påverkar alla varandra och påverkar alla direkt och / eller indirekt slutmålet. Det finns behov av förbättringar på alla områdena. Man kan säga att områdena bildar länkar i en kedja som leder till målet, varvid som vanligt gäller att ingen kedja är starkare än den svagaste länken.

1 / 2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som medel.

Vilja och förmåga att förändra

3 / 4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel)

5 / 6 Ekonomiska handlingar i den yttre verkligheten
(medel till kroppslig nytta)

7 / 9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten
(medel till psykisk nytta)

1 / 2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål.

Upplevelse av tillfredsställelse

Infstrukturen bör vara uppbyggd så att man kan finna kunskaper då man vill förbättra världen.

I de nämnda rapporterna från IT-kommissionen har man i stort sett mest behandlat informationsområden för delar av rollerna A1 och B:

Arkiv

Bibliotek, metataggar od

Befolkning, statistik

Rättsinformation

Standardisering

Hälso-och sjukvård, räddningstjänst

Några hushållsverksamheter

Datoranvändning

Offentliga myndigheter, organ

Handel

Telekommunikationsverksamheter

Transportverksamheter

Några penningverksamheter

Näringsliv, arbetsmarknad

Några kulturfrågor, kulturnät

Fastighetsinformation , lantmäteri, miljönät od

Museer

Medier

Datorspel

Utbildning o d

Terminologier

Evenemangskalendrar od “

Det behövs mer för rollerna A1 och B och framför allt för A2. I rapporten om breddtjänster står det: “ I första hand måste en sammanfattande bild över hela informationssystemet skapas. Detta för att utröna vilka investeringar som behöver göras, bland annat i databaser.... Prioriteringarna bör göras utifrån vilka slutresultat som är viktigast. Men för att detta inte ska äventyra "arkitekturen" i det nya som byggs måste tillräckliga och tillförlitliga byggnadsritningar finnas för helheten. Endast då kan eventuella utvecklingar och omkastningar utformas så att de passar in i strukturen och för arbetet framåt.”

I “Sven Winnell 020606: Den mjuka infostrukturen.
(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01h.pdf>)”
**finns en lång lista över informationsområden .
Innehåll finns på sid 113-114 i det föregående.**

Från regeringsförklaringen hösten 2003.

“Herr talman,

Ledamöter av Sveriges riksdag,

Ni representerar något av det viktigaste vi har i Sverige – vår demokrati. Ni innehar något av det finaste en människa kan ha – andras förtroende, ett förtroendeuppdrag.

.....

Regeringen vill ta initiativ som stärker folkstyrelsen och den representativa demokratin i Sverige.

Fler människor behöver få möjlighet att under någon period i livet ha ett politiskt uppdrag. Därför måste villkoren för de förtroendevalda ses över.

Ett förtroendeuppdrag måste kunna förenas med yrkes- och familjeliv,

och med integritet och trygghet. Annars kommer den skara människor som är beredda att axla ansvaret – och få del av glädjen – som förtroendevald att tunnna ut.

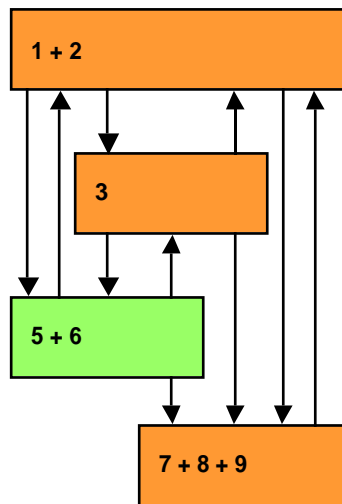
Det arbete som inlets kring hot mot förtroendevalda behöver följas upp av en arbetsgrupp med representanter för bland annat kommuner, folkrörelser, rättsväsende och media.

Även om politiska partier, föreningar och folkrörelser tappar medlemmar så ökar det politiska engagemanget i samhället. Det är slöseri att inte ta människors engagemang tillvara. Pensionärernas erfarenheter är en viktig resurs, precis som unga människors perspektiv.

Regeringen kommer att ta initiativ till att höja partistödet så att partierna bättre kan stödja skolningen av nya förtroendevalda inom de politiska ungdomsförbunden.

Reglerna för den svenska demokratin - vår författning – fyller snart trettio år. Under den perioden har samhället kraftigt förändrats och demokratin ställts inför nya utmaningar. Det är tid för översyn av demokratins spelregler. Riksdagens partier bjuds därför in till överläggningar om en samlad översyn av regeringsformen.

En parlamentarisk kommitté med uppgift att se över strukturen och uppgiftsfördelningen i samhällsorganisationen är satt i arbete. Kommittén ska identifiera och belysa samhällsförändringar som har betydelse för relationen mellan staten, landstingen och kommunerna, men också mellan regeringen och förvaltningsmyndigheterna. Kommittén ges i uppgift att lämna konkreta förslag på förändringar.”

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.

3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.

5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter.

7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå. Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

Se vidare Sven Wimmells hemsida:
<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>

020130